

CSALÁDI REGÉNYTÁR

A MŰLOVAS
LEÁNYA

○○○○ FORDITOTTA ○○○○

RADA ISTVÁN dr.

I.

A Szent-István-Társulat kiadása

Családi Regénytár.

A katolikus művelt közönségnek egy régi vágyát teljesítette a *Szent-István-Társulat*, midőn *Családi Regénytár* cím alatt új vállalatot indított, mely a maga nemében egyedül álló hazai irodalmunkban. Regényeket és elbeszéléseket nyújt e vállalatban, a legjelesebb hazai és idegen katolikus íróktól, de csak oly műveket, melyek a kath. szépirodalom minden követelményének megfelelnek: kiváló irodalmi becsessel bírnak, de egyszerűen és tiszta erkölcsi légkörben mozognak s valódi keresztény fölfogást tükröznek vissza. Valóban égető szükség is van arra, hogy a katolikusoknak oly szórakoztató olvasmányaik legyenek, a melyek sem hitüket, sem erkölceiket nem sértik; melyek szellemüket gyönyörködtetik, de harmóniában is vannak katolikus világnézetükkel és erkölcsi fölfogásukkal. Ezért reméljük, hogy a *Családi Regénytár* kedvező fogadtatásra talál a katolikus olvasóközönségnél, melynek pártolása csak ösztönzésül fog szolgálni a minden áldozatra kész *Szent-István-Társulatnak*, hogy ez új vállalatát minél szélesebb alapokon fejlessze.

A *Családi Regénytár* 10 íves kötetekben jelenik meg, az egyes kötetek ára csinos angolvászonskötésben csak egy korona. A *Családi Regénytár* kötetei megrendelhetők a *Szent-István-Társulat* könyvkiadóhivatalában (Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-utca 28. sz.), vagy könyvkereskedésében, (Budapest, IV., Kecskeméti-u. 2. szám) valamint minden fővárosi és vidéki könyvkereskedésben.

A «Családi Regénytár»-ból megjelentek:

I. és II. kötet.

Germaine eszménye. Regény.
Írta Montal Mária. Fordította
Szentannai. — D'Arbout ezredes három párba. Elbeszélés.
Írta Beugny d'Hagerne. Fordította dr. Rada I.

III. kötet.

Utak az életben. Elbeszélések.
Írta Cyprián.

IV. kötet.

Filemon ezredes. Elbeszélés.
Írta C. De Lamiraudie.

Ford. A. Vilma. — Hol a boldogság? Elbeszélés. Irta Minna Canth. Finnből fordította Bán A.

V. és VI. kötet.

Eszter. Eredeti irányregény az alkoholizmus ellen. Irta X. . . grófnő.

VII. és VIII. kötet.

Éliane. Regény. Irta Graven Agostné. Fordította dr. Rada I.

IX. kötet.

Rajzok a kuruczvilágból. Irta Kincs István.

X., XI. és XII. kötet.

A vértanú szelleme. Történeti regény. Irta Filó Károly.

XIII. kötet.

Úgy a mint volt. Elbeszélések. Irta Büttner Julia.

XIV. kötet.

A Mária-kép. Elbeszélés. Irta Buol M. Ford. Sziklay János.

XV. kötet.

Anyaföldön. Elbeszélések. Irta Andor József (Cyprián).

XVI. és XVII. kötet.

Don Luís Coloma elbeszélései. Spanyol eredeti után fordította Jándi Bernárdin.

XVIII. kötet.

A kékruhás asszony. Irta Csapodi Istvánné. — Psyche lámpája. Elbeszélés. Irta Léon de Tinseau. Fordította A. V.

XIX. kötet.

Hricz és az úrfi. Elbeszélés. Irta dr. Franko Iván. Fordította Zsátkovics Kálmán.

XX., XXI., XXII. és XXIII. köt.

A leánymamák fia. Víg regény. Irta Kincs István.

XXIV. és XXV. kötet.

A hiábavaló gazdagság. Irta

Jeanne Mairét. Francia eredetiből fordította dr. Rada István. — Az utolsó betét. Elbeszélés. Irta Mrs. Bartle Teeling. Angolból fordította G. M.

XXVI. kötet.

Falusi történetek. Elbeszélések. Irta Vértessy Gyula.

XXVII. kötet.

Az ezer tó országából. Finn elbeszélések. Finn eredetiből fordította Bán Aladár.

XXVIII. és XXIX. kötet.

Budai históriák. Irta Tarczai György.

XXX. kötet.

A Karassó mellől. Elbeszélések. Irta Neumayer K. Dezső.

XXXI. és XXXII. kötet.

Két világ között. Regény. Irta Andor József.

XXXIII. és XXXIV. kötet.

Masolino. Regény Zsigmond király korából. Irta Tarczai György.

XXXV. és XXXVI. kötet.

Küzdelmek. Olasz regény. Irta Enrico Castelnovo. Ford. M. Hrabovszky Julia.

XXXVII. kötet.

A méltóságos asszony emberei. Elbeszélések. Irta G. Büttner Julia.

XXXVIII. és XXXIX. kötet.

Sampaulo grófné. Angol regény. Irta Henry Harland. Ford. G. M.

XL. kötet.

A zengő hegy. Bükkvidéki históriák. Irta Tarczai György.

XLI. XLII. XLIII. kötet.

A műlovas leánya. Reg. három kötetben. Irta báró Brackel Ferdinande. Ford. dr. Rada I.

CSALÁDI REGÉNYTÁR

A
MŰLOVÁS LEÁNYA

Regény három kötetben

Írta

Báró BRACKEL FERDINANDE

Fordította

RADA ISTVÁN dr.

Második kiadás.

I.

Budapest

a Szent-István-Társulat kiadása

VIII., Szentkirályi-utca 28.

STEPHANEUM NYOMDA R. T.
Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-utca 28/a.

I.

A férfi sorsot maga szab magának.

Kinkel.

A genfi *Hotel Imperial* egyik legdíszesebb lakosztályában fiatal nő pihent egy pamlagon. A mint ott feküdt, fekete csipkéekkel fátyolozott kis fejét a vörös vánkosokra hajtva, míg szőke fürtei lágyan és tömötten omoltak alá és kezei kecses hanyagsággal pihentek ölében, bár nem volt szép, de bájos képnek tetszett. Megjelenésében minden mintha úgy lett volna odalehelve, s az ember majdnem megijedt ily gyöngédségtől, a mely az embereknel épugy, mint a növényeknél, sajnos, csak a mulékony virágok tulajdona.

Nyugalmát gyengeség is látszott követelni, mert tekintete élénken járt ide-oda a teremben, minden zajra várakozással tele irányult az ajtóra, s azután mindjárt türelmetlenül vetődött a pamlag mellett egy asztalkán álló kis uti órára. A mint a mutató lassankint előbbre haladt, nem tudott többé nyugtalanságán uralkodni s félig fölemelkedve, bekiál-

totta az öreg asszonyt, a ki a mellékszobában foglalkozott, s kinek széles termete a nyílt ajtón át gyakran látható volt.

— Anna! — kiáltott s erőlködése ellenére hangja nem igen csengett. Anna, miss Nóra még nem jött vissza?

— Kis miss az úrral van — mondá az öreg asszony tört német nyelven. Barnás arczbőre, valamint feltűnő arczképződése bizonyíták, hogy nem európai származású volt. Kis miss nagyon jó helyen is van az úrnál; missisnek nem szükséges nyugtalanodni — tevé hozzá megnyugtatólag. Majd megjönnek, ha itt az idő. Az igazgató úr sohasem tér vissza tizenegy óra előtt.

— Bizonyára megint oda vitte őt — suttogá a fiatal asszony magában. Nem tudja, mit csinál; beszélnem kell vele. Oh, szegény gyermekem!

A suttogó hang vagy az izgatottság okozta-e, de heves száraz köhögés szakítá félbe beszédét s annyira megrázkódtatta, hogy feje fáradtan visszahanyatlott.

— Miért izgatja magát missis hiába! — pirongatta az öreg asszony. Mrs. maga lesz oka, ha megbetegszik és akkor az úr majd haragszik. Mikor mrs. még maga is fiatal miss volt, mindig szelid és türelmes volt, de most olyan, mint a tapló.

— Akkor nem is kellett senkiről gondoskodnom,

öregem; ott volt a mama és te, kik rólam gondoskodtatok és egészséges voltam! — tevé hozzá sóhajtvá.

— Most is egészséges lehetne, ha akarná — morgott tovább az öreg. Hanem a nyugtalan élet emészt

— Nem, nem az élet; hisz annyi ápolásban részesülök. De itt lappang — s mellére szorítá kezét. Ezenfelül ezek a kínzó gondok, ez nem tesz jót... De hallga, Anna, jönnek — tevé hozzá élénken.

Gyors, könnyű léptek voltak hallhatók. Ugyanazon pillanatban az ajtó felnyílt s berohant egy kis leány, hevesen az anyjára borulva.

— Mama, mama! — kiáltá lihegve — nagyszerűen tudok! Állva lovagoltam, mint Elisa kisasszony, és keresztül ugrottam a karikán!

— Hogy ki vagy hevülve, Nórám — mondá az anya a leányka sötét haját homlokáról elsimitva. Oh, Alfréd, mégis csak magaddal vitted őt megint! — fordult azután szemrehányó hangon egy magas, derék férfiúhoz, ki közvetlenül a gyermek után belépett.

— Hogy vagy, szívem? — kérdé ez, gyengéden hozzáhajolva és csókot lehelve homlokára a nélkül, hogy a szemrehányásra ügyelt volna.

— Oh, Alfréd — ismétlé a nő és szomorúan tekintett reá.

A férfi vállat vont és türelmetlenül elfordult. A kis leány pedig két kezével anyja arcát buzgón maga felé fordítva, tovább csevegett.

— Mama, hallgass csak reám: állva lovagoltam; a karikán keresztül ugrottam, sokkal jobban, mint a kis Wimbledon, a ki majdnem leesett.

— Át kell öltözködnöd, Nóra — szakította félbe őt az atya. Menj Annával és mondd neki, hogy segítsen.

— Mindjárt, papa; hanem előbb halld, mama. Mikor a pályára jöttünk, a papa föltett engem az új pony-ra . . .

— Ilona, hogy tudsz oly oktan lenni, hogy a gyermeket feltartóztatod? — fordult hozzá az úr ingerülten. Nóra, már mondtam egyszer, hogy menj.

— Menj, kedvesem — mondá az anya is — majd később elbeszélheted. A kicsike megrettenve atyja szokatlan szigorú hangjától, távozott a szobából.

A fiatal nő ismét csendesén hátradőlt; a férfi szótlanul állt az ablaknál.

— Alfréd! — mondá amaz némi szünet után lágyan s midőn a férfi megfordult, feléje nyujtá kezét.

Ez megragadta azt és ajkaihoz emelte.

— Békét kössünk? — kérdé és sötét szemei majdnem hamiskásan villogtak.

— Oh, jer ide, oly rég nem voltál az enyém — mondá a nő gyengéden, őt magánál tartva.

A férfi egy széket vont oda, melyen a nyugvó-
ágy mellett helyet foglalt, úgy, hogy karjai átölel-
hették a nőt és ennek feje a vállán pihent.

— Hanem azért egy kis prédikációt mégis csak
kapok — szólalt meg ismét, félig tréfásan — s különö-
sen most, hogy nem futhatok el tőled. Már szemeid-
ből kiolvasom, miért vitted magaddal Nórát?

— Jól olvastál — viszonzá a nő. Igen, miért tetted
ezt, miután kértelek, hogy hagyd abba?

— Miért? Ti nők rettenetesek vagytok miért-
jeitekkel. No hát egyszerűen azért, mert nem tu-
dok ellentállani. A gyermeknek ritka tehetsége
van: bájos, mint egy tündér, merész, mint egy
férfi, miért foszszam meg magamat az örömtől,
hogy gyermekemet szakmámban kiképezhessem?
Elsőrangú művésznő lesz belőle — folytató lelke-
sülten.

— Leányom műlovasnő! — hangsúlyozá Ilona fáj-
dalmasan.

— Hisz műlovashoz mentél férjhez.

— Oh, ez egészen más; a férfi minden hivatást
fölemelhet. Téged a viszonyok kényszerítettek reá.
Te ajelentéktelen játékot művészetté, tudományá
tudat tenni! — s tekintete büszkén pihent a férjén.

— Mostoha viszonyok kényszerítettek rá, igen!
De ki tudja, vajjon más hivatás kielégített volna-e
engem ily sokáig, mint ez a szabad, független élet.

— Előbb másként gondolkoztál.

— Előbb? . . . azt az időt érted, midőn kezdetet megkértem? . . . midőn a jövő még nem volt biztosítva, midőn a multból még sok seb újra felszakadt, s a jelen az elvesztettnek értékét a legélesebb színben tüntette föl? Akkor mindenesetre gyűlölttem helyzetemet — mondá és szemeit elfődte kezével, mintha még most is ijesztgetnék őt e sötét képek. De most — folytatá némi szünet után — most ez rég el van feledve.

A nő félénken nézett föl reá.

— Hát mi kényszerített téged, születésed és képzettséged ellenére, e sajátságos pályára? — kérdé halkan.

— Sajátságos pályára! — ismétlé a férj keserűen. Meglehetősen gyengéden fejezed ki magadat. Nos, talán leginkább saját természetem. Éva osztályrészéből, a kíváncsiságból nem sok volt benned, kis feleségem, hogy oly kevésbé kérdezősködtél multam felől. Féltél tőle? — tevé hozzá suttogva.

— Nem — mondá a nő nyugodtan — bizalmatlansággal a szívben nem szeret az ember. A mult a tied volt; enyém a jelen és a jövő; ez elég volt.

Valami meghatóan bizalmas rejlett szavaiban.

— Édes feleségem — mondá a férj bensőséggel és csókot nyomott neje homlokára. Ilona — folytatá azután komolyan — szabad volt hallgatnom. Mert

bár sok sötét órát rejtett magában életem, de erkölcsi foltot nem: semmi mást, mint amaz elhibázott határozatok egyikét, melyek oly gyakoriak, ha helyzetünkben nem érezzük magunkat jól. Tudod, hogy a név, melyet viselek, tulajdonképpen nem az enyém. Atyám ősnemes francia családból származott. Az ő ereiben is nyugtalan vér folyt; ama régi családok egyikéhez tartozott, melyek a forradalomhoz csatlakoztak. A következő háborúban sok évig tartózkodott Németországban, ezalatt ott megnősült, de később egy csatában elesett s anyámat három gyermekével majdnem vagyontalanul hagyta hátra. Legrégibb emlékem, mely szülői házamból fenmaradt, nem kellemes. Az ellentétek nagyok voltak, az elemek különbözők; a szűk viszonyok is nyomasztólag hatottak. Anyám rokonai, kik a magasabb katonai és hivatalnoki osztályhoz tartoztak, később, minthogy a katonai szolgálatra hajlamot mutattam, fölvétettek egy katonai nevelőintézetbe, hol a király kegyelméből neveltek. Anyám nagyon vérmesnek tartott. A mi őt az atyánál egykor elvakítá, a fiúnál megrémíté. Nyugodt természete nem értett meg engem. Az intézetben ellenben francia nevem, külföldi külsőm és élénk természetem nemsokára barátokat szerzett nekem. Furcsa, mily varázst gyakorol a németekre a francia sajátosság egyesekben, míg a nemzetben oly

kevésbé szeretik azt. Én tündököltem a lassúbb, nyugodtabb társak között. Gyors felfogó tehetségem, ügyességem, könnyen lánggra lobbanó becsvágyam tanáraink kedvenczévé tőn. Sajnos, hogy örült csinyeimet zseniálisaknak nevezték, úgy hogy már korán valami különösre kiválasztottnak tartottam magamat és örökölt francia tulajdonaimra magamban igen büszke voltam. Ha tevékeny élet következett volna, meglehet, valami nevezeteseget tettem volna. De béke volt, s a pedáns szolgálat egy kis helyőrségnél és a vagyontalan hadnagy szerény viszonyai nem igen illettek össze hős álmaimmal. Most jobban tudom becsülni azt a pedáns fegyelmet, belátom teljesen az értékét; de akkor elviselhetetlen volt reám nézve, és fogcsikorgatva nyögtem az iga alatt. De nem volt választásom, mert egyedül ez a pálya biztosítá helyzetemet az életben. Közvetlen előjáróm talán kelleténél többet adott a kicsiségekre. Öreg legény volt a szabadságharcz-ból s ezenfelül gyűlölte az én francia hiuságomat. Egy alkalmat sem mulasztott el, hogy velem fölényét ne éreztesse. Bennem különben is keresztezik egymást két nemzet hibái . . .

— De erényei is: német kedélyed van — fűzte közbe Ilona szeretetteljesen.

— Mindenesetre német daczom. Egy szigorú hivatalos dorgálás alkalmával, melyet igazságtalan-

nak tartottam, a rég gyűlt boszúság kitört. Megsértettnek éreztem magamat és előljárámtól elégtételt követeltem. Megtagadta a köztünk fennállott hivatalos viszony miatt s vakmerőségem csak még szigorúbb büntetést zúdított fejemre. Nem tudtam többé magamon uralkodni s a legelső alkalommal a társaséletben éreztettem vele megvetésemet, úgy hogy most rajta volt a sor tőlem elégtételt kívánni. Lőttünk egymásra... golyóm oly szerencsétlenül talált, hogy ő még azon éjjel meghalt. Ennek következtében nekem a párbaj elleni törvények akkori szigorú végrehajtása miatt nem volt maradásom sem a hadseregben, sem az országban. Barátaim szökni segítettek és a másik világrészbe vándoroltam ki. Első pillanatban a visszanyert szabadság érzete töltött el. De a keserű valóság nemsokára jelentkezett, mert vagyontalanul, személyes erőmön kívül minden segítség nélkül álltam. Kiképeztetésemnél, valamint benső hajlamomnál fogva oly álláshoz kellett tartoznom, a mely magában véve valami; magamtól semmit sem tudtam kezdeni. Nagyon sokra jó, nagyon kevésre alkalmas — ez csinálja a kalandort. Miután a legalacsonyabb állásokban küzdöttem a mindennapi betevő falatért, véletlenül megismerkedtem egy vadászcsapattal, mely a nagy vadászterületek kizsákmányolásából és vad lovak összefogdosásából élt. Ez ne-

kem inyemre volt. Hozzájuk csatlakoztam — egy csapat nyers, szabad legényhez, a kik különböző osztályokból valók voltak. A lovaglásban és lövésben való ügyességemmel nemsokára tekintélyre tettem szert nálok. A vad lovaknál ismertem föl először az állatok kezelésében való jártasságomat. Sokat tanultam társaimtól, a kik már rég űzték e mesterséget, sokat az indiánoktól, a kikkel a rétségeken való czirkálásaink alkalmával mindig összeköttetésben voltunk. Sok lovaglási remeklés, mely a közönséget most elragadja, azoktól a vöröshajú ficzkoktól származik. Így töltöttem több évet. A vadonban az ember nem veszi észre a rangkülönbséget. De midőn egy évben a vadászatot néhány indián törzs harcias és ellenséges vállalatai veszélyeztették és korlátozták, társaim közül néhányan, igazi yankee-természetek, arra a gondolatra jöttek, hogy lovaink iskolázottságát a közönség mulattatására zsákmányoljuk ki — oly ötlet, melyet a véletlen s egy kedvetlen, tétlenül töltött óra szült. Elfogadtuk, mert abban a pillanatban jobb nem kínálkozott, s az első kísérlet egy kis amerikai városban annyira minden várakozáson felül sikerült, hogy elhatároztuk vállalatunkat folytatni. Az ilyenmű előadások, bármily kezdetlegesek voltak is, ott egészen újak voltak. A hazámban látott hasonló dolgokra vonatkozó emlékeim

nagyban segítségünkre voltak. Nemsokára bámulták találékonyságunkat, a lovak iskolázottságát és szépségét, az emberek hallatlan merészségét. Így vándoroltunk városról városra, bőven aratva aranyat és dicsőséget, mert ha egyszer az amerikaiak kíváncsisága föl van ingerelve, akkor nem ismer határt, mint magad is tudod. Míg kisebb helyeken műveletlen közönség előtt tartottunk előadásokat, kevésbé éreztem helyzetem furcsaságát. Az utóbbi teljesen féktelen életben töltött évek nagyon hozzászoktattak mindenhez. De midőn ismét közeledtünk a művelt és társasérettel bíró helyekhez, midőn ama körökből láttam magam előtt nézőket, a melyekhez egykor tartoztam, akkor fölébredt bennem az alacsonyság és szégyen érzete, melynek nem is vagyok képes kifejezést adni. Különösen keserűen éreztem ezt, Ilona, midőn ismét megjelent előttem a reám nézve egészen idegenné lett nő ama varázsban, melyet nevelés és erény ad neki — midőn egy este az előadásunkon jelenlevő hölgyek koszorújában a te kedves arcodat megpillantottam. Abban az órában egyszerre tisztán állt előttem, a mit elvesztettem: a gazdagság, mely egykor tulajdonom volt abban a névben és rangban, mely a hozzám hasonlóké köreit mindenütt megnyitá előttem. Valaminek teljes értékét csak akkor ismeri meg az ember, midőn már nem bírja

azt. Kimondhatatlanul boldogtalannak éreztem magamat. Szokás volt ott, mint még ma is itt, hogy a *fashionable* férfi-ifjúság a reggeli órákban fölkeresse lovaglópályánkat. Ily módon ismerkedtem meg fivéréddel, kinek hozzád való hasonlósága tett engem figyelmessé reá. Egy lóvásárlás alkalmával közelebbi érintkezésbe jöttünk; ő felismerte bennem a művelt embert és barátságos volt irányomban. Kimondhatatlan öröm volt ismét hozzám hasonlóval érintkezni. A viszonyok gyors változása sokkal közönségesebb Amerikában, hogysem az embereket elnézőkké ne tenné, s miután fivéred életem történetének egy részét megtudta, hű barátom lőn. Dús bevételeink 'révén volt nekem miből az ő köreiben forgolódni, a hova segélyével bejutottam. Így ismerkedtem meg veled, Ilona és hála Amerika szabad fölfogásának, közeledhettem hozzád.

— A többit tudod, szivem — folytatá Alfréd. Hisz főképp te magad vívtad a harczot szerelmünkért, emelted föl hűséged által az önmagával meghasonlottat, midőn közel voltam a kétségbeeséshez ama gondolatban, hogy nem rangom és nevem előbbi jogaival kérhettem meg a kezedet. Hisz szülőid bennem csak a kalandort, a kétes keresetű férfiút látták. Hogy hozzád némileg méltó legyek, elhatároztam magamban, hogy legalább vállalatunk élére küzdöm fel magamat és nagyszerűség által tekin-

télyre teszek szert. Eddigi társaim rég belátták, hogy én vagyok az egésznek központja, hogy szellemem vezette azt; így könnyű volt velük elbánni, könnyen megvalósíthattam terveimet. Mint egy csapat birtokosa, már szilárdabb talajt éreztem lábaim alatt, tudtam, mire vagyok képes — és, Ilona, azóta csak sikereket jegyeztem föl. Élveztem a boldogságot, hogy neked, az én édes feleségemnek, állást adhattam, minőt szerelmem számodra óhajtott, hogy mindazzal körülvehettek, mi kényelmet előmozdíthatta. Nem voltunk-e boldogok?

Gyengéden tekintett nejére.

— Oh, majdnem nagyon is boldogok! — suttogá ez, hozzásimulva.

— Nem, nem, nagyon is boldogok! — mondá Alfréd. A sors nem lehet irigy; hisz a gyűrűt belevetettem előbb a folyamba. De nem is haragszom a sorsra. A nyugtalan vér ép úgy megkapta a magáét, mint az északi kedély; csendes boldogságot küzdöttem ki a kóbor élet közepett. De most, kedves feleségem, ne nézz oly szomorúan. Nem bizol bennem, hogy szerencsésen kormányzom tovább a hajót, melyet oly vakmerően bocsátottam vízre?

Teljes önérzettel beszélt, mint a ki mindent magának köszön, mindent magától vár.

— Nóra! — mondá neje halkan, némi szünet után, tekintetét mintegy zavartan elfordítva tőle.

Felhő borult a férj arczára.

— Ti nők rettenetes szívósak vagytok — mondá — s mindig visszatértek ugyanazon pontra. Mi bajod azzal a gyermekkel?

— Alfréd, te annyira fölébreszted benne azt a hajlamot...

A férj majdnem boszusan nevetett.

— Várj csak még tíz évet, míg leányod hajlamaival meggyűlik a bajod — mondá. Hadd szeresse azt a nemes állatot, mely atyjának elég dicsőséget és aranyat szerzett! Már mondtam, hogy öröklött az; nem kívánhatod tőlem, hogy e tekintetben másként gondolkodjam. Hadd műveljem ki őt; mellettem fog föllépni, több tetszést fog aratni, mint bárki. Bár a pálya szerinted sajátságos: a boldogságnak, mint látod, nem állja útját.

— Alfréd, ez nem lehet a te véleményed! — kiáltott most föl Ilona, egyszerre fölemelkedve. Gyermekedet, leányodat nem nevelheted arra! Ezért beszélted el nekem történetedet? A férfi élete nem olyan, mint a nőé. Már egyszer mondtam: a nő elválhatatlanul abban a helyzetben marad, a melybe egyszer jutott. És milyen azé a nőé, a ki a bámuló tömeg szemeinek van kitéve? Ma játékszere, holnap megvetett! Nem, soha! Beteg és gyenge vagyok, de meg fogom tudni attól gyermekemet menteni! S oly kiméretlen határozott-

ság kifejezése jelent meg a szelid, kék szemekben, hogy Karsten ijedten huzódott vissza.

— Ilona! — kiáltá — te lázban vagy. Mitől akarod gyermekedet megmenteni? Minő veszedelmekről álmodol? Hisz védelmed alatt marad. Neveld őt szelidnek és jónak, mint te voltál, a többit várjuk be nyugalommal.

— Védelmem alatt! — ismétlé Ilona és fehér, elaszott kezét a világosság felé emelte. Azt mondd, Alfréd: neveld szelidnek és jónak? — folytatá kissé visszariasztó hangon. Nem, ne tedd azt, ne tedd azt! Ha arra szánod, akkor vidd el még ma, keverd az emberek közé, kik hasonlót tesznek, hogy kedélye eltompuljon, hogy ne tudja, mi az... Hogy ne ismerjen jobbat egy bámuló tömeg babérjainál és tapsainál!... Hogy ne tudja, mi egy nő méltósága, mi egy nő erénye!

— Rettenetes keserű vagy! — kiáltott föl a férj, őt elbocsátva és fölugorva. Mi szállt meg?

— Egy anya gondja — mondá tompán — egy anya gondja, a ki gyermekét nemsokára elhagyja... Alfréd! — folytatá, és hangja ismét lágy és esdeklő volt — jer még egyszer ide, halld, mit gondoltam ki hosszú, álmatlan éjjeleken, midőn Nóra jövője lebegett lelkem előtt. Oh, jer ide!

Férje hozzá fordult és letérdelt előtte.

— Annyira fölizzgatod magadat — mondá, kezét

neje izzó homlokára téve. Légy nyugodt; majd máskor beszéljünk erről.

— Nem, ne máskor. Ma! Különben még jobban gyötör — mondá Ilona. Lásd, Alfréd, oly szép ábrándom van. Karja a férj nyaka köré fonódott, tekintetében benn volt mindaz a csábító varázs, melylyel egy leányka szeme csak bírhat, ha kedvesét megnyerni akarja. Oly szép ábrándom — ismétlé. Most gazdag vagy, üzleteddel sok dicsőséget és aranyat szereztél. Nem kell semmit a végletekig hajtani: hagyd abba, mondj le róla, most, mikor tetőpontján van, mikor roppant összegeket kapsz érté. Térj azzal vissza hazádba... Ott, ha akarsz, birtokot vehetsz s tenmagadnak és gyermekednek egészen szabad, biztos jövőt alapíthatsz, a társadalomban méltóbb helyet szerezhetsz.

A férj csodálkozva és meglepetve tekintett reá. Ezt nyilván nem várta.

— Te inkább gondolsz a gyermeked, mint a férjed boldogságára — mondá komoran.

— Oh nem, a te boldogságodra is — folytatá Ilona és hízeltőleg simogatá férje sűrű, fekete fürtjeit. A te boldogságodra is! Száz esély elragadhatja tőled, a mit szereztél. S én — mondá — én! Azt hiszem, én is vágyódom hazám után. Talán ott ismét egészséges lennék — tevé hozzá habozva. De tekintetét elfordítá, mintha abból ki lehetne

olvasni a valótlanságot, melyet szavai kifejeztek. Azután elhallgatott, mintha ítéletét várná.

Férje kibontakozott karjaiból, fölkel s föl és alá járt a szobában, gondolatokba mélyedve, mígnem egyszerre megállt előtte.

— Csak gyermekedre gondoltál — mondá ismét boszusan — nem tenmagadra, mert te sohasem vágyódtál oda... nem reám, Ilona. Nem tehetem. A mi egykor nehezemre esett, most büszkeségem, életszükségletem lőn. Én nem lehetek többé földmívelő paraszt; semmi másra nem vagyok alkalmas, legkevésbbé tétlen nyugalomra... De légy nyugodt — tévé hozzá, midőn látta, hogy egyszerre halálsápadtság ömlött el neje arczán. Áldozatot áldozatért! Hagyd meg állásomat — vedd el gyermekedet! Ez áldozat reám nézve, mert egészen el fog tőlem idegenedni. Neveld őt nőiesen szelidnek, ha ez a szilaj leánynál sikerül neked, mint a milyen te voltál, habár ezt a leányban nem fogom tudni annyira becsülni, mint a hitvesben. Igérem, hogy sohasem fogom őt érintkezésbe hozni mesterségemmel; igérem, hogy sohasem avatkozom nevelésébe, akaratodat mindig szentnek fogom tartani. Meg vagy most elégedve, kis feleségem? — mondá gyengéden s mélyen lehajolt nejéhez, mert ez mintegy kifáradtan hanyatlott vissza a vánkosokra.

Hallgatott; pillái erősen le voltak záródva, ajkai reszkettek, kezei görcsösen fonódtak össze.

— Meg vagy elégedve? — ismétlé a férj. Mire felnő, atyja sajátságos pályája elég pénzt fog gyűjteni, hogy őt mennél gyorsabban a házasság kikötőjébe vitorláztassa — tevé hozzá. Látod, én a legvégső célra is gondoltam... De most hadd nézzek kék szemeidbe is, melyek ismét oly sokat kivívtak.

A neje aligha hitte, hogy sokat vívott ki; hisz sokkal többet remélt. De férje hangja mindig hatalmat gyakorolt reá azóta, hogy először hallotta, s ezért ma sem ellenkezett.

Alfréd megcsókolta szemeit, melyekben még mindig bizonyos nyugtalanságot olvasott, s megnyugtató szavakat és szerelmet suttogott neki, mit egy női szív mindig újból szívesen hallgat. Nem volt meggyőződve férje szavairól, sok üreset, sok lehetetlent talált tervében; de valamit mégis elért. Miként gyakran történik, ha a test nem erős: a heves izgatottságot hirtelen kimerülés követte. A férj látta ezt. Gyengéden megigazította a vánkossokat és gondosan elrendezte a fekvőhelyet. Ideje letelt; még sokról kelle gondoskodnia.

— Nóra velem fog ebédelni, hogy téged ne zavarjanak — mondá még — délután azután egészen a tied lesz.

Úgy látszott, mintha neje már nem is hallotta volna. Azért kiment, hogy az ápolónőt figyelmeztesse az ápolására. Azután a kicsikét hívta és óvatosan távozott a lakásból.

Ilona egyedül maradt. Az álmadozó állapot, mely körülfogta, nem volt álomnak nevezhető; mert a mit most átélt, kínzóan folytatódott abban. Mihelyt Alfréd jelenlétének varázsa eltűnt, megint minden aggodalom fölébredt Ilonában.

— Anyám, anyám! — kiáltott föl egyszerre — vedd vissza szavadat: hogy egykor meg fogom bántani! Hisz oly boldog voltam; csak gyermekemért van ez.

És mintegy azért, hogy nyugalmat találjon, egy kis keresztet hevesen szorított ajkaihoz.

Wild Ilona ír szülők gyermeke volt, a kik hazájukat még az ő gyermekkorában elhagyták és Amerikába költöztek, hol tekintélyes vagyona tettek szert.

Bizonyára volt valami a józan, szigorúan és jámborul nevelt leányban nemzetének könnyelműségéből és szenvedélyességéből, hogy sorsát, szülőinek ellenzése daczára, a szép kalandoréhoz tudta fűzni.

Csak hosszú küzdelmek után adták meg azok beleegyezésüket, oly föltétellel, hogy a társaságtól mindig egészen távol marad.

A férj hiven megtartotta e föltételt; mert a kedves lény, a kiben Erin igazi leányának minden bája megvolt, szívének kincse volt. Szerette Ilonát azzal az egész bensőséggel, mely nyugtalan szellemével különös módon párosult. Neje mintegy emléke volt korábbi élethelyzetének; föltalálta nála mindazt, a mit mostani állásában nélkülöznie kellett.

A fiatal házasok egybekelésük után nemsokára visszatértek Európába. Itt Karsten roppant sikert aratott és szakmájában elvitázhatatlanul első nagysággá küzdötte föl magát. Európa nagyobb fővárosaiban megvoltak kitűzött időszakai, midőn társaságával megjelent és mindig ugyanazon elismeréssel fogadták. Előkelő megjelenése, műveltsége egészen kellemes helyzetet szereztek számára a férfivilágban. Nejét azzal a fénynyel és kényelemmel vette körül, melyhez most igen nagy bevételei módot nyújtottak neki. A társaságot nem nélkülözte Ilona; elégedetten élt férje és gyermeke iránti szerelmében. A folytonos utazás is elég változatosságot nyújtott neki.

Az első árny, mely a hitvesek boldogságára borult, Ilona betegeskedése volt, mely egy második, nemsokára meghalt gyermek születése után állt be. Alfréd talán nem látta a haladást, melyet a betegség az utóbbi időben tett; talán nem akarta látni s iparkodott magát a biztonság érzetében rin-

gatni, mert a tudástól reszketett. De neje nagyon is érezte, hányadán van, és ez fokozta aggodalmát gyermeke jövőjeért.

Az utóbbi beszélgetés egyiküket sem elégíté ki; mert mind a ketten áldozatot ígértek s mindegyik érzé, hogy az nem elég.

II.

Oh, jaj nekem,
A földbe tették nőm és mindenem.
Geibel.

Kevés vártatva rá, hogy nejét elhagyta, Karsten igazgató, leánykáját kézen vezetve, a szálloda éttermébe lépett. Az utazási évad tetőpontja volt; a tágas terem tömve volt a legkülönbözőbb vendégekkel, de minden szem a férfiú magas termetére és a mellette levő bájos gyermekre irányult. Nóra csak hét éves s máris szokatlan jelenség volt. Kecses termetében sok volt már atyja önérzetes magatartásából; a szabályos vonásokat, a finom hajlású szemöldököt, a sötét haját szintén tőle örökölte; a rendkívül fehér arcz és a vele szokatlan ellentétet képező kék szemeinek anyjára vallottak, miként Nóra ennek könnyen változó lágy arczkifejezését is örökölte. Angol szokás szerint fehérbe öltözve, úgy hogy nyaka és karjai szabadon voltak, idegenszerű

szépségét még csak emelte az egészen megoldva viselt haj, mely dús hullámokban majdnem rövid ruhája széléig ért s oly sötét fekete volt, minő gyermekeknél akkora ritkaság.

A kicsike a sok ember között egészen biztosan és nyugodtan forgolódott. Atyja néhány ismerős úr közelében tartatott fönn magának helyet. Az udvarlásokat és apró lovagiasságokat, melylyel a szép gyermeket körülvették, Nóra mint rég megszokottakat egykedvűen s egy kis herczegnő leereszkedésével fogadta. Az urak beszélgetése nemsokára az igazgató úr szakmájára tért át, a kinek sok évi tapasztalata mindig elég érdekeset tudott nyújtani. Bár Nóra nagyon szerette az apja kedvencz állatját, a társalgás mégis felülmulta a gyermek fölfogó tehetségét. Kissé elhanyagoltnak és unatkozottnak érezvén magát, a teremben jártatá szemeit. Hirtelen fölillantak. Új vendégek jöttek be s élénk érdeklődésének oka bizonyára abban rejlett, hogy az érkezettek egy része hozzá hasonló kis emberek voltak. Gyermekek mindig ellenállhatatlan vonzóerővel birnak a gyermekekre.

Nóra nem csekély öröme a társaság az ő helyéhez közeledett. Egy előkelő hölgy vezetett egy, Nóránál néhány évvel fiatalabb, mély gyászba öltözött kis leányt. Két, kilencz és tizenhárom éves fiú jött utána egy fiatal ember kíséretében, a ki

félreismerhetetlenül nevelő volt, s kinek fekete öltönye eléggé tanuskodott állásáról. A hölgy a kis leánynyal Nóra szemköztije lőn; a nevelő a fiúkkal mellette foglalt helyet, úgy hogy az idősebb fiú közvetlen szomszédja lőn.

Ez igazán gyermekiesen eleinte rá sem tekintett csinos kis szomszédjára; úgy látszott, hogy egészen az ebédje kötötte le a figyelmét. De a hölgy gyakran átnézett a szép gyermekre, a ki beszélő tekintetekkel méregette az idegeneket, nyilván azzal az óhajjal, hogy az ebéd hosszú idejét velük társalogva megrövidítse.

Nem is tartott nagyon sokáig s máris nem tudott kíváncsiságán uralkodni; szabadkőműves módra, mely minden föl nem nőtt ember között szokásos, szomszédját azzal a közönséges gyermeki kérdéssel szólította meg, hogy mi a neve.

A fiú bámulva tekintett föl; de ekkor aztán az ő tizenhárom évére is hatott a beszélő szeretetreméltósága, s a társalgás csakhamar folyamatban volt. A hölgy és a fiatal pap is belevegyültek, vonzotta őket a kis leány élénk és fesztelen modora, a ki majd beteg mamájáról, majd sok utazásáról beszélt, s ezenkívül úgy látszott, hogy a szárazföld minden nyelvén tud kérdezősködni és felelni.

Mialatt Nóra a legbuzgóbb beszélgetésbe volt merülve, az igazgató fölemelkedett, intve leányá-

nak, hogy kövesse. Társalgásába elmerülve, alig vette észre az érkezteket. Nóra a maga sajátos bátorságával és kellemével bucsúzott el az idege-
nektől, a kik Alfréd szép megjelenésétől vonzatra, szintén érdekekkel és kíváncsisággal telve néztek utána.

— Ki az az úr azzal a gyönyörű gyermekkel? — kérde a hölgy a mellette álló pinczértől, a ki oly tiszteletteljesen hajolt meg az igazgató előtt, a hogy csak igen magasrangú nevet vagy igen nagy borralalót szokás üdvözölni.

— Karsten igazgató úr — suttogá a pinczér. A híres czirkusz-igazgató — tevé hozzá szolgáltat-készséggel, midőn a hölgy kérdőleg tekintett reá.

— Karsten czirkusz-igazgató? — mondá a hölgy hitetlenül és csalódva.

— Igen. A leghiresebb társaság, grófné — folytatá a pinczér tudósítását. S a gyermek leánya volt. Néhány napja vannak itt. Az igazgatóné beteges. A legközelebbi napokban kezdődnek meg az előadások.

— Oh, Karsten úr, Karsten úr. Mama! — kiáltottak föl a fiúk — ezt meg kell néznünk, azt mondják, nagyon szép lovai vannak. Mama, oda el kell bennünket eresztened.

A mama intett; de a tudósítással, úgy látszik, még mindig nem volt megelégedve.

— Mily előkelő külsővel bir — mondá mintegy önmagához. De az a szegény szép gyermek...

— Kik voltak új ismerőseid az asztalnál, te csacska? — kérdé az igazgató is, midőn gyermekével a lépcsőkön a felső emeletre fölfelé ment.

— Nevöket még nem tudom, papa. A nagyobbik fiúnak, a melyik mellettem ült, Curt volt a neve s a kisebbiknek Nikkel. Gondold csak, mily furcsa: Nikkel! A kis leányt Lillynek szólították. De nem volt nővérük; ez azt a nagy hölgyet néninek hívta. A fiúk mamának szólították.

— Hogy szólította a fiatal pap a hölgyet? — kérdé az igazgató.

— Grófnénak, és azt is megértettem, hogy Ausztriából jönnek. Ott laknak egy szép nagy jószágon s oda viszik most a kis leányt is, mert nincsenek már szülei. A fiúknak sincs már papájuk — csevegett tovább a kis leány.

— No, legalább mégis tudunk valamit — mondá az igazgató mosolyogva. De most be Annához. Légy szép csendes és jó, ha a mama alszik. Ha játszani akarsz, játszszál a folyosón, hogy őt ne zavard. A kis leánynak kinyitotta az ajtót, habozva, hogy ő is bemenjen-e, vagy sem. A reggeli beszélgetés egy kis tövist hagyott hátra benne; félt, hogy ismét megújul. Bizonyára alszik, mondá,

saját megnyugtatóására, még egyszer hallgatózva s azután elindult.

Ilona szobájában mély csend volt. Alig vett magához valamit amaz óra óta s mozdulatlanul feküdt a nyugvóágyon. A reggeli izgatottság, úgy látszik, kimerítette az erőit, mert nem jött többé szó ajkaira, csak száraz köhögés volt hallható rövid szünetekben.

Az ápolóné, remélve, hogy alszik, visszatartá a gyermeket, a ki anyjához be akart menni. Az élénk kis leánynak nemsokára szűk lett a szoba s élt atyja engedelmeivel, hogy a folyosón játszhatik. Félig-meddig remélte Nóra, hogy új asztaltársaival ott találkozni fog. Midőn a magas korláton át ábrándosan lenézett az előudvarba, hol sok ember sürgött-forgott, észrevette, hogy a pap növendékeivel a lépcsőn feljött.

— Oly csendesen és oly egyedül? --- mondá ez barátságosan, midőn a kis leányt megpillantotta.

— A papa kiment, a mama alszik, Anna pedig dörmög --- mondá Nóra, mindent összefoglalva.

— Ez persze három rossz dolog rád nézve --- viszonzá a káplán mosolyogva. Ugye-e unatkozol?

— Gondoltam, hogy ti jöttök --- mondá a kicsike őszintén --- azért maradtam itt. Kis leánykátokat már hallottam sírni ott bent --- folytatá, a folyosón levő egyik ajtóra mutatva.

— Igen, Lilly ott van anyákkal — szólalt meg az idősb fiú. Jer be velünk — mondá letérdelve előtte, hogy hosszú tagjait egyenlővé tegye az ő magasságával, miközben kezét bizalmasan vállára tette. Jer velünk — ismétlé.

— Nem szabad — felelé Nóra. Nem szabad idegenekhez mennem, a mama egyszer s mindenkorra megtiltotta. De itt szabad játszanom — tévé hozzá esdeklőleg.

— Akkor itt játszunk veled — mondá a fiú. Ugy-e, nem ellenzi, káplán úr? — fordult elhez.

Ez azonnal beleegyezőleg intett, magának is tetszett a gyermek.

— Hát mit játszunk? — kérdé ismét a fiú. Tudsz kötélén ugrálni? — mondá, a kötélre mutatva, melyet Nóra szobájából hozott, mert a hosszú folyosón kedvező hely kínálkozott erre.

— Hogy tudok-e? — mondá megvetőleg. Még egészen mást is tudok, mint ti gondoljátok. Csak hajtsátok.

A fiuk engedelmeskedtek. A kis jószág lábhegyére állt, kinyújtotta derekát, fekete haját visszavetve és karjait föltartva, s azután tánczolt kecsesen, mint egy tündér, a kötél gyors forgása alatt a legsajátosabb és legügyesebb fordulatokban.

A fiúk hangos tetszésnyilatkozataira egyszerre félbenhagyta.

— Ezt Emilia kisasszonytól tanultam — mondá. De nem kellett volna tennem — tevő hozzá zavartan és bűnbánólag. A mama épen nem szenvedheti, ha idegenek előtt teszem.

— Miért nem szenvedheti a mamád? — kérdé a káplán, figyelmessé léve.

— A mama azt mondja, hogy csunya, ha az ember magát így mutogatja. Azt sem szenvedheti, ha lovagolok.

— Hát a mamád nem lovagol? — kérdé ismét a káplán.

— A mama lovagolni! — mondá ő a legkedvesebb büszkeséggel, kis fejét fölvetve. Ezt a papa emberei teszik; s ők pénzért teszik.

— Hát te már tudsz lovagolni? — kiáltották a fiúk, telve bámulattal.

— Persze, lovagolni és kocsizni — mondá vállat vonva. Hisz négy tarka ponym van, melyek egészen az enyéim. Megláthatjátok, ha a czirkuszba mentek. A kis Wimbleton postás azokon, én engedtem meg neki. De én magam jobban tudom.

A fiúk szemei kitágultak a bámulattól.

— Hatosban tudok — mondá Nóra elbizakodottan. A tavasszal Pétervárott a császár előtt hat ponyn hajtottam egészen egyedül. Ő nem akarta elhinni a papának, hogy tudok; akkor a mama sok kérésre megengedte, hogy előtte kocsiz-

hatok. Még egészen jól tudom azt is, a mit a császár akkor mondott — tévé hozzá s látszott rajta, hogy várja, hogy megkérdezzék tőle.

— Ugyan mit mondott? — kiáltottak föl hallgatói.

— Először karjaira vett, megcsókolt s ezt adta ajándékba — mondá, egy gyöngyökbe foglalt szívre mutatva, melyet nyakán viselt — és azután, de nem szabad nevetned — fordult Curthoz, kinek szája szélén gyanus mozgást vett észre.

— Mit mondott a császár? — terelte őt Curt a helyes útra.

— Azt mondta . . . azt mondta . . . — kissé elakadt. «Erről még majd a világ egészen másképp fog beszélni, s önt, kedves Karsten, egészen kiüti a nyeregéből» — ismétlé a kicsike szószerint és pontosan. No, de ne nevessetek! — tévé hozzá felháborodva, midőn még a káplán sem tudott visszafojtani egy mosolyt.

Curt pedig sötétvörös lőn szavaira.

— Én nem nevetek — mondá igen komolyan. Mamádnak teljes igaza van; épenséggel nem szép, ha ily kis leány így mutogatja magát. Ha rólad, mint műlovasnőről beszélnének, ez nekem nagyon fájna. Ez igen szomorú volna rád nézve.

A fiú hevesen beszélt; a kis leány az éles korholás miatt meghökkenve tekintett reá, és szomorú

kifejezés ömlött el arczán. A fiú látta ezt, és fájt neki. Ismét letérdelt hozzá, elsimította homlokáról a sötét hajat és barátságosan mondá:

— No, ne haragudjál reám; úgysem lesz belőled lovasnő. De hát mást is tanultál, mint lovagolni és kocsizni?

— Oh, sokat — erősíté a kicsike őszintén. Minden nap vannak óráim a mamánál és igen gyakran tanítóknál is. Már három nyelven tudok olvasni és írni; a kátét is tudom — tevé hozzá, a káplánra tekintve, mintha ez különösen őt illetné.

— És ki oktat abban?

— A mama minden nap; már gyóntam is. Te is pap vagy — tevé hozzá — ezt mindjárt láttam.

— Ugy? — mondá a káplán — mindjárt föl-fedezted?

— Én sok papot ismerek; ha oly városba érkezünk, a hol tovább maradunk, a mama mindig hozzájuk vezet s engem kikérdeztet. A mama nagyon ájtatos; minden nap járt templomba; de most beteg — csevegett tovább a kis leány.

— Ez nagyon szép volt a te mamádtól — mondá a káplán, meghatva az anya képétől, ki a nyugtalan kóbor életben így vezette gyermeke lelkét. Csak légy jó te is.

— Te is ájtatos vagy? — kérdé a kis leány most, nagy szemekkel tekintve Curtra.

— Ne neked, Curt, ezt nyerted prédikációddal — mondá a lelkész mosolyogva. De most jertek, gyermekek. Anyátok bizonyára vár benneteket.

--- Nem, maradj itt még egy kicsit! — kiáltá Nóra, Curtot visszatartva, legalább te. Testvéredet beeresztheted.

Kérőleg tekintett szemeibe. A fiúnak nem volt ellene a kérdés; megmaradt helyzetében, a kis jószágot, mint valami új, csodálatos játékszett szemlélve.

— Mily különös kisteremtés vagy te! — mondá —, de a mama már itt van — szakítá félbe önmagát, gyorsan fölkelve, midőn anyja a szomszéd szobák egyikéből a folyósóra lépett.

— Mit csináltok itt? — kérdé a csoporthoz közeledve.

A káplán fölvilágosítást akart adni, midőn egy másik ajtó hevesen fölnyílt s egy éltés, sajátságos külsejű asszony kiabálva és sírva rohant a grófné felé, a ki első pillanatban visszarettent, őrültet gyanítva.

— Oh, segítsen, segítsen! — kiáltá az öregasszony tört német nyelven, kezeit tördelve — missis meghal, missis meghal, és senki sincs itt, hogy rajta segítsen!

— Mit mond? — kérdé a grófnő csodálkozva. De a kis leány az öreghez ugrott, s őt átfogva kiáltá:

— Ez az én Annám! Anna, mi bajod?

— Oh, miss Nóra, mama oly beteg, és master nincs itthon — jajgatott az öreg asszony.

— A mama beteg — ismétlé a kicsike hirtelen fölfogással. Oh mama, mama! — kiáltá azután könyekre fakadva és a szobába sietett.

— Úgy látszik, itt segélyre van szükség, káplán úr — mondá a grófné. Iparkodjék kitudni az öregtől, hogy ki a hölgy férje, s hol van, míg én utána nézek, mit lehet tenni. Minden további gondolkodás nélkül bement a beteghez, hol már hallá a zokogó gyermek hangját.

Ilona, mint előbb, a nyugvóágyon feküdt; de feje nagyon hátra hanyatlott, kedves vonásait mintegy görcsök torzíták el, s véres szalag fődte az ajkát és a ruházatot, eléggé jelezve, hogy mi történt.

A kis leány anyja fölé volt borulva, őt minden rendelkezésére álló hízlgő szóval szólítva, de a melyeket az ájult anya nem látszott hallani. Curt, ki a gyermeket követte, hasztalan iparkodott őt csillapítani.

A grófné világosan átlátta a helyzetet.

— Iparkodjál egyelőre a kis leányt eltávolítani, hogy anyját ne ijessze meg, és hívass egy orvost — sutlogá a fiúnak, míg ő azonnal a beteghez látott. Gondosan jobb helyzetbe hozta a főt, vízzel füröszté a forró halántékokat s gyengéden megnedvesíté az égő, száraz ajkakát.

Anyám — suttogá a beteg, szemeit erősen fölnyitva. De midőn az ismeretlen arcot meglátta, csalódás és csodálkozás tükröződött vissza azokban.

— Legyen nyugodt — mondá a grófné barátságosan — én idegen vagyok ön előtt. A véletlen hívott betegágyához. Engedje meg, hogy ápoljam, míg férje megérkezik. Már érte küldtem.

A beteg hálás tekintettel jutalmazta őt; azután ismét lezáródtak a fáradt szemek. A kebel pedig erősen hullámzott, tompa hörgés hangzott föl belőle ijesztőleg. A grófné figyelmesen szemlélte a beteget; látta az árnyakat, melyek feketén terültek el szemei körül, s a sajátságos vonást, mely az ajkakat eltorzította. A legközelebbi környezeten is végigsiklott a tekintete. Az úti óra mellett feküdt egy imakönyv, s egy olvasó, mely a ruha redői közt volt, úgy látszik, a beteg kezéből hullt ki. A grófné határozata kész volt.

— Kíván még valakivel beszélni, mielőtt férje megérkezik? — kérdé halkán, de érthetőleg.

Ismét megnyíltak a szemek, lassan és nehezen, de teljes öntudat honolt azokban. Az ajkak gyorsan mozogtak, de hang nem volt hallható. Hanem a kéz egy jelet csinált a homlokra és mellre, melyet a grófné megértett.

Feleletül ő is keresztet vetett.

— Házi káplánom, fiaim nevelője, itt van — mondá azután halkán és érthetően. Kívánja őt, míg a helység lelkészeért elküldök?

Ilona kezei kérőleg kulcsolódtak össze.

— Oh hamar, hamar — rebegé — még annyi mondani valóm van.

A grófné azonnal engedelmeskedett. Curt rábeszéléseinek sikerült a kis leányt eltávolítani; az ő nyaka köré fonódva engedé magát a másik szobába vitetni, hol az öreg Anna kétségbeesve ült.

A káplán bement a beteghez. Még nagyon fiatal volt. Nem rég szentelték föl, s azonnal elfoglalta a nevelői állást a grófi házban, s most történt először, hogy szent hivatalát egy haldokló ágya mellett teljesíteni kellett. Ilona egy pillanatig fürkészőleg tekintett reá. Vonásain visszatükröződött ifjúságának egész tisztasága és állásának szentsége, s éveit felülmuló méltóságot kölcsönöztek neki. Bizhatott benne, letehetett kezébe egy nagy gondot, óhajainak képviselőjévé avathatta férjénél. S csodálatos végzés: egy csevegő gyermek néhány szava képessé tették a káplánt, hogy a beteg helyzetét azonnal teljesen átláthassa, őt kevés szóval megértse, a mi annak végtelen könnyebbségére szolgált. Tanácsa meg-egyezett a beteg óhajaival, s ezt rég nem érzett nyugalom szállta meg, midőn a gyermeket illető végakarátát reá biza.

Az Urral könnyen megkötötte a békét: hisz egyszerű gyermeki kedély volt, melyet a világ érintetlenül hagyott, és e komoly pillanatra már rég el volt készülve. Mert hogy mily közel volt, ő jobban tudta, mint környezete sejtette, habár a reggeli izgatottság siettette a véget.

Midőn a gyónás véget ért, megjött férje. A hírt közvetlenül a házba léptekor tudta meg, mert a kiküldött követek nem találták meg. Az iszonyú rémületben és előkészületlenségben, melyben volt, szenvedélyes természete utat tört magának. Ilona halavány arcza ismét kipirult; a szeretet egy sugára lövelt ki szeméből; de az ép visszanyert nyugalomnak is vége volt. Az ember oly nehezen válik meg, ha két szerető kar tartja vissza, ha a földi boldogság még egyszer érvényesíti magát. Alfréd fájdalomában csak önmagát ismerte; még csak azt sem vette észre, hogy idegenek vannak neje ágya körül. Ilona szívében azonban a férje iránti szerelmén kívül még egy másik szent szeretet is megszólalt. Érzé, hogy nem sok ideje van, és gyermekét hívta. A férj alig hallotta; de a grófné, maga is anya, megérté és Curtot oda intette. Ez még mindig szorosan tartá a kis leányt, a ki ijedten és aggódva, nem akart tőle megválni. Azért oda vitte őt és az anya nyugvóágyára emelte, hogy az átölelhette a gyermeket.

De a féltékenység érzete volt-e Ilonában, hogy

idegen adta át neki a kicsikét, vagy a férjet akarta figyelmessé tenni gyermekére, ideges mozdulattal tolta vissza a fiút és férje kezét fonta a kis leány köré. Tettében volt valami, a mi a fiút sértette, s egy lépést hátrált, sötét pírral a homlokán.

Azzal az éles tekintettel, mely a haldoklóknak gyakran sajátja, Ilona ezt azonnal észrevette s most kinyújtá kezét a fiú után; közelebb és közelebb inté őt, míg ez egészen föléje nem hajolt. Szép, nyílt gyermekarcz volt s a nagy barna szemekből szakadatlanul folytak a könnyek a mások szenvedése fölött való megghatottságban. Ilona fürkészőleg tekintett reá, azután fölemelte gyenge kezét s mintegy áldólag tette fürtös fejére; ajkai a «köszönöm» szóra megnyitak, de heves köhögési roham félbeszakítja őt. A kendő, melyet ajkaihoz szorított, ismét sötétvörösre festődött, a jelenlévők nagy rémületére. Jó volt, hogy az orvos végre megérkezett, a ki most egész tekintélyét érvényesítette, habár be kellett vallania, hogy művészete itt többé nem segíthet. A gyermeket eltávolíttatta; a káplán a férjet vette pártfogásába; a grófné pedig, híven a felebaráti szeretethez, a beteg mellett maradt tevékeny, gondos segélylyel.

Hosszú, kinos egy éj volt, míg a még ifjú élet a feloszlással küzdött. Csak hajnalban ért véget a küzdelem.

A nyugvóágy mellett, melyen Ilona utolsó sóhajait kilehelte, térdeltek mind azok a különös módon összejött emberek: a pap, ki neki az utolsó vigaszt nyújtotta, s ki a kétségbeesett férj körül fáradozott — annyira különböző két életpálya típusai voltak; ott térdelt a fiú, s gyengéden ölelte át az elárvult gyermeket, ki karjaiban álomba sírta magát; ott állt a grófné s még a halálban is testvérileg támogatta az idegennek, a műlovas feleségének fejét, a kinek állása kevéssel előbb vállvonítást és egy sóhajt csalt ki belőle.

Nyolcz nap mult el. Három éjjel pihentek már Ilona földi maradványai a földben. A férj fájdalma elveszté első határtalanságát; az élet ismét érvényesíté követeléseit. Nagy áldás, hogy ezek néhány napnál tovább sohasem hallgathatnak, s bennünket kényszerítenek a fájdalomból kibontakozni. Minden nagy fájdalomban, mint minden rendkívüli eseményben, van valami nivelláló, a mi a közönséges társadalmi korlátokat egy pillanatra lerontja. A grófné gyakorlati, segélyre kész szokása szerint tevékeny érdeklődést tanúsított a család iránt, a melybe a véletlen oly különös módon hozta őt. A kis Nóra egészen pártfogása alatt maradt, hogy a gyermek kevésbbé érezze az anya elvesztését.

De most mindennek vissza kelle térni a rendes kerékvágásba, a mely ugyis minden sír fölött foly-

tatja az útját. Karsten távozni akart a helyről, hol oly súlyos csapás érte; nem tudta ott előadásait megkezdeni. Eljött, hogy leánykáját elvigye s a grófnétól elbucsuzzék.

Az előkelő hölgy csak most, hogy közreműködése megszűnt, vette észre ismét a társadalmi helyzet-különbséget s furcsán hatott reá, hogy ily körből való férfiút mint vele hasonló rangút fogad.

Degenthal grófné születésénél, valamint házasságánál fogva a legelőkelőbb, a legkizárólagosabb nemesi családokhoz tartozott. A kizárólagosságot — ezt a távolmaradást más köröktől, ezt a korlátolt érintkezést — a nemességre nézve gyakran oly ellenséges módon magyarázzák, pedig az a többi osztályoknak is, mindegyiknek a maga módja szerint, nem kevésbé sajátja. Hisz lényegéhez tartozik az minden egyes osztálynak, a melyet csak az elemek egyformasága tart össze. Közös élet, hasonló érdekek és hasonló nézetek pedig korlátokat tételeznek föl, s ezek mindig újból fölépülnek, ha mindjárt azokat megsemmisülteknek véljük is. Épen e korlátokon belül jönnek létre minden egyes osztály előnyei ép úgy, mint kötelességei. Csak egészségtelen eszményről ábrándozók gondolják ki a teljes osztályegyenlőség természetellenes állapotát, természetellenes állapot már csak azért is, mert sohasem létezett.

Keresztény országokban az osztálykülönbség sohasem is fajulhat kaszt-szellemmé; mert szeliden lebeg a fölött a keresztény szeretet törvénye, mely mindenkit egyaránt átölel, s komolyan áll mellette a keresztény szigor törvénye, mely minden léleknek egyenlő értéket tulajdonít, mely minden lelket ugyanazon birói szék elé küld.

Ott az elkülönítés inkább a társas érintkezésben, ama törekvésben áll, hogy másnemű ne jusson a saját osztályukba. A nemesség, mint a legállandóbb osztály, e tekintetben a legszigorúbban elzárkózhatik; de, kevés kivétellel, elzárkózását sohasem érvényesítette az egésznek kárára. Ott harczolt egy sorban a nép fiaival, küzdött ugyanazon babérokért a művészet és tudomány mezején, fölkereste a vallás szolgálatában helyét a legalázatosabbak közt ép úgy, mint a magasállásúak között. Igaz, minden korlát vezethet összeütközésekre és vezett is minden időben; igaz, hogy az egyes ember néha keményen érezheti azt. De az összeütközések az élet hullámverései, melyek megóvnak a pangástól, s a kivételek megerősítik a szabályt.

A grófné majdnem szigorú alapelvű arisztokrata volt, ki csak a vele hasonló körökkel ismerte és kereste az érintkezést. De, mint láttuk, sohasem húzódott vissza, ha a felebaráti kötelesség közbelépését követelte. Kevés érzékenységgel és meleg-

séggel bíró természet volt, de derék jellem, melyben mindent bevallott erős kötelességérzet szabályzott, melyet az Úr bizonyára nagyra becsül, de előttünk, emberek előtt mégsem pótolja mindig a szív természetes melegségét.

A keresztény irgalmasság kötelessége volt az idegeneknek segíteni, s a legalacsonyabb szolgálatól sem rettent volna vissza a grófné. De, mihelyt segélyére nem volt többé szükség, nem is kívánt egyebet, mint hogy az utak szétváljanak. Sokkal inkább nagyvilági hölgy volt, hogysem ezt szeretetlen módon kimutatta volna, de csak alig észrevehetőleg tért vissza a legszükségesebbekre a múltba. Karsten Alfréd egykor maga is közel állván e körökhöz, bensőleg még sokkal jobban ismerte azokat, hogysem ezt ne érezte, sőt ne értette volna. A legtökéletesebb pontossággal megtudta saját álláspontját tartani. A grófnéra hatott ebben az ő nyugodt biztonsága, egyszerű, jó modora. A mély komolyság, melyet a gyász vont arczára, még több jelentőséget kölcsönzött szép vonásainak.

A kis leány még mindig Curtnál időzött, a ki egy fiúnál ritka gonddal fogta pártját e helyzetben.

Először ama kevés jelentőségű szólamok hangzottak el, melyeknek a társalgást folyamatba kell

hozniok, ha valamely fájdalmas esemény, melyet az ember fél érinteni, oly közelmúlt.

— És kis leánya — kérde a grófné, midőn az igazgató néhány meleg köszönő szó után elutazását főlemlítette — önnél fog maradni?

Fájdalmas vonaglás röppent át Karsten arczán. Egy pillanatra elfödte szemeit kezével, mintha a feleletre össze kellene magát szednie. — Nem — mondá azután elfojtott hangon — egyszerre mindent elveszíték. A káplán úr közölte velem nőm kívánságait leányomra vonatkozólag, s azok szentek lesznek előttem. Már ismertem e tekintetben nézetét s meglehet, igaza van, hogy oly élet, minő az enyém, nem alkalmas egy leány neveléséhez. Azért teljesíteni fogom kérését. A káplán úr szives volt a szükséges címekről gondoskodni s első utam az lesz, hogy kis leányomat kolostorba vigyem.

— Kolostorba! — veté közbe a grófné némi bámulattal.

— Kegyed is kiáltónak találja az ellentétet — mondá Karsten némi gúnynyal. Én magam más alapelveket követnék leányomnál, de, mint mondám, az anya kívánsága parancs reám nézve. Ő is kolostorban nevelkedett s nagy előszeretettel viseltetett az iránt. Bár gyermekem is oly kedves és jó lenne, mint ő volt! — tevé hozzá, s ismét a fájdalom sötét felhője vonult át arczán.

— Ön nagy, igazán elismerésre méltó áldozatot hoz — mondá a grófné udvariasan — s meglesz az a vigasztalása, hogy leányát jó kezekben tudja.

Az igazgató szótlanul meghajtá magát, a nélkül, hogy a dologról tovább beszélt volna. Ekkor belépett a káplán s néhány levelet és ajánlást nyújtott át neki, melyet az említett célra kívánt. A férfiak némán kezet szorítottak; a fájdalom napjai közel hozták őket egymáshoz.

— Nóra — mondá az igazgató — időnk letelt.

De a kis leány, a ki a fiúval az ablakmélyedésbe vonult vissza, nem ügyelt reá.

— Fogadd ezt — mondá éppen a fiú, egy imakönyvet adva kezébe — fogadd ezt emlékül a mai napra.

— Ird bele a nevedet — kéré Nóra. Sohasem fogom azt elfeledni, mert oly jó voltál; de mégis szép ott bent olvasni a napot és évszámot is.

A fiú egy írót vett elő és engedelmeskedett neki.

— Oh, te sokkal többet írsz! — kiáltott föl a kis leány, a vállán áttekintve. A fiú gyorsan szájára tette kezét.

— Ne beszélj oly hangosan — mondá türelmetlenül. El tudod olvasni? De halkan.

— «Mikor az emberek elválnak, azt mondják egymásnak: a viszontlátásig» — olvasá Nóra. Mily szép!

— Úgy, de nem szükség másnak mutatnod — mondá a fiú, telve gyermeki félelemmel, hogy valaki érzelmeinek kifejezését megtudja. Hát te mit adsz nekem emlékül? -- kérde, a kis leányt mint valami tollat az ablak párkányára emelve. Ez komoly arcot vágott s néhány pillanatig gondolkodott.

— Akarod ezt? — kérde azután, fekete hajából egy csomót megragadva és eléje tartva. — A papa is ilyet kapott a mamától emlékebe — tevé hozzá naivul.

A fiúnak nevetnie kellett s mégis elpirult. Tizenhárom éves korához a hasonlat kissé nagyon sok volt.

Nóra észrevette habozását.

— Nem, fogadd ezt — mondá és a gyöngyszív után kapott, melyet még nyakán viselt. — Fogadd ezt — és erős szakítással már le is tépte a szalagról.

— Az orosz császártól kapott szép szivedet? — mondá a fiú vonakodva. Bizonyára nem szabad odaadnod.

— De bizony szabad. Legyen a tied; senkit sem szeretek úgy, mint téged, talán a papát kivéve — mondá Nóra, karját bizalmasan a fiú köré fonva.

— És úgy-e, nem leszel lovasnő? — suttogá a fiú gyorsan a fülébe, a szívet azután óralánczára erősítve.

— Nóra! — mondá az apa ismét. Jer, gyermekem, el kell búcsúznunk.

Nóra még szorosan tartá a fiú kezét, mikor jött. Némán nézett azután a grófnéra. Nem sok rokonszenvet érzett a határozott vonásokkal bíró nagy alak iránt, s ezért csak szótlánul tette kezét azéba.

— Nem szólsz semmit? — figyelmezteté az apa.

— A viszontlátásig! — mondá a kis leány, mintha csak e szavak viszhangoztak volna szívében.

A grófnét szokatlanul meghatották. Tán éppen ez volt, a mit legkevésbé kívánt; de oly sajátságos meghatólag hangzott e gyermekajkáról. A kis leányt karjaira emelte.

— No hát, a viszontlátásig! — mondá — csak aztán jó és boldog légy, mikor viszontlátlak.

— Te is — mondá a kis leány határozottan, azután pedig kibontakozott. Ismét Curthoz sietett és könyekre fakadt.

Az igazgató még köszönetet akart mondani a fiúnak, de hangja megtagadta a szolgálatot. Talán jobban meghatotta a fiút, mint ezt minden szó tenni képes lett volna, hogy megrázta kezét, mint valami férfiúét.

Még egy néma üdvözet s atya és leány eltűntek; az emberek, kik oly sajátságos módon találkoztak, kiket különös végzés néhány napra oly bizalmas viszonyba hozott, ismét el voltak válva.

— Mily sajátságos ember, mily furcsa viszonyok! — mondá a grófné kis szünet után káplánjához. Minő sors vihette e pályára? Egész külső megjelenése után ítélve, magasan áll a fölött, s mégis, úgy látszik, egészen jól érzi magát azon. Hova szándékozik kis leányát vinni?

A káplán megnevezte Belgium egyik első nevelőintézetét.

— De, Istenem, káplán úr! — kiáltott föl a grófné — miért mondta neki éppen ezt, a hol a legelső és legelőbbkelő családok leányai nevelkednek? Hisz ez borzasztó gondolat a szegény gyermekre nézve.

— Karsten úr erővel ezt akarta választani. Ő a legjobbak, a legjobban berendezettek után kérdezősködött, s úgy látszott, hogy leányát éppen a legjobbak és legköltségesebbek egyikébe akarta adni. Nagyon gazdagnak kell lennie.

— Hisz az mindegy — mondá a grófné türelmetlenül. Micsoda visszás élet lesz majd ebből! E vándorélet után kolostori nevelés, ott egészen más légkörben, más légkör számára kiképezve, oly nézetekkel és igényekkel telítve, melyek állását messze felülmulják, s azután vissza ily életbe! Ezerszer jobb, ha sohasem hagyta volna el.

— Az anyára nézve földolog volt lelke üdvéről gondoskodni; s ezért aggódott, ha már most ki

lesz téve a benyomásoknak, melyek a műlovas-életben elkerülhetetlenek. Remélte, hogy a jó nevelés, és igazi jámborság később pajzsa lesz leányának s ennek segélyével megtanulja élethelyzetét helyesen fölfogni.

— Ábrándok, kedves barátom, ábrándok! Ily módon csak boldogtalan lehet. Seholsem lel majd talajra, melyben gyökeret verhetne.

— Az isteni Gondviselésben is kell egy kissé biznunk — mondá a káplán nyugodtan. Az Isten virágai mindenütt virágozhatnak, s az anya szent gondoskodásában ez egyedüli menedéket találta gyermeke számára.

«Az Isten virágai mindenütt virágozhatnak», e szavak csodás módon visszhangzottak a fiú szívében, ki még ott állt csendes szomorkodásban a kis játszótársért, s kinek fájdalmat okoztak anyja kemény szavai, hogy miért, azt nem tudta.

Amaz éj óta, midőn a gyermeket karjában tartotta, midőn az anya őt megáldotta, folyton e gyermek sorsával foglalkozott. Úgy érzé, mintha bizonyos felelősséget vállalt volna magára. Elég idős volt, hogy az ő viszonyainak nehézségét megérthesse, s bizonyos aggodalom szorítá szívét, ha arra gondolt, hogy mi lesz belőle. Érezte, hogy őt megmentenie, védelmeznie kellene, s már is mindenféle tervek forrongtak agyában. Sőt az a gon-

dolata támadt, hogy megkéri anyját, vegye őt egészen magához, nevelje gyermekeivel. De nem merte kimondani; már ismerte anyja mosolyát az ily kalandos tervek fölött. «Az Isten virágai mindenütt virágozhatnak», ez mintegy megvigasztalta őt amaz érzet miatt, hogy nem cselekedhetik. Bájos kis virágnak tünt föl előtte.

III.

Szivembe ha nézek s nézem a világot,
Szemembe könyeknek harmatja szivárog,
Jaj, börtönöm oly szűk s oly tág a világ.
Geibel.

Szép gyermekem, kérdezd meg vágyaid,
Kérd' ifjuságod, latold véredet :
Elbírod-e a zárda fátyolát ?
Shakespeare.

Tíz év mult el. A belga főváros sok nevelőintézete egyikének udvarában az ódonszerű kútnál félig fölserdült fiatal leányok serege sürgölődött. Régi szokás volt a nevelésben, hogy a növendékek déli szabad idejük alkalmával maguk merítették a kútnál vizet, s ez mindig a várva-várt szabadság pillanata volt. Hisz suttogó, csevegő víz mindig megoldotta különösen a női nyelveket, mint azt a kútnál lefolyt történetek ős idők óta bizonyítják. Volt aztán itt is zummogás és csicsergés, nevetés

és suttogás, mintha a bábéli torony építése ismét folyamatban volna.

— Ide nézzetek — kiáltott most közbe egy hang élesebben — ide nézzetek, mit tudok én! — s a beszélő erőteljes fogással emelte fejére a vízzel telt edényt, azt erős nyakkal nyugodtan és biztosan hordva tova.

— Rebeka a kútnál! Rebeka a kútnál! — kiáltottak minden oldalról. Nóra, olyan vagy, mintha csak a képes bibliából metszettek volna ki.

A hasonlat nem volt helytelen: a magas, nyulánk termet egyszerű, sötét ruhában, a korsó alá turbán-szerűleg gyűrűt fehér kendővel, a még kissé éles, de szépen idomuló vonalakkal, a sötét fürtök, melyek festőiesen hulltak le a nyak két oldalán, mindez oly képet nyújtott, mely a pátriárka kiválasztottjára emlékeztethetett, különösen most, midőn a fiatal leány sok kellemmel és biztonsággal lejött a kitűnő háttérrel alkotó ódon kút lépcsőin.

— Egy csepp sem folyt ki! — kiáltott diadal-maskodva. Ki tudja ezt megtenni?

Természetesen kísérletet már rég tettek többen: némelyek víztől csurgó fejüket rázták, szorgosan őrizkedve a fölvigyázó szerzetes-nővértől, ki egy távolabbi ponton időzött. Távolléte a vakmerőbbek közül föllelkesített néhányat, hogy új kísérletet tegyenek, miután pár pillanatig összedugták a fejüket.

— Lilly! — kiáltának a fiatalabbak egyikéhez, a ki félve közelgett a kúthoz korsójával, s kinek habozó föllépéséről észre lehetett venni, hogy újoncz volt az intézetben. Lilly, — ma csak fejen lehet bevenni a vizet. Meg kell próbálnod, nézd, így kell tenned.

— Én ezt nem tudom megtenni, bizonyára nem — tiltakozott a kis leány. De a többiek már körbe fogták őt, s az egyik minden teketória nélkül a kis leány fejére tette a telt korsót. Egy félénk, ügyetlen mozdulat, s a korsó a földre gurult, míg a szegény sírva és vizesen állt ott, a pajzán sereg pedig hangos kaczajra fakadt.

— Matrózkeresztelés, matrózkeresztelés! — kiáltott egy eleven kis jószág.

Az indítványt általános tetszéssel fogadták és hangos ujjongás között azonnal hatalmas öntés következett.

De ugyanazon pillanatban az első, ki a korsóval a játékot kezdte, a támadók ellen fordult s védőleg állt a kis leány elé.

— Nem szégyenlitek magatokat, vén kamaszok, ezt a szegény kis jószágot így rémületbe ejteni? — kiáltá hangosan. Egy cseppet sem többé, vagy meg fogom őt tudni boszulni.

— Ejha, Nóra mindig csak parancsolni akar — kiálták néhányan daczosan — csak *en avant!* Hisz

Lilly már úgylis nedves, hát tovább is lehet keresztelni.

De Nóra fürgébb volt a többieknél: mielőtt a támadást folytathatták volna, már is oly jól irányzott erős vízsugarakat küldött feléjük, hogy kiáltozva és lihegve hátráltak meg, persze csak azért, hogy azonnal ismét támadjanak. Ha nem is véres, de mindenesetre nagyon vizes háború volt kilátásban.

— Ugyan, hölgyeim, hát fiatal leányokhoz illő magaviselet ez? — hallatszott egyszerre a fölfigyázó nővér pirongató hangja, kinek visszatértét a küzdelem hevében nem vették észre.

— Ki kezdte ezt az illetlen, pajos játékot? — folytatá szigorúan. Lilly, milyen ön? Mindnyájukat följelentem a főnöknőnek. E szavakkal fűrkészve nézett végig a körben, hol most mély csend uralkodott. A legtöbben a lehető legártatlanabb arczczal iparkodtak a háttérbe húzódni. Csak Nóra állt meg bátran, a korsóval kezében, a nélkül, hogy helyzetét változtatta volna. Ah, ön az, Nóra kisasszony — mondá a nővér szigorúan. Azt hinném, hogy hosszú tartózkodása a nevelőben jobb gyümölcsöket teremhetett volna, mint ily illetlen tréfákat; de ön javíthatatlannak látszik. Előbb láttam, a mint a korsót először fölemelte, tehát okozója volt az egésznek s azonnal jelentést

fogok tenni a főnöknőnek, mert az ő elnézése teszi önt oly pajkossá. A szabad időt ma szobájában fogja tölteni, hogy ideje legyen elmélkedésre; ön pedig, Lilly, menjen azonnal átöltözködni. A többi hölgyek pedig remélhetőleg meg fogják jegyezni, hogy ilyesmi többé ne történjék.

A nővér kurtán és szigorúan beszélt, egész haragját Nórára öntve ki! Ama kicsinyes természetek egyike volt, a kik mindig *egy* főre akarják tolni a bűnt, *egy* embert akarnak felelőssé tenni. Nóra kissé független természete s a főnöknőnek iránta való előszeretete mindig szálka volt szemében: némi részrehajlás minden intézetben van. Nóra minden szót közönnyel fogadott, semmi mentegetődzés nem jött ajkaira. Csak egy megvető pillantást vetett a néma csoportra, mert senki sem lépett föl védelmére! Azután büszkén fölveté a fejét, ismét megtöltötte a korsóját és bement a házba.

A többiek követték.

--- Nem kellett volna Nórát cserben hagynunk --- suttogá néhány lelkiismeretesebb.

— Ő volt legkevésbé bűnös s mindig oly jó mindenkihez — mondá egy másik — miért nem beszélt Lilly?

— Ez és beszélni! — szólt a harmadik megvetőleg.

— Ah, bah! mit tesz ez! — kiáltott föl az előbbi

kis eleven jószág. A madame úgy sem fogja megbüntetni; mindig pártfogásába veszi őt. Ezt titkos származása teszi; hisz egyikünk sem tudja, honnan való, s csak színészi képességéből lehet valamire következtetni.

— Én nagyon sajtáságosnak tartom, hogy olyan-nal kell együtt lennünk, a kinek szüleiről legcsekélyebbet sem tudunk — mondá egy sovány, hosszú, eczetes arcú leány.

— Én gyakran rosszabbnak tartom, ha az ember tud — viszonzá ismét egy másik. E kevés szóval a nevetőket mind pártjára vonta, mert mindenki tudta, hogy a származását illetőleg oly féltékenyen őrzött fiatal hölgy oly nevet viselt, melynek legkevésbé sem volt jó hangzása.

— Részemről — folytatá a beszélő nyugodtan — mindegynek tartom, hogy Nóráról tudunk-e közelebbről valamit, vagy sem. Hogy az intézetben a legokosabbak és legjobbak egyike, mindnyájan tudjuk: épen most is hallgatása által mindnyájunkat megmentett a büntetéstől. Ő itt a legkedvesebb barátnőm, lehet aztán miattam magasabb vagy alacsonyabb származású, mint én, a mi mind a kettő lehetséges. S a ki így beszélt, német hercegleány volt; az igazi rangönérvet mindig nemeslelkű.

Nórának pedig e napon volt ideje az elmélkedésre. Míg a többiek a szabadban tipródtak, ő

egyedül ült szobájában s a messze látóhatáron fölmerülő hegyek csúcsait szemlélte.

Mély komolyság honolt a fiatal vonásokon, melyek reggel úgy mosolyogtak, s a száj körül kissé vonaglott, mint a szomorú gyermeknél. A magány, melyre ítélve volt, aligha volt oka annak; szerette azt, mint szereti minden fiatal kedély, melynek még van önmagával dolga. De a távoli hegyek talán nagyon is hatottak! Talán a vér, mely oly gyorsan felszökött a homlokba és orcákba, nagyon nyugtalanul folyt egy nevelő szűk falaihoz képest, s a gondolatok vágyakozva repültek az erős korlátokon át. Most egy kéz félénk érintését érezte a vállán; egy szőke fő simult az övéhez.

— Szomorú vagy, Nóra? — kérde egy habozó hang — csunyaság volt tőlem, téged büntetni engedni, midőn te pártomat fogtad.

— Ah, te vagy, Lilly? — mondá a megszólított, ábrándjaiból fölrettenve. Légy nyugodt, kicsikém, ez a büntetés nem oly rossz; de miért nem szóltál egy szót sem, te nyulszivű?

— Én sohasem tudok valami jót mondani — viszonzá a kicsike gyermekesen zavart kifejezéssel — mindig úgy félek. De miattad nagyon fáj a szívem; mert te jó vagy, mindig jó voltál irántam — s Nóra nyaka köré fonta karjait.

Nóra megcsókolta őt.

— Máskor majd fogsz beszélni tudni — mondá vigasztalólag; de azután egyszerre erősen szemügyre véve őt, hozzátevé — Lilly, te már megint sírtál! Ugyan menj, hogy lehet valaki olyan siránkozó, még három hónap után is, mióta már itt vagy!

— Én nem tehetek róla; én nem szivesen vagyok itt — mentegetődzött a kicsike. De előbb te is egészen szomorú voltál, Nóra; bizonyára neked is honvágyad van, s nem akarod bevallani.

-- Honvágý! — mondá Nóra — nem, igazán, azt hiszem, hogy nekem épen az ellenkező van, nekem «elvágý»-am van. Tíz éve vagyok már itt s e hely kedves otthon lett reám nézve, de én ki szeretnék menni; a talaj ég lábaim alatt. Oh, már egyszer szeretnék ismét más embereket, más vidékeket látni, ismét lóra ülni és messze vágatni! — s karjait mintegy sóváran terjeszté ki.

— Hát miért nem mészsz haza? Hisz már felnőttél — vélekedék Lilly tizenöt éve teljes tiszteletével Nóra tizenhét nyarával szemben.

Nóra kissé elpirult.

— Nekem tulajdonkép nincs otthonom — mondá habozva. Anyám meghalt s atyám folytonosan utazik.

— Ki a te atyád? — kérdé Lilly kissé kíváncsian.

Nóra még jobban elpirult; sohasem beszélt erről. Ama svájci napok óta bizonyos sajátságos érzet visszatartá őt ettől s a nevelőnők hallgatása e pontról ebben még jobban megerősíté. S így most is úgy tett, mintha nem hallotta volna a kérdést s egy harmadik belépését mint kellemes félbeszakítást fölhasználva, ehhez fordult.

— Jer, Erzsébet — mondá — jer, mindketten mélabúsak vagyunk. Lillynek honvágya van.

— És Nórának elvágya! — egészíté ki a kis leány.

— Elvágya? — ismétlé a megszólított; épen az volt, a ki azelőtt Nóra mellett szót emelt — elvágya, ilyet én nem ismerek. E falak csendjét, hol az ember csak egy czélt ismer, csak egy czéllal bír, sokkal jobban szeretem, hogysem innen válni szeretnék.

— Tudom, mire gondolsz — mondá Nóra a beszélőre föltekintve — de én nem vagyok olyan, mint te. Az én gondolataim az egész világ fölött szeretnének kiterjeszkedni, a tieid pedig csak a magasba akarnak szállani.

— Ezt szépen mondtad, mint mindig, Nóra — viszonzá a másik tréfálva. De ki tudja, mit hoz a jövő: bármit kívánjon is az ember.

— A jövő, igen, szeretném tudni, mit hoz nekem — sóhajtott Nóra — oly talányosan áll előttem, hogy még csak sejtelmem sincs, miként alakulhat életem?

— Én már nagyon jól tudom — szólt közbe Lilly nyugodtan.

— Te, kicsike? — kérde a másik kettő.

— Igen, miért ne? A néni mindent egész pontosan meghatározott. Még egy évig itt maradok, azután visszamegyek a nénihez s azután férjhez megyek unokabátyámhoz — mondá naivul.

A két leány hangosan fölkaczagott.

— Te férjhez mészsz unokabátyádhoz? Már bizonyosan tudod ezt? Hát ismered őt?

— Ezen nincs mit nevetni — mondá a kicsi érzékenyen. A papa halálos ágyán úgy kívánta, a néni is akarja, s mindenki tudja.

— S ki az a boldog unokabátya? — akarta éppen Nóra kérdezni, midőn erős csöngetés ütötte meg fülöket.

— Ez neked szól, a főnöknőhöz hív — mondá az Erzsébetnek szólított. Ily szokatlan órában! Borbála nővér kérlelhetetlennek látszik; igazán védelmeznünk kellett volna téged.

— Veled menjek — kérde Lilly, Nórához simulva — s elmondjam, hogyan volt?

— Nem, kis szivem, ily sokat nem kívánok tőled; magam végzem el ügyemet! — kiáltott föl Nóra s bátorság és erély villant föl szemeiben. Én nagyon szeretek küzdeni az élettel s annak legyőzésére törekedni. Jobb a vihar, mint örök nyu-

galom, és itt csak Borbála nővér szerez az embernek egy kis viharocskát.

— De vigyázz; rosszabbul üthetne ki, mint gondolod — figyelmezteté Erzsébet ama fontossággal, melylyel ilyenmű ügyeket a nevelőintézeti életben venni szokás, a hol a kitüntető szalag épúgy célja a becsvágynak, mint a világ minden rendszalagja.

De Nóra már nevetve ugrált el és föl a lépcsőkön. Az ajtónál azonban, mely a főnöknőhöz vezetett, egy pillanatra megállt, szemlét tartva külsején, mint félénk katonaujancz, hogy valami rendellenes nem nagyobbítja-e a vihart, mely elé oly vakmerően ment. De a rendfőnöknő éles tekintetétől nem lett volna szükség félnie, annyira gondolatokba merülve jelent meg az ma. Nóra nem találta őt a kihallgatásra készen állva, mint legtöbbnyire ily kínos birói esetekben, hanem az íróasztal mellett ülve, előtte egy levél, a melyről most majdnem fájdalmas arczkifejezéssel tekintett föl a belépőre. Madame Sybilla kicsi, gyenge alak volt, kinek csak szemeiből sugárzott ki a tetterő, mely őt ily nagy intézet főnöknőjének fáradságos állására képesíté. Midőn Nóra közelebb jött, fölkelt és két kezét megragadva, magához vonta a fiatal leányt.

— Gyermekeim — mondá halkán — mindig vannak az életben forduló pontok, melyeken keresztül kell esnünk.

Nórára, ki egészen mást várt, villámcsapásként hatottak e szavak, bármily bensőséggel voltak is kimondva.

— Atyám... oh atyám! — hebegé rettenetes, aggodalommal eltelve.

— Nem, légy nyugodt — mondá az apácza gyorsan — ő jól érzi magát és egészséges. Sőt nagyon boldog, kedves gyermekem, a mint nekem írja; de megbizott, hogy egy eseményre előkészítelek, mely legközelebb be fog következni.

Nóra még zavartabban tekintett föl.

— Föladja üzletét? — kérdé, s az öröm egy fényes sugára villant át arczán.

Az apácza fejét rázta.

— Gyermekem — folytatá s úgy látszott, hogy nehezen jönnek a szavak ajkaira — az Úr már rég elvette tőle nejét, tőled anyádat. Isten segélyével itt új otthonra leltél s adja az ég, hogy kárpótolhassuk neked az anyai szeretet kincsét. Nóra meghatottan szorítá ajkait az apácza kezére: madame Sybilla volt az első, ki az anyátlan gyermeket pártfogásába vette. Az ő keblén sírt ki Nóra a keserű fájdalmat, melyet neki az atyától való elválás okozott és benső kötelék fűzte őt azóta a nőhöz, ki oly jól pótolta neki az anyát, a mint csak ezt az élet a kolostori intézetben megengedi.

— De atyád is e hosszú idő alatt nagyon egye-

dül volt, nagyon egyedül, mert nevelésed végett tőled is megvált. Most új családi kört akar alkotni, ezáltal neked is otthont szerezni — ismét meg akar nőszülni, gyermekem.

E szavakra Nóra szemei mindig nagyobbak és nagyobbak lőnek. Mintegy értetlenül mereszté azokat a beszélőre.

— Ismét meg akar nőszülni — ismétlé az apácsa s mintha egyszerre mindent ki kellene mondania, hozzá tévé — éppen most tudósít eljegyzéséről Lauer Emilia kisasszonnyal.

Hogy Nóra megértette-e, alig volt kivehető, oly mereven nézett föl. De hirtelen mind a két kezét arczára borította s a fájdalom éles sikoltása tört ki ajkain.

— Ülj le, gyermekem — mondá a főnöknő anyailag, egy széket tolva hozzá és őt bensőséggel átölelve. Nóra feje sulyosan hullt vállára. A mit legkevésbé sejtett, az sujtá.

Nórának viszonya atyjához a legbensőbb volt, bár oly keveset látták egymást. Minden évben többször meglátogatta az őt. A lovagias külsejű ember, a ki leánykáját ajándékokkal és gyengédségekkel halmozta el, mindannyiszor nagy izgatottságba és kíváncsiságba ejtette a nevelőintézetet; ez nagyon büszkévé tette Nórát reá. Atyja levélileg is érintkezett vele és leveleiben, miként egykor nejével

való érintkezésében, mindig kedélyének mélyebb vonása talált kifejezésre. Az anya képét emlékében még megdicsőülve, mindig mint szentet, legnagyobb tiszteletre méltót állította a gyermek elé; ebben élt tovább szerelme, miként fájdalma az elveszett fölött. Jó nevelése, műveltsége is látható volt e levelekből, s midőn Nóra idősebb korában élethelyzetéről gondolkozott, csakhamar ama következtetésre jutott, hogy nehéz balsors kényszeríté őt e pályára s alapjában nagyon boldogtalannak kell magát azon éreznie. Őt vigasztalni, szeretetével rá nézve mindent pótolni és őt az élettel kiengesztelni, ez volt évek óta szívének gyermeki ábrándja. Büszke és féltékeny volt arra, hogy ő az egyedüli, ki hozzá közel áll, hogy az övé és joga van szeretetére. S most e helyet egy idegen foglalja el, egy más szorítsa ki anyja emlékét. A szeretet változékony-ságában az ifjúság valami oly természetellenest, borzasztót lát, hogy legtöbbnyire visszaretten attól. Az atya, ki eddig eszményképe volt, mélyen süllyedt szemeiben, mert az ifjúság egyszersmind merev is mindabban, a mi kedélyét sérti; még nem tudja, mennyi mindennel kell a kedélynek számolnia a későbbi években.

Az apáca látta a keserű vonást, mely Nóra ajkaira ült, az iszonyt, melylyel a levelet visszatolta, midőn azt neki nyújtá.

— Gyermekem — mondá, a beborult homlokot gyengéden végig simogatva — ne ítélj arról, a mit nem tudsz megítélni; még semmit sem tudsz a későbbi évek magánosságáról.

— De hisz itt voltam én most; oly örömet siettem volna hozzá — mondá Nóra hevesen — ez irtóztató tőle!

— És mindig vele is maradtál volna? — kérdé az apáca, finoman mosolyogva és erősen rá-nézve. A gyermekek útjai gyakran más irányban haladnak.

Sötét pir lepte el Nóra homlokát és sajátságos érzet vonult át szívéen, az a meghatározhatatlan valami, mely minden leányban fölébred e kérdés-nél. Igen, milyennek képzelte ő magának a jövőt? Szégyenkezve sütötte le tekintetét.

— Senkiének sincs joga más ember boldogságát saját nézeteihez idomítani akarni. Ez a legrette-tesebb önösség — folytatá az apáca -komolyan. Tekintsd ez eseményt az Isten végzésének. Atyád ezáltal neked is családi kört akar szerezni s házasa-sága első hónapjai után téged visszahívni, tehát neinsokára el kell hagynod bennünket, gyerme-kem, s ez fáj nekem.

De Nóra nem hallotta a fájdalmas hangot e sza-vakban; gondolatai még egészen az eseménynyel voltak elfoglalva.

— És az a... az a hölgy — kérdé végre elfojtott hangon — a társ... a társaságból való?

— Nem gondolható — mondá madame Sybilla csillapítólag — hogy most más körökben keres magának élettársat. Egyenesen nem mondja ki, de ép hallgatása sejteti ezt velem. De azt határozottan fölemlíti, hogy nagy jósága és szeretetreméltósága téged is boldogítani fog.

— Oh! — kiáltott föl Nóra ismét metsző fájdalomban — még ez is! Hirtelen fölugorva és a főnöknő nyakába borulva, kiáltá: — Oh, ne engedj hozzá mennem, oh, tarts itt, tarts itt engem! — hatalmas könnyözön tört ki szemeiből.

Az apácza szorosan magához ölelte a zokogó, reszkető leányt, mintha valóban magánál akarná tartani. A lelkéből szóltak-e ama szavak, a szívének titkos kívánsága nyilatkozott-e meg egyszerre?

Komoly apácza volt ő, régen megérve hivatásában. Száz és száz gyermeket fogadott már szívesen. Százan és százan vettek tőle könnyező szemekkel búcsút; s bármily meleg, kötelességszerű érdeklődést érzett is irányukban, az egyéni érzet a megszokástól eltompul. De vannak természetek, melyek csodálatos varázsszal és gazdagsággal bírnak, mint vannak országok, melyek ránk nézve paradicsommá válnak.

És Nóra amaz Isten áldotta természetek egyike

volt, melyek forrón és dúsan annyit nyujtanak, hogy a szív szegénynek érzi magát, ha tőlük ismét meg kell válni.

Madame Sybilla, a nevelőintézet tapasztalt elöljárója, a gyermeket, ki oly sajátságos viszonyokból került védelme alá, különös pártfogásába vette. Finom értelemmel iparkodott elsimítani a nagy különbséget, mely két, annyira különböző életmód között volt, s a gyermek odaadó szeretettel jutalmazta őt. Nóra korán fejlődvén ki, majdnem baráti viszonyban volt vele. Jövője már sok keserves órát szerzett az apácának. Nóra nem volt az a lény, a ki a világ előtt ismeretlenül haladhatott, a ki csendben és igénytelenül mindenütt megtalálta volna helyét. És minő világba, minő légkörbe, minő életbe fog lépni!... Nóra a legvisszásabb viszonyokban volt, gyökér nélkül minden osztályban, védelem és támasz nélkül minden irányban; — rossz néven lehetett-e venni az apácától, ha szíve kedvenczét elrejtteni szerette volna az Isten házában csendes békéjében? ha kedves virágát szerette volna a falak közé rejtteni, a hol legalább a viharoktól biztonságban volt?

Soha egy szó, mely erre csak célzott volna, nem jött ajkaira, csak imájában szállt föl gyakran az óhaj, de most, Nóra rohamos kérésére, igen, szorosabban keblére zárta a kedvenczet.

— Akkor maradj, gyermekem — mondá komolyan. Elhatározhatod magadat, hogy velünk a csendes úton haladj az Istenben és az Istenért? Ez oly dús békét nyújt s rád nézve, gyermekem, a legbiztosabb kikötő volna a sok küzdelem ellen. Elhatározásod óráját áldani fognám.

Bensőséggel és szívrehatólag beszélt. Nóra a vállára szorította fejét, úgy hogy az arcát nem láthatta. Sokáig néma maradt Nóra, de azután hirtelen fölemelte fejét.

— Nem — mondá halkán, de szilárdan. Nem, nem tehetem; azt hiszem, csak büszkeség volt, a mi e gondolatot sugallta. Béke és nyugalom után még nem sóvárgok. Még nem maradhatok a kikötőben; inkább ereszs ki a viharba és veszélybe. Oly örömetest voltam itt; de ne marasztalj... bocsáss el, bocsáss el... én nem tudok lenni Mária az Úr lábainál!

Csalódás tükröződött vissza az apáczs arcán s mégis mosolyognia kellett a leányka sajtóságos beszéde fölött.

— No, akkor menj, gyermekem — mondá — akkor menj. Minden emberi szívnek megvan a maga útja s mindegyik ugyanazon célhoz vezethet. Bár ne jusson ki neked nagyon a küzdelmekből. De a küzdelmek és veszedelmek úgysem ártanak. Nélkülözni foglak... öreg barátnődnek hiányzani

fogsz: egy áldozattal több, melyet az Úr kíván. De szívben közel maradunk egymáshoz, bárhol léssz is.

— Oh, hogy lesz minden? Minden oly rettentő! — mondá Nóra borzadva.

— Nem kell mindent előre látni akarni, írja Kempis Tamás, nyugodjál meg ebben. Csak egyről ne feledkezzél meg, bármiként alakuljon is életed, a gyermek sohasem több atyjánál. Ez az Isten akarata és emberi rendszabály, alázattal vedd ezt kezdettől fogva vállaidra; ezzel még egy lélek sem jutott tönkre... Egyébiránt válásunk még nincs oly közel. Csak három hónap múlva fog atyád elvinni... de most menj; az estharang hív, s az ima alatt legjobban összeszedheted magadat. A közös vacsorától fölmentelek; az embernek egyedül kell lennie nagy izgatottság után. Menj és felelj atyád levelére szeretetteljesen, mint ő mindig szeretetteljes volt irántad.

És Nóra elment. Elolvasta ugyan atyja levelét, meghatotta ugyan a szeretet, melyet abban irányában gyengédebben, mint valaha kifejezett, föltette ugyan magában, hogy önösség nélkül gondol az ő új boldogságára s iparkodott a változást, melyet az utóbbi időben oly forrón óhajtott, rózsás színben maga elé festeni. De miután ágyát fölkereste, még sokáig ébren feküdt ott s midőn tekintete ama tárgyakra esett, melyek annyi éven át környezetét

képezték, úgy érzé, mintha azok teljes értéke még egyszer föltárult volna előtte.

A falon függő fekete keresztől kezdve a fehér, redős függönyökig, melyek békés nyugvóhelyét körülvették, minden komoly, tiszta és elzárt volt, mint a leány ifjúságának lennie kell, mielőtt az élet erős napfényére, a világ nyugtalan változataiba kilép. Nyugalom, csend és egyszerűség megőrzik illatát és üdeségét, mint az erdő árnya az erdei virágét. S még egyszer enyhe és édes nyugalom szállt Nóra szívére, éles ellentétben azzal, a mi reá várt, hol minden homályosnak, nyugtalannak, bizonytalan-nak tűnik föl. Még egyszer intett feléje a kikötő, a honnan elvágódott, hogy szíve a sejtett válás fájdalmában összefacsarodott és hangosan föl-zokogott.

Halk léptek közeledtek ágyához, egy kar fonódott lágyan nyaka köré. Erzsébet volt, ki a szobát vele és még néhánynyal megosztá.

— Hát olyan nagyon rossz volt? — kérdé ez halkan.

— Mi? — viszonzá Nóra, ki minden előzményt elfeledett. Oh, nem — folytatá hirtelen emlékezve — arról szó sem volt, Erzsébet, elmegyek innen atyámhoz.

— Tehát elvágjad le van csillapítva — mondá amaz mosolyogva. Hát akkor miért sírsz úgy?

— Oh, Erzsébet, kérd az Istent, hogy ne legyen honvágy; tán nagyon is türelmetlenül kívántam.

— Miért ne honvágy, ha tárgya az igazi hon? —
kérdé Erzsébet komolyan.

IV.

Ne menj, fiam, a Rajnára, —
A Rajna partjára,
Jó tanácsom észbe vedd,
Pajkos öröm kelyhe várja
S részegíti ott szived.

Április volt. Szürke felhők kergették egymást. Hópelyhek repkedtek, a vihar kavargott; de a hol a felhők szétoszoltak, tiszta kék ég mosolygott, fényesen tekintett ki a nap; a pelyhek már röpükben elolvadtak; ezüstként tündöklő vízcseppek csüngtek a barna és zöld fabimbókon, s a föld melegnek és megújultnak látszott. Oh, az a tréfás, pajkos április! Hízolgőleg tekint mindenüvé és kicsalja az embereket a téli fogságból és a virágokat s növényeket a védő takarók alól, hogy azután mindjárt vadul megtépje azokat. S mégis, ki áll ellen a ledér ficzkónak, bármily gyakran csaljon is!

Nem voltak-e telve ma is a rajnai egyetemi város sétatereinek még lombtalan fasorai, mintha mindenkinek egyet szippantani kellene a szétáradt lágy tavaszi légből, egy sugarat élvezni a meleg nap-

fényből, mely oly barátságosan tekintett alá, mintha uralkodása már beköszöntött volna! Pedig köröskörül kis pocsolyák csillogtak, mint az ép elviharzott zivatar áruló jelei, s fönt a magas égen már ismét fölmerült egy tenyérnyi felhő, intő előjelül annak, a mi jönni fog.

A sétálók tömegében túlnyomólag érvényt szerzett magának a tarka, hetyke diáksapka. Bizonyos méltósággal lépett föl, s meglátszott rajta, mennyire jogosultnak érzi magát; alóla fiatal, gondtalan arcok néztek ki, a német diákság szeszélyesen pajkos kifejezésével. Igen, német április és német diák: hol fordultok még ti elő sajátosságtokban? Lehet-e még valahol találni két évszak ily vegyülékét, ezt a közvetítő szünetet két életszakasz között? Márcziusból a vihar, májusból a napfény, szomorú, miként a tél, ujjongó, mint a kikelet, külsőleg kevésbé előhaladó a fejlődésben, bensőleg mégis pezsgő és tisztuló, változatos és pajkos, szelid és rajongó, ez a német április s a német diákor. Jobban délre, jobban északra, jobban keletre, jobban nyugatra, mind a kettőnek jellege határozottabban kifejezi az egyik vagy másik évszakot. De itt a férfi épúgy, miként a természet, ismeri ez átmeneti időszakot, melyben az egyik korszak fejletlensége vegyül a másiknak pezsgő életkedvével, hol a gyermek játéka átnyul a férfi komolyságába,

hogy abból csodálatos keverék lesz, melyet az ember később alig ért.

De arany bort, dús gyümölcsöket és merész fákat nevel a borzongató április országa: s mély gondolkodók, erőteljes küzdők, férfiak a szó teljes értelményében teremnek a pajkos német diákkedvből. És szokatlan hasonlatossággal a német diákság épen ott ütötte föl tanyáját, épen ott fejlődik ki legjobban, hol az áprilisnak legtöbb bimbója és legtöbb borongós napja van. A Rajnánál, a Nekkárnál, a Leine és Saale mellett, Közép-Németország éghajlata alatt virágozik a diákság s ott fogják föl azt leghelyesebben.

Az említett sétatereken levő fiatal embereken megvolt a gyermekes önérzet és a szoros összetartozás mindama bélyege, mely a muzsa fiát jellemzi. Legtöbbnyire csoportokba voltak egyesülve, saját ügyeikbe mélyedve, — ügyekbe, melyek a be nem avatottak előtt ép oly talányosoknak tűnnek föl, mint a sajátos, titokzatos nyelv, melyek a beavatottakra nézve a szabályok és szokások egész országát pótolják, melyeket az illetők folyton végtelenül fontosaknak tartanak.

A csoportok egyike ép most vált szét kézszorítások és integetések között. Az «X. szálloda, négyszórákor» és «bowle» szavak elárulták terveiket a nap legközelebbi felére vonatkozólag. Két fiatal ember

egy mellékfasorba tért. Feltűnő ellentétet képeztek. Az egyik szélessége és zömöksége által tűnt föl, a mi csodás módon állt fiatal arcához, a mely gömbölyű, szőke és rózsás, a német kényelmesség megtestesült kifejezése volt, s a melynek teltségében az a kis szürke szempár nem tudott volna érvényre emelkedni, ha egy erős, finom sugár nem villant volna ki belőle, a mely sohasem tévesztette el czélját, ha a most szorosan zárt ajkak ahhoz kommentárral szolgáltak.

Kísérője mellette még nyulánkabbnak tűnt föl, mint tulajdonkép volt; mert a termet nem nélkülözte az egyöntetűséget, s ruganyosság a magatartásban és járásban pótolta az erő kifejezését, melynek hiánya érezhető volt. Arcza ép oly változékony volt, mint a másiké nyugodt, s ha amannál a szemek majdnem eltűntek, itt a főmozzanatot képezték. Komoly, mély és ragyogó szemek voltak, mint barna szemek csak lehetnek, még határozott kifejezés nélkül, de gondolatok és érzelmek teljességére vallottak. A széles homlok nagy gondolkodó tehetségről tanuskodott, fehérsége és simasága pedig ritka fokú tisztaságra és nyíltságra engedett következtetni. Arczának kevésbbé jelentős része bizonyára annak alsó része volt. Kis bajusz ült felső ajakán, melynek lágyan hajlott vonalai inkább jóságra, mint szilárdságra mutattak, de az érzékiség-

nek is minden vonását nélkülözték. A sűrű, barna haj keretében az egész nagyon vonzó ifjúarcz volt, felül állva az anyagiakon, mit az ember az ifjúságnál oly szívesen lát, s mégis üdén tekintve az életbe, majdnem nevetve a fiatalos kedvtől.

Szavai ép öszhangban voltak ezzel.

— Valóban azt hiszem, az ember itt csak él — mondá, botját a levegőben forgatva. Ily sürgés-forgás, ily élvezés és örvendezés sehol másutt nem található! A természet csalogat, az emberek csalogatnak, az élet csalogat, úgy hogy az ember alig jut lélekzethez, és mégis érzi, mint nő bensőleg ily arany szabadságban.

— Ti délnémetek, mindig csak iskolás gyermekek vagytok egyetemeiteken — mondá a kövér souverain megvetéssel, minőt a megtestesült északi német az övéitől különböző állapotok iránt szeret kimutatni. Egyébiránt itt néhányan tönkre is jutnak az arany szabadságtól — *vulgo* sörtől és arany szőlőnedvtől. Ma estére ismét össze kell szedned erőidet; az utóbbi multság (*commerc*) alkalmával bizonyos róka elég korán elhullt.

— Minden kezdet nehéz, de az állhatatosság győzelmet arat — nevetett a másík. Egyébiránt ezek az örökös ivások legkevesébbé sincsenek ingyemre. Hisz néhányan alig maradnak józanok!

— Még mindig jobb, mint ha az ember sohasem

volt mámoros e siralom völgyében — viszonzá a kövér. Ha néhánynak nem szállna a fejébe a mámor, semmi élvezetük sem volna. Mit szándékozol tenni a pünkösdi szünidők alatt, hogy erőfeszítő tanulmányaid után felüdülj?

— Még nem határoztam — mondá a nyulánk habozva. De halljad, Dahnow; jöjj el velem hazámba; nézd meg a darabka földet, hol öreged oly gyakran volt, hol atyáink barátságot kötöttek.

— Köszönöm a szives meghívást, de őszintén megvallva, ősszel szivesebben megyek vadászatra. Kedves anyád már megint haza akar csalni? — kérdé, erősen tekintve reá.

— Mindenesetre szivesen látná, ha mennék.

— Indítvány indítványért, Degenthal! Tegyük egy utat a Nekkár-völgyben: néhány barátunkkal már megbeszéltem a dolgot.

— Ez nem volna rossz; majd írok haza.

— Az ördögbe is! hát határozz már egyszer tenmagad! — kiáltott föl a kövér boszusan. Talán csak nem vagy anyád kötényéhez kötve.

A másik arczán a boszuság egy árnya vonult át s kissé magasabbra emelte termetét.

— Gondolj erről, a mit akarsz — mondá — de nem szeretem azt a kinézetlen hangot az otthon iránt, melylyel itt sokan élnek. Valami gyermeke-sen durva rejlik abban, a mi nekem visszatetszik.

— Nekem is — mondá a kövér — habár már nem vagyok oly boldog, hogy otthonom volna. De a gyermek gyermek és a férfiú férfiú. Minden tulzás az ellenkezőbe csap át, s ha most minden haszontalanságot megkérdesz, egykor majd a legfontosabbakban sem fogsz anyádtól tanácsot kérni, mert nincs ember, a ki mindig engedelmeskedik.

Oly igazság rejlett szavaiban, melyet a másik nem tudott megczáfolni. A más akaratának való alárendeltség részben szokásává lőn, részben gyermeki kötelességnek tekinté azt.

— Anyám majdnem kizárólag maga vezette neveltetésemet — mondá néhány pillanat után mintegy méntségül — és nem szeretnék soha valamit ellenére cselekedni.

— Soha! Ne vedd rossz néven: ez ostobaság. Egy férfi se mondjon olyast, a mit nem fog megtartani. Anyád okos asszony, a ki tisztelni fogja akaratodat, miként a magáét becsülni tudja. Szoktasd magadat önállóságához, a mi úgyis be fog következni; akkor ez neked jót tesz, neki pedig nem okoz fájdalmat.

Degenthal hallgatott; menetközben botjával leverte a virágok fejecskéit; sajátosnak tünt föl előtte, hogy egyszerre ócsároltatni hallja azt, a mit ő eddig erénynek tartott. Mert anyja, mint sok

anya, ki egyedül nevelte fiait, gyermeki érzelme által kizárólagos uralmat gyakorolt fölötte. Kezdé érteni, miért sürgette oly gyakran nevelője, hogy más viszonyokba helyezték; de bizonyos lehangoltság szállta meg kedélyét, mint mindig, ha azt fedezzük föl, hogy valami hiányzik bennünk. Így haladtak tova, némán. Dahnow nem volt az az ember, a ki ismét könnyen megkezdte a társalgást. De egyszerre megálltak és félre léptek. A puha homoktalaj majdnem hallhatatlanná tette a két ló lépteit, melyek már egész közel értek a fiatal emberekhez s egy lovagló pár haladt el mellettük lassan, hogy azután gyors ütemben csakhamar eltűnjék.

— Teringettét, minő lovak! — kiáltott a kövér fölvyillanyozva — ilyeneket már rég nem láttam.

— És mily lovaglónő! — mondá a másik. Ez aztán bájos volt! Ki lehet?

— Ah, ha azt akarja, hogy megnézzék, nem kell arra a szürkére ülnie; ennél pompásabbat még sohasem láttam.

— No, ez izlés dolga; én a szürkéről a nő mellett megfeledkeztem. Dahnow, hisz te ismered itt az egész környéket: ki volt az? A férfinak előttem nagyon ismerős külseje volt, a hölgynek pedig sötét haja.

— Ejha, barátom, de jól megnézted! Belsőülők nem voltak; ily lovak nincsenek itt. Idegenek-

nek kell lenniök; itt folyton csak úgy hemzsegnék az idegenek. Egyébiránt, barátom, ha még tovább is a szép után akarsz nézni, köszönöm a mulatságot, légy szíves egy kissé fölfelé nézni.

— Ez mindenesetre lehűtő és sokat ígérő — mondá a másik, egy tekintetet vetve a szürke felhőkre, melyek fenyegetőleg tornyosultak fölöttük. Azt indítványozom, hogy menjünk gyorsabban, akkor még jókor tető alá jutunk.

— Fuss csak magad — mondá a kövér nyugodtan. A futás nem mulatságom; az embernek elfogy a lélekzete és mégis nedves lesz; nekem mindig elég egy baj.

— Akkor engedj meg, hogy sorsodra hagyjalak. Az én mellem még kibírja a versenyt a viharral. Tehát négy órákor, ha addig a hidegtől el nem vesztél. Hála Istennek, az ellen, hogy a szél elfujjon, biztosítva vagy — tevé hozzá nevetve.

A kövér e közben közönyösen begombolta kabátját mellén, mert a szél erős és hideg fuvallatokban fölkerekedett. Nemsokára hó és jég zuhogott alá s vad kavargásban tánczolt körülötte, míg ő nyugodtan, a zivatartól nem háborgattatva, haladt előre.

Midőn már majdnem a városban volt, a visszatérő lovagló pár ismét elérte őt. Közvetlen közelében a vihar megragadta a hölgy kalapját s messze

elkergette a nedves uton. Dahnow íszakértő tekintete látta, mily bevégzett művészettel fékezte és állította meg a hölgy lovát teljes futásában.

Gyorsabban, mint természetétől várni lehetett volna, ugrott a tanuló az elragadt kalap után és szerencsésen el is érte, mielőtt az az árokba gurulhatott volna. Diadalmasan tért vissza a szökevénynyel, hogy tulajdonosának átadja. Kis keztyűs kéz nyult utána, piruló kis arcz, mely körül az átázott haj kuszáltan lobogott, hajlott meg köszönőleg, s egy pár kék szem fekete pillák alól oly barátságosan tekintett reá, hogy e tekintet a szorosan begombolt kabát daczára mélyen behatolt a kövér szívébe. A köszönő szavakat elragadta a szél; mert a fiatal hölgy alighogy a kalapját megtűzte, már is elvágatott a férfi után a városba s az utczákon már rég nem volt látható akkor, midőn a kövér azokat elérte.

— Teringettét, a fiúnak igaza van, ez igazán szép egy leány volt! Ha az ember nem volna ily átkozott állapotban e nyomorúságos leöntés után, azonnal elmennék a szállodába megkérdezni, hogy kicsoda! — morgott a kövér magában. Egyébiránt csinos egy alak lehettem — tevé hozzá, mélabús tekintetet vetve csurgó öltözékére.

— Nos, nem fúltál a vízbe? — kérde néhány órával később Degenthal gróf vidám hangja, midőn barátja, Dahnow, épen a meghatározott szálloda kapujához ért.

— A mint láthatod, nem. De szerencsés voltam és kalandom volt.

— A kövér emberek mindig szerencsések!

— Ti, agarak, kitérték a szerencse elől. Találd ki, kit láttam! A legjobb bevezetés az ismerkedéshez; lovagi szolgálatot tettem.

— A szép lovasnőnek? Talán lebukott a lóról, megmentetted őt?

— Sajnos, csak a kalap bukott le.

— Sajnos? Te barbár! De hát ki ő?

— Az nem volt a kalapra írva.

— Akkor nem messze jutottál az ismerkedésben. De menjünk be, a többiek már várnak.

A fiatal emberek késői ebédre adtak itt egymásnak légyottot, egy vendég tiszteletére, a ki mint vad, néhány napig élvezni akarta velök a diákságot. Vidáman mulattak egy asztal sarkán, hol nem-sokára nevetés és beszélgetés vegyült a champagnei dugaszok puffogásába. Dahnow előadta reggeli kalandját a maga sajátságos komikus modorában. Megvolt benne az a tulajdonság, melyről egy szellemes francia író azt mondja, hogy oly humor, mely sohasem nevet és folyton nevettet. Hangos

kaczagás, buzgó kérdezősködések és sejtelmek az ismeretlen szép lovasnőről, voltak elbeszélésének következményei.

Degenthal egyszer csak meglökte barátját.

— Nézz oda, ott van — suttogá, egy úrra téve őt figyelemmé, ki az asztal végén helyet foglalt. Azt hiszem, ismernem kell őt — tevé hozzá Degenthal gondolkozva — vonásait már egyszer látnom kellett.

— Épen ott ül hősünk, de nélküle — fordult Dahnow a többiekhez. Tehát látszólag zsarnok apa, vagy féltékeny férj, a ki a szépet a világ szemei előtt elrejtteni akarja.

A fiatal emberek szemei mind a jelzett irányba fordultak.

— Meghiszem azt -- nevetett az egyik -- hogy ez nem mutogatja ingyen a hölgyét. Hiszen ez Karsten, a híres czirkuszigazgató. Jól ismerem őt, csak néhány hete láttam B...-ben, hol előadásokat tartott.

-- Hurráh, Karsten! Kövér, akkor mi is látni fogjuk a te szép lovasnődet — suttogák a többiek.

— Fiatal felesége van -- folytatá az idegen — az, mint mondják, nagyon csinos; bizonyára ő volt.

— Nem, akkor Nóra volt, a kis Nóra! — mondá Degenthal. Hogy lehetséges, hogy nem ismertem mindjárt meg. Viszont kell őt látnom.

-- Nóra... kis Nóra -- szolt Dahnow csodálkozva. Úgy látszik, te nagyon előrehaladtál, hogy már ily ismeretségeid vannak.

— Karsten Nóra -- mondá ismét Degenthal, a közbeszólásra nem is ügyelve. Azért leptek meg annyira vonásai. Mily szép lett!

-- Úgy látszik, a mi rókánk szerelmes lesz -- nevettek a többiek. Hallod, róka, egy szalamantert a te fölhalált szép lovas-herczegnődre. Bizonyára nem lesz oly fukar, hogy mi is meg ne ismerkedhessünk vele.

A fiatal emberek könnyelmű hangja sértette Degenthalt.

— Uraim -- mondá igen komolyan -- anyám egykor sajátságos véletlen folytán ismerkedett meg Karsten úr családjával. Karsten Nóra kisasszony akkor még gyermek volt s mi mint gyermekek kötöttünk barátságot, mert ő egy ideig anyám védelme alatt volt, ez az egész.

A tanulók csodálkozva néztek egymásra. Egyikök, kinek a bor már kissé fejébe szállt, fölemelte poharát. A mi rókánk szép gyermekbarátságaira! -- kiáltott föl.

Degenthal szeme lángba borult. Úgy látszik, hevesen akart felelni, midőn Dahnow meglökte és figyelmeztette őt, hogy Karsten épen fölkelt és távozni akar.

Degenthal fölugrott és elállta útját.

Karsten igazgató úr — mondá s hangja még reszketett az izgatottságtól — szabad megújítanom ismeretségünket? Ama genfi napok óta nem láttuk egymást... Gróf Degenthal — tevé hozzá, midőn az igazgató megütközve tekintett rá.

— Gróf Degenthal — ismétlé ez — ez nagy meglepetés és öröm rám nézve — az emlékezet hatalma megfosztá őt haragjától; mindkét kezét a fiatal embernek nyujtá, melyet ez megrázott.

— Ma reggel láttam önt lovagolni — folytatá Degenthal, s vonásai mindjárt ismerőseknek tunket föl előttem.

— Azóta behavazott ide — mondá az igazgató mosolyogva, végig vonva kezét haján. Én nem ismertem volna meg önt, gróf úr. De az ön éveiben ez bók. És kedves anyja, a grófné, jól érzi magát? Csak végtelen hálával tudok reá gondolni. Ismét meghatottságtól rezgett a férfiú hangja.

— Anyám, hála Istennek, jól érzi magát. Majdnem mindig morvaországi birtokunkon élünk, csak mióta egyetemre járok, vagyok tőle távol.

— És itt a rajnai diákéletet akarta megismerni. Ez jó gondolat volt. Előbbi nevelője, a káplán, még önöknél van? Ő szives volt nekem néhány-szor írni, de mozgalmas életem folytán én nagyon rossz levelező vagyok.

— Persze, hogy nálunk van még a káplán. A hű barátot nem tudnók nélkülözni. Önökre gyakran gondoltunk, gyakran beszéltünk a svájci napok-ról is. Ugy-e, Nóra kisasszony volt, a ki ma reggel önnel volt? --- kérdé a fiatal ember, arcán könnyen előmlő pirral, mely nála még jött és távozott, mint egy fiatal leánynál.

— Leányom volt — mondá az igazgató. Körül-belül egy fél éve tért vissza a kolostorból, a hol nevelkedett. Végre lehetséges volt magamhoz venni gyermekemet, mert ismét megnősültem.

Degenthal arcán némi meghökkenés mutatkozott, mely nem kerülte el az igazgató figyelmét, s egy kis, zavarodott szünet állt be.

Egy kis családi tűzhelyre-szükség van a mi örökös nyugtalanságunkban. Az ember kezd öregedni — folytatá az igazgató kissé feszesen a társalgást.

— Tehát szabad önnek szerencsét kívánni — mondá Degenthal, hogy a kínos pillanaton őt segítsé. De Nóra kisasszony... nem volna szabad vele is megújítanom ismeretségemet?

— Ha ily szerencsében akar engem részesíteni! Jelenleg még itt a szállodában lakom, de a városon kívül egy villát béreltem, a hol nők és leányom egy ideig élni fognak. Nőmnek kiméletre van szüksége, a leányom pedig nem vesz részt üzletemben.

— Szabad lesz majd egyszer őt meglátogatnom? — kérdé Degenthal buzgón.

— Ha szives lesz bennünket megtisztelni — ismétlé az igazgató feszesen. Észre lehetett rajta venni, hogy egy lépéssel sem akar eléje menni a fiatal embernek.

— S mikor fogom önt és a hölgyeket legbiztosabban otthon találni? — folytató Degenthal állhatatosan.

— Délelőtt egészen igénybe vesz üzletem; de esténként, ha nem tartunk előadást, családomé vagyok. Holnap ilyen nap lesz.

— Akkor holnap elmegyek. Lesz szives addig is Nóra kisasszonynak tiszteletemet átadni? — kérdé Degenthal megújított kézrázással.

— Leányom aligha bocsátaná meg, ha e viszontlátástól megrabolnám. Ő ép oly kevésbé feledte el, gróf úr, az ön jóságát, mint én.

A buzgó beszélgetés alatt a többi fiatal ember kettőjükre irányza tekintetét, s az igazgató szeme is végig sikamlott a csoporton.

— Azt hiszem, gróf úr — mondá — az ön ismerősei közt egy urat látok, kinek leányom háládóját kell lerónom; az a kövér úr ott a szögletben. Ha szabad kérnem, legyen szives őt nekem bemutatni.

— Dahnow barátomat? Igen, beszélt nekünk az

élményéről. Menjünk közelebb ... Kedves barátom, Karsten igazgató úr egy szót óhajt neked mondani. Karsten igazgató úr — báró Dahnow, kissé nehézkes mecklenburgi fajta — mutatta be őket egymásnak tréfásan.

— Ha nem tévedek, báró úr, ön volt az, ki ma reggel oly barátságosan kisegítette leányomat zavarából? — mondá az igazgató, magatartásában és szavaiban azzal az egyszerűséggel, mely a művelt nagyvilági férfiút jellemzi.

— Fájdalom, az én termetem megakadályoz minden incognitót; a nemes tettet tehát nem tagadhatom el szerényen. Egyébiránt oly szép hölgygel szemben egészen enyém volt a szerencse — viszonzá Dahnow udvariasan. Az igazgató meghajtotta magát. Ha megengedi, folytatá a kövér a legnagyobb nyugodtsággal, a hölgy köszöneteért magam megyek el, amennyiben az engedelmet, melyet ön Degenthal barátomnak ép most adott, nemes tettem alapján részemre is kérem.

— Mindenesetre — mondá az igazgató. Habár nőm és leányom meglehetősen elzárkózottan élnek, mégis örvideni fogok az urak látogatásának.

Most Dahnowon volt a sor meghajolni.

— Jöjjön, igazgató úr; csatlakozzék hozzánk s ürítsünk egy poharat a viszontlátásra — kéré Degenthal.

— Bármily szívesen engednék is barátságos fölhívásának, dolgaim ma nagyon sürgősek. Ősz fejemnek különben sem szabad már ily fiatal fők közé vegyülnie: az életben csak egyszer van ily szabad, boldog kor. Bocsásson meg, gróf úr.

Degenthal még egyszer kezét nyújtá neki, s az igazgató, könnyed meghajlással a többi fiatal ember felé is, ajánlotta magát.

— Mily szép ember s mily rettenetes előkelő külsővel bír — mondá az egyik fiatal ember, utána nézve. Azt, a mi, senki sem keresné benne.

— Annak idején sokat beszéltek erről. Némelyek egy jó család elfajult fiának tartották, mások katonatisztnek, a ki adósságok miatt megugrott, ismét mások kiművelt zsidónak, ki az amerikai humbugot megtanulta.

— Ha ez zsidó, akkor én is az vagyok! — szólt közbe egy széles vállú, westfali vastag hangja, a kinek szőke haját és tompa orrát bizonyára senki sem vádolhatta volna szemita származásról. Látátok már őt lovon? E férfi mintha vasból volna s művészete csakugyan nem humbug.

— Kövér, te mégis csak a legszemtelenebb ember vagy a világon — mondá most egy harmadik — hogy mindjárt odakötötted magadat. Csak legalább lett volna annyi becsületérzésed, hogy a meghívásba mindnyájunkat belefoglasz,

hogy az ismeretlen szépnek hódolatunkat bemutat-hassuk.

— Semmi szükség tömeges deputációra — mondá Dahnow kurtán.

— Ah, azért mégis meglátjuk szépedet — éneklé a virágos kedvű. Degenthal, szerencse fia, e poharat a te szépedre! Ne légy oly kegyetlen, hogy őt tekintetünk elől egészen elvond... Éljen Karsten Nóra kisasszony!

Degenthal fölugrott; szeme villogott, homloka lángolt, hangja reszketett az izgatottságtól. Uram! — kiáltá — önnek nincs joga egy fiatal hölgy nevét...

De a mit tovább mondani akart, figyelmen kívül maradt, bár minden szem csodálkozva irányult reá; mert ugyanazon pillanatban két ujonnan hozott palaczk csörögve hullt az asztalra, nagy kárt idézve elő a poharak közt, míg tartalmuk patakként áradt szét. Nagy zavar keletkezett, mindenki az esemény okát kérdezte, mindenki iparkodott megmenteni poharát. Pinczérek siettek be, hogy elhordják a cserepeket, s az ülés meg volt zavarva.

Dahnow megragadta Degenthal karját.

— Jer — mondá komolyan — elég volt. Egy kis friss levegő s egy pohár sör e sok mindenféle után nem fog ártani. Jer, mielőtt a többiek észrevennék.

Degenthal egy pillanatig habozott, de azután mégis barátjához csatlakozott.

— A palaczkokat és poharakat te fizeted — mondá Dahnow az ő száraz modorában, midőn a terem-ből kiléptek — a baráti szolgálat, hogy azokat összetörtem, elég nekem.

— Szándékosan tetted? — kérdé Degenthal csodálkozva.

— Hogy is hallgattathattam volna el másképp a te parlamenti tehetségedet? Egy pár cserepet mindig megér a jó ügy!

— De miértszakítottál félbe? — folytatá Degenthal hevesen. Nem kiméletlenség-e egy hölgy nevével nyilvánosan így visszaélni? Igazán nem látom be, miért akarsz megakadályozni, hogy ily embernek véleményemet megmondjam.

— Először, mert részegekkel szemben ez mindig szóvesztegetés, és másodszor, mert én minden hölgy iránt, bármily állású legyen is, sokkal több tisztelettel viseltetem, hogysem diákvitába keverném őket. Tán azt hiszed, hogy ha a kurlandival miatta megverekedtél volna, ez előnyös lett volna reá nézve?

Degenthal hallgatott, mert be kellett látnia, hogy barátjának igaza volt. De bensőleg izgatott lévén, azonnal kérdezé:

— Miért hangsúlyoztad azt, hogy bármily állású legyen is?

— Mert atyja állása sok kiméletlenségnek teszi ki őt.

— De neki semmi része sincs abban az állásban! Gyermeksége óta távol volt attól tartva. Előkelő intézetben nevelkedett; anyja finom, művelt nő volt, kit utolsó óráiban anyám ápolt — innen van ismeretségünk. Az apja elég gazdag is, hogy leányának független állást biztosítson.

— Mindezek daczára nehéz egy helyzet ez a szegény leányra nézve — mondá ismét Dahnow. Hát csakugyan elmészsz holnap?

— Mindenesetre — erősíté Degenthal. Mi sem természetesebb ennél. Anyám nagyon fog örvendeni, ha ismét hallani fog a kis Nóráról, a ki iránt mindnyájan annyira érdeklődtünk.

Dahnow, úgy látszik, kissé kétesnek tartotta a grófné örömét.

— Mégis csak bonyolult egy eset, s erről talán megkérdezném anyámat, ha még volna — mondá ama félig gunyos hangon, melyet fiatal barátjával szemben szívesen használt.

V.

Tudod, mily boldog vala éltünk,
Mily boldogok s tiszták valánk —
'Sz tizennyolcz évet alig éltünk
S május hava mosolyga ránk.

Geibel.

A városon kívül volt egy bájos villa, minőt a rajnavidéki romlatlan szépérzéke épít: csinos és

könnyed, szőlővesszőktől körülfonva; zölddel körülvéve, s a virágokkal elhalmozott kis kert már messziről szembe ötlík. A rajnai villák szorosan az út mellett fekszenek, mert ott az emberek társas érzéke nem igen szeret az érintkezéstől távol lenni s a természet szépsége egészen behatol a városokba. Valamelyik oldalon levő egyik ablakból azután még látni lehet a Rajna apót zöld hullámaival és zöld hegyeivel, a melyeknek látása nélkül a rajna-vidéki nem élhet.

Karsten ilyent bérelt ki neje és leánya számára, itt készített számukra lakóhelyet s oly fénynyel vette őket körül, a minőt csak szerzett gazdagság fejt ki, a mely szeret az élet bőségében úszni, ellentétben az örökölttel, a mely inkább a mértékletességet kedveli. Mindkettőnek megvan a maga jogosultsága: a tudat, hogy mindent magunk szereztünk, azt napról-napra gyarapíthatjuk és megújíthatjuk, nagyobb szabadságot ad a birtokpazarlásra; a nagyobb erőfeszítés nagyobb élvezetet igényel. Másképp van a dolog, ha vagyonomat csak mintegy kölcsönbe kaptam s jogom és kötelességem annak föntartása, a mihez első kellék az óvatosság.

Ezenfelül az elsőnek külső fény által még meg kell szereznie rangját, míg a másik ennek biztos birtokában, embertársaival szemben a külső fényt nélkülözheti. Azért minél kétesebb a társadalmi

álláspont, annál nagyobb fényt látunk kifejteni. Karsten igazgató is majdnem öntudatlanul e törvény szerint cselekedett.

Nóra a nagyobb terem mellett levő boudoirjában, kedvencz helyén, az erkélyen ült, honnan szép kilátás nyílt. Az elmúlt napokról ábrándozott. Május volt és novemberben vett búcsút a csendes kolostori élettől. Mily tarka képek sorakoztak egymás mellé már azóta! Ajka mosolygott, mert a rémkép közül, melyektől félt, eddig még egy sem valósult meg; úgy érzé, mintha csak küzdenie kellene a puha kényelem ellen, mely őt befogadta, mely annyira elütött előbbi élete komolyságától. Atyja a legnagyobb gyengédséggel fogadta s úgy látszott, mintha csak az az egy gondolata lett volna, hogy gyermekét az élet minden kellemével körülvegye. Mostoha anyjában Nóra jóságos, egyszerű lényre talált, a ki még egészen el volt telve attól a kitüntetéstől, hogy igazgatónévá emelkedett, ő, a társaság legszebb, de nagyon középszerű lovasnője, a ki, társnői boszúságára, világos fürtjeivel és rózsás arczával ekkora győzelmet vívott ki. Az igazgató teljesen igazat mondott, mikor második házasságának alapjául azt az óhajt nyilvánította, hogy leányát magánál tarthassa. Ismét vágyódott az után, a mivel egykor birt: házi tűzhely után a kóbor élet közepett; de korosabb volt, hogysen

más körökben körülnézhetett volna. Azért hölgyei legszerényebbikének elismert jósága és e körökben ritka jó hírneve reá irányozta a figyelmét. Kék szemei, melyek elég ügyesen ki tudták fejezni az iránta táplált csodálatot, csakhamar megérlelték elhatározását.

Emilia asszony tudta, hogy a mostoha leányával való békés egyetértés lesz a főtámasza; aztán meg sokkal könnyelműbb és békésebb természetű volt, hogysen ne lett volna iránta barátságos. Nóra elfogulatlansága is örömöst elfogadta a följánlt szivességet. A mit finomabb kedélye a mostoha anyában nélkülözött, pótolta ennek vidámsága; ezenfelül bizonyos tiszteletet érezvén leánya magasabb műveltsége iránt, ennek jelenlétében mindig feszélyezett volt, a mi sok hiányt eltakart. Így a viszonyok Nórára nézve igen kielégítőleg alakultak. A folytonos utazás, a legnagyobb fővárosokban való tartózkodás eléggé foglalkoztatta szellemét és nem érezte vele a más emberekkel való társalgás hiányát; a fény pedig, mely körülvette, a magasabb rang kellemes érzetével tölté el.

A család most jutott elsőizben állandóbb lakhelyhez, bizonyos háziassághoz, mely Nórát az újság teljes varázsával vette körül. A kis birodalom uralmát a mostoha anya szívesen átengedte Nórának, mert az az ő fejének mégis csak nagyon

nehéz lett volna, s inkább átadta magát zavartalanul az őt körülvevő nagyszerűségek élvezetének. Nóra pedig, ki sokat örökölt atyjának szervezőtehetségéből, egész buzgalommal vállalta magára a dolgot, s a házas fényűzésnek meg tudta adni a jó izlés finom mázát. Az igazgató úr csak pár napra és órára jött a villába, mert társasága különböző csapatokban a Rajnavidék nagyobb városaiban tartott előadásokat, s majd itt, majd amott volt velük.

Nóra egészen boldog volt, mikor ismét lóra ülhetett, egy lovat sajátjának mondhatott. Ez volt az egyetlen pont, melyben nem követte jámbor barátnőjének és nevelőjének tanácsát.

Az elragadtatással telt levélre, melyet atyja jószágáról írt, midőn ez egyik legszebb lovát neki ajándékozta, a főnöknő kissé kijózanítólag felelé: «Nem volna-e jobb, gyermekem, ha viszonyaid között egészen tartózkodnál e gyakorlattól?»

A fiatal leány ekkor első ízben tette félre türelmetlenül a tapasztalt barátnő levelét, piros ajkait majdnem daczosan fölbiggyesztve, s forró könny tolult szemeibe.

Igazán az apja leánya volt; miként gyermekkorában szenvedélyesen szerette a lovon erejét, ügyességét, bátorságát próbára tenni, úgy most e gyakorlatot annál inkább szerette, minél tovább

nélkülözte. Valami igazság rejlett az apácza szavaiban, mely elől nem tudott kitérni; de ha valamit kívánunk, könnyen megtaláljuk az érvet, melylyel kívánságunkat magunk előtt igazoljuk. «Ne foszson meg ettől az örömtől», írta vissza; «különben is ez az egyetlen dolog, a mi ismét annyira közel visz az atyámhoz.» Az apácza egy levélben se tért vissza többé e pontra; a halk sóhajt pedig, melylyel e sorokat olvasta, nem hallotta Nóra.

Hogy közelebb vitte őt atyjához, az igaz volt; sohasem volt elragadtatva jobban szép leányától, mint ha lovon látta őt, midőn tehetsége oly egészen visszatükröződött benne. Néha csendes bánat volt az arczán olvasható az adott ígélet miatt, mikor az ő rendkívüli ügyességét bámulta; de szavakkal sohasem adott annak kifejezést.

De hogy mi volt az, a mi Nórát a boldogság érzetével tölté el, midőn egyszerre mindazt, a mi után sejtve vágyakozott, új életében föltalálta — azt maga sem tudta volna megmondani. Csak érezte, hogy boldog, s ez az érzés kifürkészhetetlen, még nem tudtunk neki nevet adni. Ez érzetnek zavaratlan viszfénye ömlött el most is kedves arczán: a legüdőbb, a legszabadabb vidámság kifejezése. Mennyi mindent végzett már ma reggel! A korai reggeli órákban meghajszolta lovát, a kis háztartásban rendelkezett, s most egy komoly könyv volt előtte,

melybe bele akart mélyedni; mert gyermeki engedelmességgel követte jámbor nevelőnőjének tanácsait s egyetlenegy jámbor szokásával sem hagyott föl.

A derült májusi reggellel azonban nem igen fért össze a tanulás; mert minden pillanatban fölemelte fejét, hogy kitekintsen a mosolygó vidékre, vagy kezével az üde zöld után nyult, mely első hajtásait hozta az ablak szélén.

Egyszerre csak gyorsan megfordult, ragyogó tekintettel üdvözölve az ép belépőt.

— Oh, mily jó, hogy végre eljött, gróf Degenthal úr — mondá vidáman. Lehetetlen valamit tenni ily pompás időben. Becsapta a könyvet, mely előtte feküdt, és eléje ment.

— Hát szabad bejönnöm? — kérde a megszólított. De ha szabad is belépnem, azért nem szükséges, hogy kegyedet kedvencz helyéről elűzzem.

— Nem, ebben igaza van; seholsem lehet oly szépen csevegni, mint itt — mondá Nóra elfogulatlanul s ismét előbbi helyére ült.

A gróf vele szemben foglalt helyet. Az üdvözlés fesztelenségéről, a nyugodt, kölcsönös biztonságról látni lehetett, mily megszokottak voltak e látogatások.

— Nos, és miben zavarta kegyedet a pompás

idő? — kérdé, kezét a könyv felé nyujtva, melyet Nóra készséggel tolt hozzá. Mily komoly! Nóra kisasszony, kegyed megszégyenít mindenkit, midőn ily gondolatokhoz mer fogni.

— Kell valami ellensúlynak lenni — mondá Nóra könnyű sóhajjal, — nagyobb szükségem van rá, mint önnek. Az egyetlen hiány, a mit fájdalmasan érzek az, hogy minden mélyebbet és komolyabbat nélkülözni kell. Egyedül önben találok ehhez hajlamot. S kék szeme oly egészen és kizárólag irányult a grófra, hogy a fiatal embert sajátos érzés szállta meg a szép tekintettel szemben.

— A komolysággal nálam nagyon rosszul áll a dolog — viszonzá kissé feszélyezetten. Rajongás, folyton csak rajongás és elfecsérelt idő! Ha nem diákélet volna, mely csak egyszer jó, az embernek sajnálni kellene. De kegyed is így gondolkodik, Nóra kisasszony? Hiszen kegyed is most rázta le az iskola porát. Nézze, hoztam önnek valamit, a mi talán jobban illik a májusi naphoz. Olvasmányhiányról panaszkodott kegyed...

— Valami olvasnivalót hozott? — mondá Nóra, örömmel nyulva az aranymetsetű kötetek után, melyeket a gróf eléje tett. Már nem volt semmi más olvasnivalóm, mint tanulókönyveim, mert e tekintetben senki sem tud nekem tanácsot adni. De szabad ezt olvasnom? — tevé hozzá habozva.

A fiatalember nem mosolygott e naiv kérdésen; jól ismerte a határokat, melyeket óvatos nevelőnő egy fiatal leány lelke körül von, s a legszellemesebb megjegyzés sem tetszett volna neki, nem egyezett volna meg nézeteivel úgy, mint e gyengéd lelkiismeretesség.

— Még anyám is ajánlaná ezeket kegyednek — mondá. Legjobb német költőinkből válogatott gyűjtemények. Már előre örvendtem azon, hogy ezekből kegyeddel néhányat megismertethetek. Ismeri kegyed ezt? — kérdé és a könyv fölé hajolva, néhány versszakot fölolvast.

Jól olvasott, s Nóra szívesen hallgatta, hangját épúgy, mint azt, a mit olvasott. Komoly, fájdalmas szavak voltak. Az ifjúság szereti a fájdalmasat, miként az öregség a fölvidítót; de igazi költészettel telt szavak voltak. Nóra könnyen megindítható természete, párosulva a költői érrel, mely mint anyjának ir öröksége maradt reá, különösen fogékonynyá tette őt mindaz iránt, a mi költészet volt. Alapos képzettsége az abban rejlő igazi szépet még jobban ki tudta emelni. Szó és gondolat mint világító fonál fonódott egymásba. A mint ott ketten ültek s szívük meg nem értett izgalomtól dobogott, aligha sejtették, hogy még egy más bűvös varázs terjed el fölöttük, erősebb minden költői szónál s minden májusi márnál.

Tán az első szerelem szépsége ez, az égi illat, mely azt körülveszi, miként azután még egészen tisztán csatlakozik lélek lélekhez, s az ember alig jön tudatára annak, hogy egyszersmind a szem sugara az, mely lebilincsel, a kéz szorítása az, mely éget.

Semmiféle későbbi szerelem, legyen bár hivebb, mélyebb, édesebb, se ment enyire a földitől és ép ezért, bármily röpke legyen is az első szerelem, mindig akkora fájdalommal gondolunk reá.

Degenthal hetek óta eljár a villába; oly természetesen folyt minden, hogy alig vette észre, mily sok időt töltött ott. Első látogatása alkalmával, melyet Dahnow-val tett az igazgatónál és családjánál, Nóra a viszontlátáskor néma és félénk volt, mint ez oly gyakori, ha gyermekséget és ifjúságot elválasztó évek előzik azt meg, s a régi bizalmasság inkább akadályozólag, mint közvetítőleg hat.

— Csak kolostori növendék — mondá Dahnow kissé csalódva — a ki oly elcsufítólag tudja haját halántékára fésülni, az igazán nem veszedelmes szirén. Még csak az a kísértés sincs meg, hogy az ember egy szegény elnyomott teremtet egy gonosz mostohától megmentsen! Hisz a szöke teremtés maga a megtestesült jóság s inkább ő látszik félni leányától, mint megfordítva. Nivelláló korunkban még egy műlovas-társaság sem nyújt valami érde-

keset, mert szép, ügyetlen leányt a jobb társaságokban is lehet találni — tevé hozzá morogva.

Dahnownak családi ügyek miatt nemsokára haza kellett mennie, s még otthon volt, Degenthal pedig nem keresett semmi pikánst; ő csak a viszontlátást kívánta a leánynyal, a ki, mint gyermek, akkora érdeklődést keltett benne, kinek sajátságos sorsával gyakran foglalkozott gondolatban. Nem tudott megszabadulni attól a gondolattól, hogy bizonyos tekintetben reá lőn bizva amaz órákban, midőn az anyjának halálos ágya mellett állt.

Hogy e kötelezettség így előtérbe lépett volna-e, ha Nórát csunyanak és kellemetlennek találja, nem akarjuk eldönteni; de a természet minden bájával és, a mi finom ízlésének még jobban megfelelt, mindama kellemmel fölékítve látta őt viszont, a melyet a jó nevelés ad, s melyet az összhang miatt, melyet az egésznek kölcsönöz, nem épen jogtalanul «*bon ton*»-nak szokás nevezni. Degenthal Curtot majdnem kizárólag női kezek nevelték és megszokta a női társaságot; a zajos diákéletben kétszeresen jól esett neki, hogy finom női kedélyre talált. Hogy az érintkezést sokkal nagyobb szabadsággal élvezte, mint bármily más családi körben tette volna, épen a sajátságos viszonyokban rejlett, és sem ő, sem Nóra nem jöttek ennek igazán tudatára. A gyermekkor, szerintök, bizonyos testvéri bizal-

massággal fonta őket körül, a mit egészen természetesnek találtak.

Emilia asszony, kire nézve hizelgők voltak a gróf látogatásai, eleinte megkísérlette a társalgásban részt venni; de Degenthal egész modora sokkal ismeretlenebb és szokatlanabb volt előtte, hogysem abban élvezetet lelt volna, úgy hogy nemsokára szívesen fölmentette magát az alól s Curtot és Nórát legtöbbnyire magokra hagyta. De ha valaki a fiatalokat az egyedüllét hosszú óráiban kihallgatta volna, talán bámult volna a komoly irány fölött, melyben gondolataik mozogtak. Azonban, mint mondtuk, az ifjúság szereti a komolyságot. Mindketten mély természettel birtak, mind a ketten egymáshoz menekültek a többi társalgás felületességéből.

Curt nézetei ugyanazok voltak, a melyekben Nóra nevelkedett; az életszokások, melyekről beszélt, ama körök szokásai voltak, melyekről Nóra hallott, s mindenekelőtt a fiatal embernek egy megbecsülhetetlen előnye volt — Curtnak szilárd hite, meleg és jámbor gondolkozása volt, melyet minden fitogtatás nélkül, de hiven és nyíltan ki is mutatott. A kolostor közös egyházi életét megszokott Nóra mélyen érzi, hogy most e tekintetben egyedül áll. Mostohája névleg más valláshoz tartozott; atyjánál pedig a jámbor neje által egykor előidé-

zett benyomások rég elmosódtak. S ha Nóra titokban remélte is, hogy őt azoknak ismét megnyeri, e remény megvalósulása mégis nagyon távol volt.

Annál jótékonyabban hatott reá, hogy Curttal e pontra nézve is öszhangban van. Ez mindig teljes komolysággal tért át arra: hisz sohasem mosódott el benne az érzet, hogy Nórának támasza és védője akar lenni. Gyakran gondolt arra, miként fog az ő élete alakulni; ez volt az egyedüli, melyet Nóra sohasem érintett, s Curt előtt is e gondolat oly homályosan lebegett, hogy szívesen kiverte fejéből, s csak a pillanatnak élt. Anyjának azonnal megírta, hogy és miként találta föl Nórát; ez válaszában mint ránézve teljesen mellékes dolgot, nem is érintette, azért a villában tett látogatásairól többé nem is szólt neki.

Lassankint kívüle még több látogató is jött a villába. Nóra sokkal kevésbbé ismerte a világot, hogysem észrevette volna, hogy azok csak férfiak, és pedig legtöbbször csak diákok voltak. Hisz a diáknak megvan az az arany, de veszélyes szabadsága, hogy minden társaságba beléphet a nélkül, hogy a kimért társasélet korlátait szem előtt tartaná.

Emilia asszony szívesen látta maga körül a tisztelőket és bámulókat, kiknek tiszteletére szép öltö-zeteit mutogathatta, és az igazgatóra nézve sem volt

kellemetlen, ha társaságot talált házában, mikor oda betért. Nyilvános multságokon, mint színielőadásokon és hangversenyeken, melyeket Emilia asszony igen szeretett, Nóra sohasem jelent meg. Curt egy komoly tekintete talán még jobban megerősíté őt szándékában, midőn egyszer mostohája az ő jelenlétében hasonló indítvánnyal járult eléje. Annál jobban szerette a kirándulásokat vizen és szárazon, kocsin, lovon vagy gyalog, melyeket a vidék legszebb pontjaira tettek, s melyekhez legtöbbször az ismerős fiatal emberek közül néhányan csatlakoztak. Mintegy hallgatag megegyezés volt, hogy Nóra sohasem vett részt azokban, ha Curt nem kísérte őt. Ez bizonyos testvéri védő jogot gyakorolt fölötte; az ő közelében biztosnak és elfogulatlanak érezte magát s önkéntelen érezte, hogy az ő jelenléte ad az egésznek támaszt. Sebben igaza is volt, mert az ő komoly, tiszteletteljes hangja a hölgyekkel szemben hatott társaira.

Hetek multak el így; sok volt olyan, mint ama reggeli látogatás, telve tiszta, elfogulatlan ábrándozással és ifjú kedvvel.

Még május volt, de a hó utolsó napjainak egyike, s hogy ennek szépségét fölhasználja, vidám társaság vonult a gyönyörű úton fölfelé az ős Rolands-eckhez. Emilia asszony, vöröstollas fekete kalappal fűrtjein, elég elragadó volt, hogy a fiatal embe-

rek seregét magához bilincselje. Hetyke feleletei, vidám nevetése sokkal jobban illettek a kis pisze orrhoz, hogysem visszataszítólag hatottak volna, habár gyakran jóformán átlépték az illem határait. De Emilia asszony nem tudta mindig a méltóság-teljeset játszani. Örömmel látta, hogy mostoha leánya már oly nagyon előrehaladt, s szándékosan kissé visszamaradt.

Curt Nóra mellett ment. Mint mindig, most is beszélgetésbe voltak mélyedve, mely őket kizárólag igénybe vette. Nóra gyorsan haladt, mert zavartalanul szerette élvezni az első tekintetet valamely szép kilátásra. Nemsokára mind a ketten fölértek az ódon fal-ívhez, melyből ki lehetett nézni a hőmpölygő folyamra és a zöld szigetre ott alant, a köröskörül fekvő hegyek és erdők, városok és falvak panorámájára, a legkomolyabb természetbáj és a legvidámabb emberi élet e furcsa összhangzatos egyesülésére.

Curt szeme azonban ma nem a tájképen pihent, hanem társára irányult, a ki szótlánul támaszkodott az ódon falhoz, míg tekintete sajátos kifejezéssel csüngött egy ponton, mely vele mindent elfeledtetni látszott. Nóra szigorúan megmaradt kolostori neveltetése egyszerűségében. Igénytelen és egyszerű volt a könnyű tavaszi öltözék, melyet viselt, egyszerű a széles peremű kalap, mely arcát

erősen beárnyékolta, s a mely a Dahnow báró által oly szigorúan megítélt fésülést épen elfedte. Nóra szép volt; de még az az egyszerű, öntudatlan nőszépség volt, a mely a tekintetet inkább elutasítani akarja, melynek kifejezése még be van burkulva, mint a bimbó.

Curt, úgy látszik, valami különöset, megfajthetetlen talált abban, oly sokáig szemlélte a finom arczélt, mely ábrándosan nézett ki a repkény övezte ívből. Hirtelen összerezett; látta, a mint lassan egy köny lopódzott ki a sötét szempillák alól az arczra.

— Nóra! — kiáltott föl ijedten és hozzá hajolt.

Ez ránézett, még nedves szemmel, de már ismét mosolylyal ajkain.

— Lovag, hú testvérszeretet... — mondá csintalanul. Szegény toggenburgi!

Curt visszahökkent, e szavak meghatották.

— Miért mondja épen ezt, Nóra kisasszony? Arra gondolt? — mondá kissé boszúsan.

— Mire gondoltam? — kérdé Nóra viszont elfogulatlanul. A nemes toggenburgira? Nem, csak egy helyet idéztem, mint már bizonyára ezerszer idézték azt itt. De megmondom önnek, mire gondoltam. Ott lent az a kolostor oly sok emléket idézett föl keresztjével az én kedves régi kolostoromból, hogy igazán vágyat kaptam azután.

— Ezért gondolt a hű lovag kegyetlen szépére?

— Miért kegyetlen? Nem csodálatos-e, úgy egyedül az Istent szeretni, hogy az ember senki másnak nem adhatja szívét? Egy barátnőm van, ki képes volt erre; egy, a ki képes leszen. Egész lélekkel, teljes erőből, teljes szívvel — nincs ennél szebb, nincs irigylésre méltóbb! — mondá mély bensőséggel s szemeiben olvasható volt a vágy, melyről ép beszélt.

Különösen hatott Curtra, mikor így látta őt.

— Azt hiszem, kegyed is meg tudna várakoztatni egy hű lovagot, mondá kissé erőltetett tréfás hangon.

— Ah, a jó toggenburgi! — mondá Nóra mosolyogva. Ő egy kissé unalmas volt örökös nézésével. Mit is olvasott ön tegnap?... Más is van, mivel törődni, mint egy szerelmi májussal.

— S ha az ember nem tudja legyőzni?

— Oh, kell tudni — mondá Nóra határozottan, az ifjuság teljes erélyével, mely legtöbbször azért megható, mert még nem szükséges neki azt tudni. És tekintetét ismét a kolostorra irányozva folytatá: Az Úristennel nem kellene küzdeni; hisz ha egy szív egészen az övé, akkor lehetetlen azt tőle elvitatni.

— De Nóra kisasszony... Kegyed... — kiáltott fel Curt mintegy elborzadva.

— Talán épen reám nézve volna a legjobb — suttogá Nóra alig hallhatólag s leirhatatlan fájdalom kifejezése ömlött el arczán . . .

E pillanatban hallható lőn a többiek hangja. Elfordult a gróftól s mostoha anyja elé futott, a ki a többiekkel együtt ép a magaslatra ért.

Hangos kérdésekkel üdvözölték őt holléte felől s ő vidám szavakkal válaszolt, mintha gyermek lett volna, oly kellemes otthonossága volt a társalgásban.

A fárasztó séta után letelepedtek a gyepre és kövekre az ódon romok alatt. Májusi bort szolgáltak föl, dalokra gyujtottak. Tiszta, vidám szemű kis leányok májusi virágokat és repkény-koszorúkat hoztak, melyekkel kalapjukat és gomblyukaikat díszítették. A távol folyamtól vagy más helyekről vidám zene vagy víg emberek hangjai hallatszottak föl s vidámmá tették a légkört, minő csak a Rajna vidékén uralkodik és oly ragadósan hat.

Csak Curt maradt ma csendes a vidám körben. Nóra szavai föl kavarták szíve mélyét, oly eszmenetet keltettek föl benne, melytől nem tudott megszabadulni. Hogyan, kolostorba vágyott? Elhatározása volt ez? Azért volt oly elfogulatlan, mert már egészen tisztában volt önmagával? Curt oly gyakran hallotta, hogy épen a legéletrevalóbb leányokban legkönnyebben megfogamzik ez az elhatározás.

És miért nem örvendett ennek? Nem volna-e ez Nórára nézve, miként előbb mondá, a legjobb s egyszersmind a legbiztosabb menedékhely világi szempontból is?

De e gondolat felháborítá őt. Hogyan, hát a a szép, szeretetre méltó lénynek vissza kellene vonulnia a világtól, mert ez nem ad neki illő helyet? Kolostorfalak közé kell-e temetkeznie, mert nincs hely, a hova tartozhatnék?

Curt jámbor tiszteletben nevelkedett föl a kolostori hivatás iránt, de Nórát illetőleg mégis «merek kolostorfalakra» gondolt és «önletemetkezésről» beszélt. S a gondolat, hogy ő a kolostort nehéz viszonyaiból való menekülésnek tekinti, utóljára még felül is kerekedett.

Midőn este a Rajnán csónakon visszatértek, Nórával szemközt foglalt helyet. Ez letette kalapját s fehér kendőt tett fejére; kezei ölében pihentek s vonásain ábrándozó mélaság honolt, mit az esti csend, a holdvilág és a víz halk hullámmzése oly könnyen létrehoz.

De most Curt rettenetesen apácza-szerűnek látta őt; gondolatai mintegy megerősítést nyertek; csak önfeláldozást és lemondást olvasott vonásain. Szive elszorult, a szó ajkaira tolult.

— Ne menjen kolostorba, Nóra, ne menjen —
suttogá hozzá hajolva.

Nóra csodálkozva és megütközve tekintett reá. De minden leány szívében lappang egy kobold, mely elárulja neki, mikor van hatalma a férfit kínozni. Félig mosolyogva tekintett reá.

— S miért ne? Hisz ez a legszebb hivatás!

Curt hallgatott; félig-meddig érezte, hogy valami ostobaságot cselekedett. Örült, hogy a csónak a parthoz ért s barátaitól elbucsúzhatott, főfájással mentegetve magát, a minek előbbi hallgatagságát is igazolnia kellett.

Álmaiban pedig az egyszer megfogamzott gondolatok üldözték. Nórát mindég elrácsozott ablakok mögött látta, mindig azt érezte, hogy csak ő mentheti meg őt, de nem tudta, hogyan.

Talán jobban aludt volna, ha tudja, hogy Nóra is még sokáig feküdt nyílt szemekkel és égő arccal vánkosain, folyton csak ez egyetlen kérdést ismételve: Miért nem akarta, hogy kolostorba menjen, habár oly jámbor?

VI.

Érzelmekre életed ne építsd,
Mik a világgal össz' nem hangozók;
Változik a szív, marad a világ.

Geibel.

Dahnow háromhavi távollét után visszatért.

— Hol van Degenthal? — kérde, midőn őt barátai körében, kik üdvözltek, nem látta.

— Hja, Degenthal — volt a vállvonítás és titokzatos mosoly kíséretében adott válasz — annak más dolga van; alig lehet már látni.

— Oh szerelem, szerelem, mily csodaszép vagy! — éneklé az egyik pathetikus hangon, kezét szívére téve.

— Mi lelte őt? — pattant föl Dahnow, majdnem boszusan nézve rájuk. Mi bajotok vele?

— Nekünk semmi bajunk sincs vele, hanem alighanem neki van másokkal, hogy oly ritkán mutatja magát; talán csak tanulás végett oly láthatatlan; talán a szépművészeteket tanulmányozza a villában.

— Ah, mit — vágott a beszélő szavába a westfali — ti rosszabbak vagytok, mint a vén leányok társasága. Degenthal, az utóbbi időt leszámítva, mindig velünk volt s közületek is néhányan elégszer voltak a villában; hát senki sem nézhet meg egy szép leányt anélkül, hogy mindjárt mindent ne fecsegenek?!

— Attól függ, mily gyakran nézi meg az ember! — nevetett egy másik. Degenthal legalább alaposan csinálja a dolgot.

— Ez túlhajtás; néhány napja elutazott. Rajnai utat tervezett. Különben bizonyára itt volna, Dahnow; gyakrabban kérdezősködött felőled.

Dahnow föllélekzett; az egész idő alatt semmit

sem hallott Degenthalról, s habár ez férfiak közt, kiknek egyáltalán nem igen van kedvük a levelezéshez, nem épen szokatlan valami, a czélzásokra mégis valami furcsa sejtelem támadt benne. Tovább nem is mert kérdezősködni. Midőn a kis lakoma után, melyet barátai a viszontlátás örömeire rendeztek, tőlük elvált, a westfali egy darabig még elkísérte őt.

— Te Kelemen — mondá ez némi hallgatás után te mégis csak szólhatnál egy szót Degenthalnak: öregeitek barátok voltak. A mit a többiek előtt mondtam, csak kibeszélés volt; de nekem sem teszszik, hogy ő mindig a villában lakik és mindentől visszahúzódik.

— Micsoda villában? — kérdé Dahnow.

— Na, ott a czirkusz-igazgató-családnál. Ez nem neki való társaság, ha azok az emberek még akkora fényt üznek is. A leány szép; láttam őt néhány-szor lovagolni; ha pedig Degenthal ott elkallód-nék, kár volna érte!

— Ah bah! — mondá Dahnow — ha csak ez az egész! Régebbi időkből ismeri a családot; azt hiszem, hogy a leány véletlenségből hosszabb időt töltött a Degenthal-házban, mert a grófné ismerte anyját; gyermek-barátság.

— Menj azzal a gyermek-barátsággal; tégy össze szalmát és tüzet, s égni fog! — mondá az előrelátó

westfali. Ez már Degenthalnál jobbakkal is megtörtént; mondom, figyelmeztessd őt.

— Te is voltál ott? — kérde Dahnow.

— Nem! Néhányan közülünk járnak oda. Azt mondják, hogy egészen tisztességes emberek; ez ellen nincs kifogásom; a leány ellen sincs. De nálunk a falun az ember saját körében marad, akkor aztán nincsenek is ostobaságok. Degenthal látogatásainak semmi egyéb eredménye nem lehet, mint hogy vagy magát, vagy a leányt boldogtalanná teszi.

A westfali ritkán tartott ily hosszú beszédet s egészen belejött a buzgalomba.

— Ah bah! — mondá ismét Dahnow — ti westfaliak légmentesen elzárjátok magatokat; ezt nem lehet más emberektől is kívánni.

— Eddig nem jártunk rosszul azzal. Tégy, a mit akarsz, én megmondtam neked.

— Majd meglátjuk — mondá Dahnow csillapítólag. Degenthal tudni fogja, mit cselekszik.

A westfali vállat vont és távozott. Dahnow azonban nem volt oly nyugodt, mint mutatta.

— Kissé ügyelni fogok a legényre — mondá. Alapjában véve épen megvan benne az a sajátság, mely egész életre kiható ostobaságra képesíti. Sokkal jobb, hogysem könnyelmű lenne, sokkal rajongóbb, hogysem okos maradna.

A vigyázat az első napokban nagyon nehéz volt a jó Dahnownak, mert nem is láthatta Degenthalt. Valahányszor őt lakásán meglátogatta, mindig azt nyerte válaszul, hogy «nincs itthon».

— Talán megokosodott és elutazott — vigasztalá magát a kövér, de elhatározta magában, hogy a villában fogja kipuhatolni a dolgok állását. Az igazgatónál tett első látogatása alapján megjelenése igazolt volt.

Igy Dahnow egy délután külsejét összhangba hozta szándékolt látogatásával és a villa felé balagott.

Bebocsátották. Az igazgatóné barátságosan fogadta s a szeretetre legméltóbb módon tudakozódott hazájáról és utazásáról. Nehány földrajzi baklövést Mecklenburgra vonatkozólag lovagiasan kijavított s a hölgy pergő nyelvét mindig belehozta ismét a rendes kerékvágásba. De ez makacsul megmaradt a kérdezősködés mellett, a nélkül, hogy a közlésekbe nagyon belebocsátkozott volna.

Dahnow szürke szemei ezalatt hasztalan jártak körül a teremben, mígnem a magas erkély-ablakon át a kertre esett tekintete. Ott két alakot vett ki, melyek buzgón beszélgetve föl és alá jártak. Az igazgatóné követte tekintetének irányát.

— Barátja épen itt van, s bizonyára nagyon fog örvendeni, hogy önnel találkozik. Ah, az ön

barátja nagyon komoly ember; mindig elmene-
külok az ő és leányom beszélgetései elől. Behívjuk
a tudós urakat? — tévé hozzá egy kis kaczer te-
kintettel — vagy ne zavarjuk őket komoly beszél-
getésökben? Hosszasabb *tête à tête* a szeretetre-
méltó báróval, ki oly jól tudott csevegni, aligha
lett volna rá nézve kellemetlen.

Dahnow azonban a legudvariasabb alakban ki-
fejezést adott ama kívánságának, hogy Nóra kisasz-
szonyt is szeretné üdvözölni s az igazgatóné csábító
keccsel szökött az ablakhoz, hogy őket behívja.

— Most persze mindnyájan azonnal rettenetes
sérieux-k lesznek — mondá és sértődött gyermek-
arczczal tekintett reá; a gyermeteg genre-t, úgy
látszik, határozottan a báró számára tartotta fenn —
és most: *sauve qui peut*. Remélem, gyakrabban
látni fogjuk önt — tévé hozzá s mielőtt mostoha
leánya belépett, távozott a szobából.

Mindenesetre inkább meglepetés, mint öröm volt
az, a mi Degenthal vonásain visszatükröződött, mi-
dön egyszerre barátja állt előtte. Dahnow nem
vette ezt észre, annyira igénybe vette Nóra látása.
Ez élénk barátsággal üdvözlé őt. Mi történt vele,
mióta Dahnow nem látta őt? Ez nem volt többé
az a merev, visszataszító leány, a kit akkor oly
sommás ítéllettel a libák közé sorolt. Termete bá-
josabbnak látszott; tán a könnyű nyári öltözők

tüntette föl oly előnyös színben? Vagy az, hogy a sötét hajtömeg a homlokot és halántékot szabadon hagyta s dús fürtökben hullt le karcsú nyakára? Minden vonás, minden redő a szépítés és tetszés utáni igazi női vágyat tüntette föl; a szemek pedig oly tisztán ragyogtak, a száj oly kecsesen nevetett, hogy Dahnow úgy érzé, mintha ennyi bájt sohasem látott volna.

— Már visszatértél? — kérde Degenthal, kezét barátja vállára téve. Nem is sejtettem, miért rendelték be bennünket.

— Már? — mondá Dahnow s tekintetében, melyet Nóráról barátjára emelt, az a csintalan villogás mutatkozott, mely arczát minden nyugodtsága daczára annyira élénkíté. Már? Úgy látszik, barátom, hogy a három hónap neked nagyon rövid volt. Aligha nélkülöztél valami nagyon... Nem találtál nálad egy jó rakás névjegyet tőlem? Nyolcz nap óta hasztalan iparkodom hozzád bejutni.

— Úgy? — mondá Degenthal szórakozottan. Úgy látszott, hogy csak Nóra számára voltak szemei, a ki most az erkélyhez fordult. Igen, néhány napra távol voltam; dolgom volt; nem is hallottam, hogy visszatértél.

— Átalában arra a szomorú tapasztalatra jutottam, hogy te nagyon jól meg tudsz élni, barátom,

anélkül, hogy rólam hallanál. Mit csináltak, Nóra kisasszony, az egész nyáron, hogy barátom oly néma volt? Vagy annyira el volt foglalva tanulmányaival, hogy kegyedet is elhanyagolta?

— Oh nem — mondá Nóra melegen — gróf Degenthal nekünk nagyon hű barátunk volt. Majdnem minden nap eljött; nem is tudom, hogy multak volna el különben a napok. Most Dahnow egy erős tekintete esett reá s önkéntelenül könynyed pír ömlött el homlokán. A nyár e pompás vidéken úgy elrepült, mint egyetlen bájos álom — tévé hozzá, fejét ábrándosan visszahajtva.

-- Mint álom? — veté közbe Degenthal észrevehető nyugtalansággal.

— Mert hisz nemsokára felszedjük sátorfánkat s azután minden máskép lesz — mondá Nóra. Valami panaszos volt a hangjában.

Degenthal fürkészőleg tekintett reá; egy kérdés látszott ajkain reszketni.

Dahnow pedig meglehetősen kellemetlenül kezdé magát érezni s a kettő között nagyon sokat kezdett sejteni.

Degenthal egyszerre felugrott.

--- Bizonyára még sok elbeszélni valód lesz utazásaidról --- mondá erőltetett könnyedséggel barátjához -- én, fájdalom, tovább nem maradhatok... Nóra kisasszony, kérem, fejezze ki tiszteletemet ked-

ves anyjának ... Ha ma este nem, hát holnap bizonyosan találkozom veled s akkor nekem is mindent el fogsz mondani.

Dahnow barátja hirtelen bucsúvételére önkéntelenül szintén felugrott. Épen szólni akart, hogy kijelentse, hogy Degenthallal ő is távozni akar, midőn ez már kalapját megragadta.

Nóra keze egy pillanatig pihent az övében.

— Ugy-e, szabad még ma visszajönnöm? — mondá a gróf. Hisz oly gyorsan talán csak nem szedik föl sátorfájukat? S egy rövid «*Adieu!*»-vel eltűnt.

A vastag kissé zavarba jött a gyors visszavonulás miatt. Hisz titokban föltette magában, hogy épen a hazatérést használja föl egy komoly szóra, kapcsolatban a látottakkal, s barátja most kisiklott kezeiből.

Utazási elbeszélései, melyekről még a száját sem nyitotta föl, nem is igen látszottak a szép hölgy érdeklődését igénybe venni; mert jelenleg a fej egészen el volt tőle fordulva, a szemek erősen a kertre irányultak, a hol Curt ruganyos alakja ép eltűnt. Csak enyelgő játék volt-e, hogy a vörös szegfű-bokrétát, melyet a kertből magával hozott, oly erősen szorítá ajkaihoz, mintha annak illatát kiszívni akarná?

Dahnow Kelemennek e pillanatban valami oko-

sabbat kellett volna gondolnia; de az egyetlen gondolat, melynek tiszta tudatában volt, az volt, hogy legalább is ő szeretne lenni annak a szegfűnek adója, a mely oly közvetlenül érintkezett azokkal a bájos ajkakkal.

Két órával később Dahnow még mindig izgatottan föl és alá járt szobájában. Valódi északi német volt, a ki minden izgatott hangulatot tető alatt s négy fal között szeret lecsillapítani, míg a délnémet kiviszi a szabad természetbe. Dahnow «négy fala» ugyan teljes kényelemmel berendezett négy szobát jelentett, mert abban is igazi északi természete volt, hogy a könnyelmű diák életben is a háziasság földolog maradt előtte. Eddig minden gondolatgyakorlatát kényelmesen, a nyugvóágyon fekve, füstölgő havanna mellett végezte; de ma, úgy látszott, elhagyta minden nyugalma és teljes közönye, hogy a nyomasztó nyári forróság daczára oly szüntelenül mozgolódott.

— Valaminek történnie kell! — ismétlé e mellett egy huzamban. Valaminek történnie kell. Nem engedhetem meg, hogy a fiú belerohanjon az ostobaságokba; hisz arra sohasem gondolhat, hogy őt nőül vegye! és hogy azt a leányt boldogtalanná tegye! Valaminek történnie kell...

Azonban az oly gyakran ismételt állítás ellenére egyelőre semmi sem történt, legföllebb annyi, hogy

mindig közelebb ment az íróasztalhoz, mintha azon feküdnék a tett súlypontja.

— Tudatni kell az anyjával... ez baráti kötelesség; talán az még megakadályozhatja a dolgot. Ez a haszon — tevé hozzá — ha a fiúkat csak nők nevelik; akkor akármelyik fehérnép kezdhet velük, a mit akar. De Dahnow e kifejezés után azonnal némi bánatot érzett magában, midőn Nóra bájai megjelentek előtte. Hisz őt ugyancsak nem lehetett az «akármelyik fehérnép»-ekhez számítani. Persze, ez még egy bölcset is bolonddá tehetne — morogta tovább — de annál is inkább! Neki nincs joga ahhoz, hogy a kedves lényt boldogtalanná tegye, s viszonyai teljességgel megtiltják neki, hogy ily házasságra gondoljon.

Dahnow báró gondolatai e mellett talán egy kis kitérést tettek saját «viszonyaira», vagy jobban mondva mindannak hiányára, a mit e névvel lehetett volna jelezni. Dahnow Kelemen régi család sarja volt; szülei korán elhaltak s önálló birtoka teljes szabadságot biztosított neki. Minthogy két idősb testvére már gondoskodott a jó név föntartásáról egyenrangú házasság által, a család legfiatalabb sarjadéka senkinek sem tartozott számadással, ha választani akart, és semmi sem akadályozta, hogy minden pillanatban saját tetszése szerint cselekedjék.

De sajátságos, hogy épen e talajon teremnek legtöbbször a magánosan maradó emberek. A házasság kikötőjébe evezéshez is meg kell lenni az élet hajójában a «ha» és «de» fenéksúlyának: mert a kik ezt nélkülözik, többször céltalanul kalézkolnak kint. Dahnowot, úgy látszik, e pillanatban egyáltalán nem érinté kellemetlenül a «viszonyok hiánya», könnyed mosoly ömlött el gömbölyű arcán. Hőiesen szakított e gondolatkitéréssel, hogy barátjára visszatérjen.

— Anyjának meg kell tudnia. Lelkiismeretbeli dolog — volt ismételt következtetése. Legjobb lesz, ha ez őt ügyek végett hazahívja. Az oly rajongók, mint ő, könnyen is felednek; de nekem, a régi barátnak, sohasem bocsátaná meg az anyja, hogy nem figyelmeztettem. Egy műlovas leánya... no, ez épen jó volna a grófnénak!

Dahnow báró végre nehéz sóhajjal leült az íróasztalhoz. A toll egy ideig tétovázva pihent kezében, míg végre neki indult és csakhamar apró, erős vonású betűk, melyek az írónak sokkal inkább bensejére, mint külsejére vallottak, fedték a levélpapírt. Midőn az aláírás utolsó vonását bevégezte, eldobta a tollat, mintha égne kezében.

— Ördögi munka az ily árulkodás! — mormogta magában. S mégis, ha már szükséges, ne legyen csak félig végezve. A másik félnek is jó

lesz megtudni, hogy állnak a dolgok. A halvány reményt, hogy a fiatal gróf urat be fogják hálózhatni, melyet nézetem szerint a mostoha anya táplál, jó lesz mindjárt csirájában elfojtani. Ezenfelül a férfi nekem tetszik; neki joga is van gyermekét a keserű tapasztalástól megóvni.

S így Dahnow ismét tollhoz nyult, hogy egy másik levelet fogalmazzon, a mi nem volt neki oly nehéz, mint az első. Midőn bevégezte, bepecsételte mind a két levelet és nála szokatlan gyorsasággal írta rájuk a címet s azokat a nélkül, hogy egy tekintetre méltatná, átadta groom-jának továbbítás végett.

Azután nagyot lélekzve fölállt, beledőlt legkényelmesebb karszékébe, egy legfinomabb havannát vett elő s öt percz alatt tízszer kiállította magának a bizonyítványt, hogy legjobb belátása szerint cselekedett. De ha az ember e pillanatban spionnak bélyegezte volna őt, mégis igazságosnak találta volna ezt; oly szánandó kedélyhangulatban volt.

— Akasszanak föl, ha a fiút, mihelyt holnap eljő, ki nem vallatom s egyenesen ki nem mondom véleményemet, hogy észére térjen!

Ez volt ez eseményekben gazdag nap utolsó végelhatározása a becsületes mecklenburgira nézve.

De a föltevéseket, melyek teljesítése másoktól függ, sohasem lehet oly szorosan venni. «A fiú»

másnap reggel nem jött el, s minthogy a levelek most már visszavonhatatlanok voltak, Dahnow buzgalma is, hogy barátját még élőszóval is észére térítse, legalább némileg lecsillapult.

Néhány nap múlva Dahnownak sehogy sem tetszett, hogy barátja nem mutatja magát.

— Ha a hegy nem jó Mohamedhez, elmegy Mohamed a hegyhez — mondá a bölcs és «fölment barátja bódéjába», mint a diákok műkifejezése mondja. A bejuthatás nem sok fáradságába került. Minden ajtó nyitva volt, úgy hogy akadálytalanul eljutott Degenthal szobájába.

Degenthal a nyitott ablakba dőlt, fejét, mintegy gondolatokba mélyedten kezére támasztva. Csak akkor fordult meg, midőn Dahnow léptei egészen mellette hallatszottak. Egy pillanatra meghökkent s kérdőleg tekintett reá; de azután egyszerre rohamosan nyakába borult.

— Te, épen te vagy az első, kedves barátom, a ki nekem szerencsét kívánhat, a ki előtt semmit sem akarok eltitkolni! Kelemen, ő az enyém! Birom szerelmét; szive az enyém gyermeksége óta. Boldog vagyok, hogy a bizonytalanságnak vége van, hogy minden tisztában van közöttünk!

— Mi van tisztában? Ki között? Megbolondultál? Kinek szerelméről beszélsz? — kiáltá a kövér boszusan kibontakozva.

— Igen, bolond és örült vagyok a boldogságtól! — kiáltá Curt és szemei tündököltek. Kinek szerelméről beszélek? Nos, hát semmit sem sejtettél, semmit sem vettél észre? Nóráról beszélek, nagyon természetes! Láttál valaha fölségesebb teremtetést? Ismersz bájosabb, szeretetreméltóbb lényt? és ő az enyém!...

— Hát egészen vak és örült vagy, hogy nem látod be, mily feneketlen ostobaságba rohansz? — fakadt ki a kövér. Hát úgy kell a fejedbe verni, hogy nincs jogod egy leány szerelmét megnyerned, a kit nem vehetsz nőül? Te gróf Degenthal, ő pedig a czirkuszigazgató leánya. Csakugyan elhagyott minden józan eszed?

Degenthal elereszté barátját.

— Egy óráig sem engedheted, hogy boldog legyek? — mondá fájdalmasan. Tudom mind, a mi jönni fog; de egy napig csak boldogságomra akartam gondolni. Csak ma reggel nyilatkoztunk, csak ma reggel értettük meg egymást egészen és ért véget minden küzdelem. Nehéz egy idő volt!

— Ily örülségre neked még idő is szükséges — morgott Dahnow, miközben egy székre leült.

— Mást hittem — mondá haját elsimítva homlokáról és ismét az ablakba dőlve. Azt hittem; hogy más hivatásra gondol, a melytől nem vitathattam volna el.

Dahnów ajkain kétkedő mosoly lebegett.

De Degenthal alig hallotta őt.

— Különösen az utóbbi időben, midőn elkezdett visszavonulni, midőn egyszerre hidegebb lőn irántam, pedig csak attól félt, hogy szerelmét elárulja — tevé hozzá ragyogó arczczal. De az a félelem, hogy ő a kolostori hivatást választotta, nyilatkozatra birt engem; mert szívemmel már rég tisztában voltam, hogy csak Nóra, csak egyedül ő elégíthet ki engem. E félelem nélkül előbb mindent elintéztem volna, hogy őt a keserűségektől megóvjam.

— Nem értem — mondá Dahnów ismét boszúsan — hogy tudsz ily könnyen minden elveddel szakítani?

— Elvek? — kiáltott föl Degenthal. Van egy dolog, mely minden időben erősebb volt minden elvnél, ez a szerelem. S ha nem ránt le bennünket a rosszba, az aljasba, nem szükséges, hogy az elvekkel való küzdelemben elbukjék. Itt pedig sajátságos végzés működik. Nórával már mint gyermekkel találkoztam, szinte karjaimba tették őt, mintha elhagyatottabb lett volna más árvánál. Anyja megáldott engem; e pillanat óta mintegy felelősnek éreztem magamat életsorsáért. Az a pillanat lőn döntő nevelésére is. Nem tartozik többé ama körökhez, melyekbe a véletlen őt helyezte. Így, a mint

van, minden állással egyenrangú. Mindent jól megfontoltam. Vagy elég gazembernek tartasz arra, hogy szerelmét határozott szándék nélkül el tudnám fogadni? Szeme csak úgy villogott barátjára.

Dahnow egy pillanatig hallgatott; ki volt hozva a sodrából. Minden nap készült rá, hogy miként fogja barátjából e titkot kicsalni, most egyszerre föl lőn előtte tárva. Kiszámította beszédeit, hogy miként fogja őt a veszélytől óvni, egy még határozatlan valami ellen küzdeni, most a bevégzett tény előtt állt; s a helyett, hogy habozóra, ingadozóra, bűnbánóra talált volna, Curt úgy állt előtte, mintha a világon a legokosabb, legmeggondoltabb dolgot vitte volna végbe. Alig tudott valamit fölhozni.

— És anyád? — mondá röviden.

— Igen, anyám! — kiáltott föl Degenthal. Ez a legnagyobb baj. Rettenetes lesz ránézve. Miatta is sokáig küzdöttem magammal. Saját boldogságomat talán fölláldoztam volna neki, de Nóra boldogsága is kockán van, egész jövője ettől függ. Ha anyám Nórát látja és megismeri, be fogja látni, hogy csak a név választja őt el tőlünk. Személye éppen neki tetsző leány lesz.

— De neki más tervei voltak veled, a melyeket családi viszonyaitok nagyon kíváncsakká tesznek.

— Jövőm felett nem határozhat senki — mondá Degenthal daczosan. Ha anyám a nehézségeket legyőzhetetleneknek tartja, vegye át öcsém a birtokokat s én majd megelégszem az ő részével. Nóráról nézve mindennél drágább.

— Curt, az Istenért, gondold meg, mit cselekszel! — kiáltott Dahnow. Ne cselekedjél a rajongás óráiban; hallgass meg legalább egy okos tanácsot.

— Én nem vagyok rajongó hangulatban: nyugodt vagyok, a mint látod. De mondj el mindent, a mi mondani valód van; hálás leszek érte.

Curt nyugodtan leült barátjával szemben.

Dahnow, ki legalább kötelességének eleget akart tenni s egész higadtságát visszanyerte, elmondta mindazt, a mi ily esetről elmondható, s ekkor bizonyára már századszor mondatott el. Sőt jobban elmondta, mint a legtöbb esetben történik; mert heveség és tulzás nélkül, röviden és meggyőző igazsággal mondta el, hanem azért mégis a szokott sikere volt beszédének. A legjobb szó mint csepp víz esik a forró kőre, kissé susterog, de nem olt.

— Mindent megfontoltam s mindent le fogok győzni — ez volt az egyedüli, szintén már gyakran hallott válasz.

— S miként gondolod az ő atyját megnyerni? — kérde még Dahnow.

— Atyjának természetesen azonnal írtam: bizo-

nyára már meg is kapta leveleimet. Azt hiszed, hogy Nóra oly leány, a ki titkos viszonyt csak egy óráig is megtűrne?

— Még ez is! — sóhajtott Dahnow. De némi meglepéssel gondolt arra, hogy az igazgató elő van készítve.

— Anyámnak még ma írok, hogy előtte mindent föltárjak. Csak egyet fogok tőle kérni: ne ítéljen, míg Nórát nem látta.

— Majd nem is akarja őt látni, vagy rosszul ismerem őt. De hasztalan most veled vitázni — mondá Dahnow fölállva. Megfoghatatlan, hogy építheti egy ember egész sorsát pillanatnyi érzelmre.

— Pillanatnyi érzelmnek nevezed te azt, a mi e hetekben és hónapokban mélyen bevésődött szivembe? A miről határozottan meg vagyok győződve, hogy lelkem mélyére szállt, mint aranyfenék, mely sohasem változik többé: az egyedüli, mely további életemnek fényt kölcsönözhet! De ha csak pillanatnyi volna is, az ily pillanatok mindig döntők. Ha volna még egy pár oly szem, öregem, azt mondanám: próbálj csak egyszer beletekinteni s lásd, mit képes egy pillanat végbevenni. E szavaknál Curt mosolyogva fonta karját barátja nyaka köré. Légy jó — tevé hozzá — mondj egy jó szót boldogságomhoz.

— Semmiféle ostobasághoz nem tuduk sze-

rencsét kívánni — mondá Dahnow, szándékosan megkeményítve szívét — öltöztess bár azt még oly költői alakba is. Tedd meg, a mit el nem mulaszt-hatsz; de én mindig ellene leszek.

De a keserű szavak ellenére mégis megfogta barátja kezét s meleg szorítással váltak el.

Dahnow még maga is fiatal volt. Habár barátja elhatározását balgaságnak, örültségnek nevezte, mégsem ment ki a fejéből az az örültség, melyben az ember oly ragyogó, oly boldog és az életet oly könnyen veszi. «Ha volna még egy pár oly szem!» mondá Degenthal s a következő napokban Dahnow nem egyszer kapta magát azon, hogy arról gondolkodik, vajjon látott-e már valaha oly szemeket, oly gyermeked kedves szemeket oly tiszta, majdnem szigorú metszésű vonásokban, s oly sötétkék szemeket oly sötét keretben. Oly világosan maga elé tudta azokat varázsolni, hogy végre éjjel-nappal üldözték őt, s maga elé kelle azokat képzelnie, majd sóvárgó kifejezéssel, a mint akkor Curt után tekintettek, majd boldogságtól sugározva, a milyen volt most is a ennek tekintete, Dahnow maga is egészen sóvárgó lett emellett.

— Szerencsés ficzkó! — akarta mondani, de hargosan elfojtotta. Semmi egyéb, mint feneketlen ostobaság! Ők lássák, mire fognak menni vele; az egész ügygyel semmit sem fogok törődni.

VII.

Enyém lesz ő! — Enyém lesz ő

Loreley.

Kellemetlen dolgoknak legtöbbnyire még az a sajátságuk is megvan, hogy a legalkalmatlanabb órában háborgatnak bennünket. Dahnow Kelemen mindig szerette a nyugalmat, a külsőt épúgy, mint a belsőt, különösen pedig a reggeli nyugalmat. Rosz napja volt, ha a reggeli álmat, a reggeli kávé, a reggeli szivart és hirlapot nem élvezhette zavartalanul. A Degenthal-ügy belső nyugalmit már ugyis megingatta, most külső nyugalma is veszedelemben forgott.

Néhány nap mulva az előbbi fejezetben vázolt beszélgetés után Degenthal, a szolga minden tiltakozása ellenére, kora reggel rohant a barátja hálószobájába.

Dahnow a szolga tiltakozását nagyon erélyesen ép meg akarta újítani, midőn egy tekintet barátjára elnémítá őt; mert Curt halavány, földult s oly izgatottságban volt, mely sem időt, sem helyet nem vesz tekintetbe.

— Olvasd ezt — mondá rekedt hangon, egy levelet nyujtva Dahnownak, a melynek már össze-

gyűrt állapota mutatta, mily nyugtalanítólag hatott annak tartalma a olvasóra.

Degenthal azután nagy léptekkel járt föl és alá a szobában.

Szerelmi történetnek mindig megvan az a saját-sága, hogy csak a közvetlen szereplőre van nagy hatással. Bizalmas séta alkalmával a zöldben, vagy csendes esti órákban a csillagok világánál tán tudunk érdeklődni ily szívömlengések magasra csapkodó hullámai iránt; de ha reggel fél nyolczkor még az ágyban fekszünk, s a reggeli nap álmos arcunkba süt, ilyenkor a tragikus szerelmes csak a legjózanabb fölfogásra számíthat.

Dahnow a legszívtelenebb meglepéssel olvasta a neki nyújtott levelet, melyen az igazgató aláírása volt.

«Midőn méltóságodnak — ez volt a levél — köszönetet mondok a megtiszteltetésért, melyet irántam leányom megkérése által tanusított, a kérést, melyet ön hozzám intézett, egyszer s mindenkorra határozottan meg kell tagadnom. Korántsem kételkedem az ön erős szándékában, hogy leányomat boldogítani akarja; de csak ifjúsága varázsolja ön elé annak lehetőségét. Családjának beleegyezését sohasem fogja megnyerni e frigyhez s én annak álláspontjáról ezt csak jogosultnak ismerhetem el, mert a mi életösvényünk nagyon külön-

bőző. De én sem fogom azt soha megengedni, hogy leányom oly körökbe lépjen, a hol nem fogadhatják örömmel, hol összeköttetése csak vi-szályra és kellemetlenségekre adna okot, a melyek-nek következményeit folyton viselnie kellene. Mél-tóságod a pillanat fölhevülésében nem gondolta meg elhatározásának horderejét. Leányom teljesen elismeri indokaim helyességét. Nem akarok önnek szemrehányást tenni azért, hogy az ő szavát meg-nyerte, mielőtt e tekintetben nézetemet ismerte volna, mert leányom tudtomra adta, mily különös csalódás birta önt nyilatkozatra; — fiatal, szerető szivekkel nem lehet szigorúan vitázni. De nagyon sajnálom, hogy elkéstem. Egy hír már figyelmez-tetett arra, a mi most már, sajnos, megtörtént. Önt pedig, gróf úr, annál inkább kérnem kell, hogy határozatomat szigorúan tisztelje s leányom elhatá-rozását semmiféle módon meg ne ingassa, vagy azt neki meg ne nehezítse. Ne törekedjék hollétét ki-puhatolni — egy időre elhagyjuk e vidéket, egykor majd köszönetét mond énnekem a fájdalomért, me-lyet ma önnek okoznom kell, s a melyben szívesen hiszek, miként az ön érzelmei őszinteségében is. Legőszintébb tiszteletem nyilvánításával stb. stb.»

— Okos ember! hangzott Dahnow lelke mélyé-ből; de még mielőtt a szót kiejtette volna, Degen-thal már, úgy látszott, leolvasta az ajkairól.

Villogó szemekkel állt meg barátja előtt.

— Te persze mindent pompásnak, kitűnőnek, nézeteddel egészen megegyezőnek tartasz — mondá élesen és reszkető hangon — bármily boldogtalanok legyünk is mi e filiszter-fölfogás mellett! Oh, halálra kínozták őt, míg ezt elérték! — kiáltott föl mintegy magánkívül s egy székre rogyott, arcát kezeibe rejtve.

Dahnowot emberi érzés fogta el.

— Szegény fiú — mondá a legnagyobb részvétellel, neki kezét nyújtva. De bensőleg inkább ezt gondolta: «Szegény leány!» Különös, hogy a másik nem szerelmi búja mindig jobban meghatja szívünket, mint a sajátunké. Ismét látta azt a tekintetet, melylyel Curt után nézett, s melyben egész szive benrejtett. Hogy miért épen *erre* pazarolta, nem értette: egy férfi sem érti, hogy a másikat miért szerethetik annyira. De hát úgy volt, s hogy a kedves teremtés most talán ép oly szomorúan néz, mint-az előtte ülő, ez mégis csak nagyon hatott a becsületes mecklenburgira.

— Olvasd el ezt is — mondá Degenthal, egy másik kis levelet nyújtva át neki, midőn barátja lágyabb hangulatát észrevette. Női kéz csak néhány szót vetett arra: «Szép, de nagy tévedés volt. Jobb válni! Éljen boldogul! Az Isten áldja meg! Nóra».

Dahnow sóhajtott; bizonyos lelkiismeretfurdalás szállta meg, hogy ő is oka e búbáratnak. Egy ideig néma maradt a két barát. De minél tovább gondolkodott Dahnow, annál inkább győzött ismét a száraz reggeli hangulat. Ő fiatal és szép s feledni fog, mások majd megvigasztalják, gondolá.

— Lásd, öregem — szólalt meg engesztelő hangon — bármily szomorú is a jelen pillanat, atyjának mégis igaza van; a válás most még könnyebb, s te sohasem győzhetted volna le a nehézségeket.

Degenthal ugyancsak fölpattant.

— Azt hiszed, hogy megmaradok e mellett? — kiáltá.

Dahnow elhibázott sakk-huzást tett. Ily esetekben semmi sem tesz makacsabbá, mint a kétely a siker lehetőségében.

— Azt hiszed, hogy ilyen haszontalan jószág — s Degenthal megvetőleg hajította el magától a levelet — megingatja elhatározásomat? Az északi sarkig is elmegyek őt keresni! Tudom, hogy szeret és senki sem fog bennünket elválasztani.

Dahnownak kedve lett volna az északi sarkot illetőleg fölemlíteni, hogy ott nagyon lehűtő éghajlat van; de mivel szavai eddig oly szerencsétlen hatással voltak, bölcsőbbnek tartá hallgatni. Degenthal rettenthetetlenül folytatá:

— Azonnal megtettem minden kigondolható

kísérletet, hogy felőlük valamit megtudjak. Nem hallottam egyebet, mint hogy tegnap elutaztak. Csak ne ígértem volna meg Nórának, hogy atyja válasza előtt nem térek vissza! Ma reggel voltam már a táviróhivatalban, valamint a póstán is; azt gondoltam, hogy az igazgató talán ott hagyta a czimét. De semmit sem tudtam meg. Most a vasuton fogok tudakozódni. Karsten ismert személyiség, ott kell róla valamit tudniok.

— Te ma ugyancsak korán keltél — morgott Dahnow, közben szomorúan gondolva megzavart nyugalomára.

De Degenthal nem ügyelt rá.

— Itt még egy másik levelet is kaptam — folytatá — s ezért kellett téged oly korán zavarnom. Nagy szíveséget tehetnél nekem. Anyám tegnap írt, hogy jönni fog; nem vettem ki jól, hogy mikor. Gondolataim nagyon szórakozottak. De mivel valószínűleg el kell utaznom, nem fogadhatom őt. Légy szíves őt az állomáson üdvözölni. Itt van, olvasd levelét, hogy tudjad mikor; én nem tudok ezzel vesződni.

Dahnow nyugodtan olvasta el ezt a levelet is.

Anyád nem akar idejönni; csak átutazik erre B-be, a honnan unokanővéredet akarja a nevelőintézetből elhozni. De reméli, hogy te az állomáson leszel, s számít rá, hogy el fogod őt kísérni B-be.

— Arról most szó sem lehet — nyilatkozott Degenthal.

— De nagyon föl fog tűnni anyádnak, ha e kis szivességet megtagadod tőle.

— Oh nem — mondá Degenthal — leveletem már bizonyosan megkapta s tudni fogja, miért.

— Nagyon kérdéses, hogy leveledet megkapta-e már — mondá ismét Dahnow, de arról korántsem kételkedett, hogy a grófné az övét megkapta s ezért egy kis kirándulást Degenthalra nézve nagyon jónak talált. A postabélyeg szerint nagyon lehetséges, hogy leveled nem találta otthon. De bármiként legyen is, anyád jó hangulata szükségesebb rád nézve, hogysem őt haszontalanul megharagítsd. Miként azelőtt föltétlen hódolatodat nem értettem, most fölfoghatatlan előttem, miként is nem tudtál arra gondolni, hogy érzelmeit kimélned kell. Persze, ezt én megjósoltam neked.

A becsületes józan szó még a legizgatottabb kedélyre is mindig szokott hatni. Úgy itt is. Degenthal találva érzé magát: valamit mormolt arról, «a minek most a legfontosabbnak kellene előtte lennie», de Dahnow kizsákmányolta a kivivott előnyt.

— Hogy kutatásaidat egy nappal előbb vagy utóbb kezded, az bizonyára mindegy. Az igazgató nem olyan ember, a ki nyomtalanul eltűnhetik; tehát most a földolgot tartsd szemed előtt: anyá-

dat barátságos hangulatban megtartani. Az utazás közben majd kínálkozik alkalom néhány bizalmas szóra.

— Majd meglátom — mondá Degenthal, ki nem akarta magát azonnal egészen megadni. De mindenesetre te is légy ott az állomáson; ha lehet, követni fogom tanácsodat. Azt hiszem, te jót akarsz velünk.

— Oh Uram — gondolta Dahnow, midőn Degenthal végre távozott — ha tudná! — Mogorván csengetett groomjának s fejére néhány pohár hideg vizet borított, hogy egyensúlyát ismét helyreállítsa, s azután török hálóköntösbe burkolva, kihívó fezzel a fején, a lehető legnagyobb kényelemmel fogjon a reggeli kávéhoz. De ha a «sors» ellenünk összeküszlik, még az «istenek» sem segítenek rajtunk. A barna ital éppen ott illatozott a csészében, a havanna első felhője ott kavargott a levegőben s a reggeli ujság még fölbontatlanul feküdt mellette, midőn már ismét vendég jelent meg az ajtónál s époly kevéssé engedé magát elutasíttatni, mint az első. Rendkívül kedvetlenül és kissé zavartan nyult Dahnow vörös muzulman fővegéhez, midőn az új tolakodó vendég már előtte állt. Csodálkozó tekintettel mérte őt végig: középkorú nyulánk férfiú, kinek hosszú fekete kabátja papi állására vallott.

— L. káplán, Degenthal gróf volt nevelője —

mondá az idegen. — Nevemet bizonyára ismerni fogja Curt gróf közvetítése folytán, miként én is tudom az önét, Dahnow báró ur, az ő legjobb barátját.

Dahnow vonásai kiderültek. Curttól sokkal többet hallott a derék férfiúról, hogysem őt szívesen ne fogadta volna.

— Hogy mi vezet önhöz, báró úr, bizonyára eltalálja — mondá a pap, egyenesen átlérve a dologra, habár szavaira ismét felhő borult Dahnow homlokára. Első sorban és főkép a grófné háliját kell önnek kifejeznem — folytatá — a baráti szivességért, a melyet levelével neki és fiának tett.

— Ő aligha köszönné meg, ha tudná — mondá Dahnow mélabúsan. Ki tudja, jól cselekszik-e az ember, mikor mások dolgaiba avatkozik? Tíz-szer könnyebb az embereket boldogtalanokká tenni, mint boldogokká — tévé hozzá komoran.

— Hogy áll a dolog? — kérdé a pap tovább, a nélkül, hogy a közbeszólásra ügyelne.

— Jól és rosszul, a mint ön, vagy ő veszi — mondá Dahnow s elbeszélte az eseményeket az utolsó óráig. Persze, arra még csak nem is gondol, hogy az ügyet föladja. Ha a grófné tán azt véli, hogy fiát frázisokkal körülsánczolja, nagyon téved: akkor bizonyosan egészen kisiklik kezeiből.

— Tán a család ármányának, számításának tartja ön a fiatal gróf be... no... behálózására, mint a közbeszéd mondja? Mit tart ön a fiatal hölgyről? — vallatott tovább a pap, mintha tiszta képet akarna magának szerezni.

— Oly szemekkel, minők neki vannak, nem kell ármánykodnia, hogy valakit behálóz hasson — felelé Dahnow, mindig ugyanazon mogorva hangon. Csak annyit mondok önnek, káplán úr, ha birnám, ki tudja, vajjon lemondanék-e róla, ha az egész világ ellene volna is! Ő olyan leány, kire minden férfiú csak szerelemmel gondolhat. De hisz ez nem az ön szakmája — tevé hirtelen hozzá Dahnow barátságos mosolylyal, eszébe jutván, hogy idegen-nel van szemben. Ha pedig Dahnow mosolygott, valami megnyerő volt benne, a mi minden kelle-metlen benyomást elosztatott.

— A fiatal hölgy már mint gyermek szép és nagyon tehetséges volt — folytatá a pap saját gondolatmenetében. Már a meghalt anya kedvéért is nagy érdeklődéssel viseltetem a gyermek iránt s ki-mondhatatlanul fájna nekem, ha a nevelés, melyet legjobb szándékkal adtunk neki csak képesebbé tette volna az ármánykodásra, miként a grófné véli.

— Hát ki beszél ármányról!? kiáltott föl Dahnow. Hát a nők sohasem vehetnek valamit

egyszerűen? Mindig csak finoman szőtt és kifeszített háló jár az eszükben. Van-e egyszerűbb valami, mint hogy egy fiatal ember egy ritka szépségű, szeretetre méltó leányba beleszeret és ez abba? Ha atyjának visszas helyezete nem volna, szerencsét lehetne neki hozzá kívánni. Értem, hogy ez tövis a grófné szemében, de többé semmit sem teszek a dologban, arról biztosíthatom önt.

A káplán figyelmesen nézett a fiatal emberre. Úgy látszik, megvoltak e mellett saját gondolatai; mert finom mosoly játszott ajkai körül, midőn most elfordult és két kezét török hálóköntösének bő zsebeibe dugva gondolatokba mélyedten állt az ablaknál.

— Azt hiszem, a mint a dolog most áll, nem is kell tennünk semmit. Hisz egyelőre maga az atya szakított. Legjobb lesz most az ügyet békében hagyni. A grófné reméli, hogy Curt gróf nemcsak B.-be, hanem haza is elkíséri s erre rá akarja őt bírni. Más körök, más foglalkozás... ez majd lelohasztja a szenvedélyt és meggyógyítja a fájdalmat.

— Úgy, azt hiszi? — mondá Dahnow, majdnem haragosan megfordulva. Rettenetes kurta fogalma lehet önnek a szerelemről, hogy ily könnyen veszi.

— Hisz ép előbb mondta, hogy nem az én szakmám — viszonzá a káplán, nyugodtan mosolyogva. Azonban néhány példával mégis meg

tudnám erősíteni állításomat. Hála Isternek. Borzasztó volna, ha minden ifjúkori benyomás kitörülhetlen lenne, s báró úr, önmaga is egészen hasonlóról beszélt levelében.

A báró zavartan huzkodta szakállát; saját hálójában fogták meg.

— A grófné — folytatá a pap, a nélkül, hogy időt engedett volna neki zavarához — tegnap a késő esti vonattal C.-be érkezett. Ma reggel a korai vonattal engem önhöz küldött tudakozódni, miért is még meglehetősen korai háborgatásom miatt is bocsánatot kell öntől kérnem. De a grófné még délelőtt választ kíván s legalább némi előleges megnyugtatót vihetek neki. Ma délután tovább szándékozik utazni s reméli, hogy fia az állomáson leend.

— Ne számítson arra biztosan, habár meglehetősen a szívére kötöttem — mondá Dahnow. Oly hangulatban van, melyben mindenre képes. Egyébiránt ön oly találóan rám bizonyította a a következtetlenséget, hogy most kissé következetesebb végkövetkeztetéssel akarom önt meglepni. Egy korai vonat, melyet késő esti vonat előzött meg, nagyon csekély időt ad testi szükségleteink kielégítésére. Meg vagyok győződve, hogy ön csak nagyon gyorsan reggelizhetett; szabad egy kis kárpótlást följánlanom?

A káplán kénytelen volt e következtetés helyes-

ségét elismerni s elfogadta az ajánlatot. A fiatal ember hangulata különben egészen érthetetlen volt előtte, daczára, hogy nem volt az ő szakmája.

Dahnow pedig, kinek egy kis magánpinczéje volt s bizonyos reggeli-tudományra kissé sokat tartott, groomjának adott néhány titkos intés után nemsokára egész lakomát varázsolt az asztalra.

— Tehát hadjáratunkra *contre l'amour!* — mondá Dahnow báró, egy poharat sherryvel megtöltve és a káplánnak nyujtva. Ha nem volnék oly gonosz eretnek, irigyelném önt állásáért, mely e dolgokban már az ön korában ily nyugalmat kölcsönöz.

— De én nem szeretnék a hadjáratra inni — viszonzá a káplán. — Tudja Isten, ha nem volnának olyan komoly aggályok, én szeretném legkevesbbé, hogy ily boldogságot megzavarjunk. Osztozom az ön nézetében, hogy mindig félő más emberek dolgába avatkozni. E fiatal hölgy életútján, mely úgyis elég nehéz, ez egy kövel több leszen. Igazgassa azt az Isten akaratja! Ki tudja, miért küldi reá ezt a fájdalmat.

— Ön nagyon jámbor, káplán úr — mondá Dahnow báró. Bah! A nők könnyen felednek s különösen a szépek nagyon hamar találnak vigasztalóra. Kettőnknek a legrosszabb jutott ki a dologból: semmi egyéb, mint fáradság és nyugtalanság.

Délután Dahnow a meghatározott órában az állomáson volt. Midőn a vonat már berobogott, Degenthal is megérkezett uti öltözetben, de csak egy kis utitáskával.

— Anyámat elkisérem, de holnapután visszajövök. Légy akkor is itt — mondá Dahnownak. Már be kellett szállni. Épen hogy csak még röviden bemutatta Dahnowot a grófnénak, a ki nagyon szívélyesen intett fejével; azután a vonat ismét megindult.

— Holnapután mindenesetre! — kiáltá barátjának Curt még egyszer a kocsiból, mintha ily módon anyjának is tudtára akarná adni szándékát, azután a vonat elrobogott.

— Határozott egy arcz ez a mama! Ezzel nem lehet jó egy tálból cseresnyét enni — gondolá Dahnow, a városba visszatérte alatt. Legjobb volna, ha az unokanővér szép lenne, mint kerub; egy rajongó mindenre képes, habár a fiúnak több akarata van, mint gondoltam. Akkor szegény Nóra! De a káplánnak igaza van; rettenetes volna, ha minden ifjúkori benyomás kitörülhetetlen lenne. És a báró sóhajtott.

— Ismét a mama kezébe szolgáltattam őt. Többet nem tehetek — tevé hozzá most is, mint rendesen.

VIII.

Ne légyen a törvény madárijesztő.
Shakespeare.

«Kezébe szolgáltattam», ezzel Dahnow nagyon helyesen jelezte a grófné kívánságainak összegét. Mint minden nő, a ki egyszer valaminek vezetését birta, úgy ő is egyedül abban látta a baj okát, hogy azt egy időre kieresztette a kezéből. Fia a káplán tanácsára, a ki nagyobb önállóságot kívánt részére, látogatta a rajnai egyetemet. Ő nem helyeselte, de nem is ellenezte; most minden gondjában bizonyos vigasz volt rá nézve, hogy az az övével teljesen ellenkező nézetből keletkezett. Súlyos volt a csapás, mely őt érte. Oly természet volt, mely egészen elvekre épülvén, minden cselekvését azok szerint intézte; miként már egyszer említettük, mindig komoly kötelességérzet volt életének zsinórmértéke. Tevékeny természeteknél, különösen női jellemeknél azonban veszélyes zátony rejlik abban, a mi mindent kötelességük körébe vonnak s a mennyire azokat másokra kiterjesztik. Ezt csak egy lépés választja el az uralomvágytól, ha a szív nem lép közbe szelidítőleg.

A korán özvegységre jutott grófné ritka erélylyel és igazi önfeláldozással szentelte magát ügyei

vezetésének épúgy, mint fiai nevelésének. A mi gyengédség volt benne, az mind idősb fiáé volt, kinek lágyabb kedélyéletében bizonyos kiegészítésre talált. Ez által egészen magáévá tette őt, nem gondolva meg, a mit az anyák a fiuknál gyakran elfelednek, hogy épen ez az odaadás, melyben hatalmuk rejlik, egykor ép oly kizárólag fog más kezébe átmenni, a ki mellett azután erősebb érzelm harczol.

Fiát elvei szerint nevelte: erőteljes, nagy nézetek voltak azok, melyek azonban annak kedélyében kissé eszményibb alakot öltöttek, nem ragaszkodtak annyira a száraz betűkhöz. De hogy elvei a világba való első lépésekor — az anya fölfogása szerint — hajótörést szenvedhettek, ez nagyon lealacsonyítá őt ennek szemében. Anyai hiusága ennek okát nem fiában, hanem rendkívüli külső befolyásokban kereste. Azért minden bajt a féktelen diákéletnek és méltatlan ármánykodásnak tulajdonított. Azt hitte, hogy ha ismét keze közt lesz, meg van mentve. Így már fél győzelemnek tekinté, hogy most vele szemben ült. Dahnow tévedett; még az elutazás pillanatában megkapta fia levelét, a kinek kérését természetesen elvakultsága válságának tekinté, a melylyel tovább semmit sem kell törődni. De mindjárt minden dologba tevékenyen beavatkozni egyike volt alapelveinek. Azért azonnal

elhatározta, hogy Dahnow tanácsát követi, fiát haza hívja és otthon tartja. Unokanővérének a nevelő-intézetből elhozása képezte volna az utazás külső ürügyét. Titokban azt is remélte, hogy egy fiatal leány jelenléte által ismét élénkké teszi rá nézve az otthont s később ez alkalmat adhat arra, hogy egy évadot a fiatalokkal a városban töltsön, hogy fiának szórakozást nyújtson. A feje egyike volt azoknak, melyek mindjárt mindent egész a végig átgondolnak és kifőznek.

De abban is okos asszony volt, hogy tudott hallgatni. Egyetlen egy szó, mely az ügyre csak célzott volna, nem jött a grófné ajkaira, midőn a hosszú út közben fiával szemközt ült. Az öröm, hogy vele megy, melegebbé tette a fogadást, mint különben lehetett volna s így Curt nem is sejtette, tudja-e vagy sem.

Az ügyekről való beszélgetések, melyekbe őt belevonni iparkodott s melyeknek őt gyors hazatérésre kelle birniok, kimerítőek voltak; az azok iránt való érdeklődéssel föl tudta őt rázni komor töprengéséből. Az apa válaszát, melyről a káplán értesíté, tulajdonkép csak új cselszövő lépésnek tekintette, de azt mégis kizsákmányolni remélte. Jelenleg az volt egyetlen törekvése, hogy a fiút mennél kevésbé eressze ki kezei közül; az a sötét sejtelve volt, hogy minden pillanatban elrepülhet

mellőle. Ezért másnap reggel az volt első kérése, hogy kísérje el őt a nevelőintézetbe, hol a kis Lillyt meg akarja szabadítani a honvágytól, melyet ott nem tudott leküzdeni.

Curtnak nem igen volt ehhez kedve; de kis keletlenlések ellen akkor küzdünk legkevésbé, midőn nagy bánat nehezedik reánk. Csak azzal az egy gondolattal foglalkozott, hogyan lehetne Nórát fölhaladni, miután az első hamaros kísérletek hajótörést szenvedtek, s hogyan bizonyíthatná be neki és atyjának, hogy rá nézve nincs legyőzhetetlen akadály, ha boldogságát kell kivívnia. A tervvel, melyet ebben követni akart, még nem volt tisztában; a gondolat, hogy hazájába visszatér, már az ő agyában is fölmerült, mert az egyetemi város most ugyis utált volt előtte s kutatásait mindenünnen folytathatta. Az atya tartózkodási helye legalább nem maradhatott előtte sokáig titokban.

Ezért, hogy minden haszontalan ellenmondást kerüljön, elkísérte anyját a kolostor kapujáig. Ott el akart tőle válni, a rend elzártóságát hozva föl okul. De a grófné kényszeríté a belépésre; a főnöknő ifjúkori barátnő és rokon: örvend, hogy fiát neki bemutatathatja. Curt most is közönyösen engedett. Az ódonszerű kis udvaron át bementek az épületbe. A kapusnő fogadta őket, bevezette a társalgóba és elment, mint mondá, a főnöknőt

hívni. A grófné leült a pamlagra. Curt gondolat nélkül bámult a néhány képre, melyek az üres szobát díszíték. Anyának és fiának sokkal több feküdt a szívéükön, hogysem könnyedén társaloghattak volna.

Az apáca néhány pillanat múlva visszatért, jelentvén, hogy a főnöknő azonnal meg fog jelenni. Épen ismét távozni akart a szobából, midőn az ajtónál valaki őt feltartóztatta s halkán a főnöknő után kérdezősködött.

— Nem, ne menjen föl, kisasszony — mondá az apáca — a főnöknő azonnal ide fog jönni. Fönt úgy sem találná. Tessék csak egy pillanatra bemenni a társalgóba.

— Csak egy szót akarok vele szólni — felelé a beszélő s halk ruhasuhogás volt hallható. De hisz itt már idegenek vannak — tevé hozzá, egy tekintet vetve a szobába s a küszöbön megállva.

Curt gróf a hang első csengésére meghökkent s most hevesen megfordult. Egy pillanatig két szempár mintegy megigézve nézett egymásra.

— Nóra! Nóra! — kiáltott most föl a gróf és már mellette volt. Nem szabad neked itt lenned! Nincs jogod itt lenni! Nem fognak téged itt élve eltemetni! — kiáltá magánkívül. A világ minden ítélőszékét föl fogom hívni az ellen, ily erőszak ellen! Te az enyém vagy! Magad mondád!

A grófné e szavakra a rémülettől szótlanul tekintett föl. Fiatal, szép hölgyet látott az ajtónál állni, kinek kezeit a fia szenvedélyesen fogta. Látta, hogy a fiatal hölgy elutasító mozdulatot tett s iparkodott a szobából távozni. De erői, úgy látszik, elhagyták, mert egyszerre tántorgott és sápadtan támaszkodott az ajtószárfához.

Curt ugyanazon pillanatban átfogta őt.

— Menjen és hívja a főnöknőt — rivallt az ijedten ott álló kis apáczára. Menjen tüstént s hozzon némi föllesztő szereket, hisz látja, hogy elájult. A fiatal hölgy jegyesem, jogom van róla gondoskodni.

E közben Nórát erős karokkal fölemelte és a pamlagra vitte, melytől anyja ösztönszerűleg visszahúzódott. Az apáczá eltűnt; ilyesmi tán sohasem történt a kolostor csendes falai közt. De igazi női érzettel viseltetett a boldogtalan mátkapár iránt.

Curt ezalatt Nóra fekvőhelye előtt térdelt. A legédesebb neveken szólította őt; szenvedélyes csókokkal borította el a kezeit s kényszeríté, hogy mondja meg, miért hagyta el őt. Nóra szemei nemsokára ismét megnyiltak; csak az ijedtség okozta kis gyengeség volt.

— Curt — mondá halkán s tekintetéből egész szerelme szólt. De hirtelen rémülve emelkedett föl s aggódva tolta őt vissza. Észrevette Curt anyját,

látta a szigorú, majdnem kétségbeesett tekintetet, melyet ez fiára irányzott.

Curt is megfordult.

— Anyám — mondá — ez Nóra. El akarták tőlem rabolni: te magad vezetsz ismét hozzá. Tán nehezen tudtad volna elgondolni, hogy milyen; az Isten végzése, hogy itt találkozol vele, hogy magad láthatod, mennyire méltó hozzád. Egy levelem már útban volt hozzád, mely neked mindent el volt mondandó; most itt kérhetjük áldásodat.

— Megkaptam leveledet — mondá a grófné hidegen — de vannak balgaságok, melyek nem méltók válaszra.

— Anyám! — kiáltá Curt hevesen — akkor azt is tudod, hogy én e balgaságot éltem egyetlen boldogságának tekintem s érte mindent föláldozok.

— Azt hiszem, elég volna már e jelenet — mondá ismét a grófné. Családi ügyeket nem szeretek idegenek előtt tárgyalni.

Ezzel elfordult, mert a főnöknő épen belépett s bámulva tekintett az izgatott csoportra. De alig látta meg őt Nóra, azonnal fölugrott és zokogva borult a nyakába.

— Mi bajod, gyermekem? — kérde a főnöknő szeliden.

Curt nagy izgatottsággal beszélni kezdett.

— Főnöknő, ezt a fiatal hölgyet jogtalanul tartják itt fogva! Még ha önkéntesen jött volna is ide, nem szabad szavainak hitelt adnia, nem szabad fogadalmát elfogadnia. Rábeszélték, megfélemlítették, kényszerítették őt, ő nem tartozik e hivatáshoz: ő maga mondotta nekem, hogy szíve az enyém, szavát nekem adta. Nóra, ezt nem lehet, nem szabad tagadnod!

— Hát ki beszél itt fogvatartásról, fogadalomról és hivatásról? — viszonzá nyugodtan a főnöknő. Ez a fiatal hölgy az atyjával jött ide, mert tíz évig itt nevelkedett; csak néhány napig akart maradni s már holnap ismét elutazni szándékozik.

— Nem, Nóra, te nem fogsz elutazni! Nem fogsz hozzám ismét hűtlen lenni! Szerelmed oly keveset tud elviselni? Gyöngye egy kis türelemre? — kiáltott a fiatal ember magán kívül.

— Gróf úr — mondá az apácza komolyan — míg e fiatal hölgy védelmem alatt van, nem türhetem meg, hogy így beszéljen hozzá. Nem tudom, mily joga van önnek ehhez, nem ítélem meg az indokokat, melyek az önök elválasztását előidézték, sem azt, mi az önök egyesülését akadályozza. Ezt a fiatal hölgy atyjával és az ön családjával kell elintéznie — tevé hozzá jelentőséggel teljesen, miközben tekintetét a grófnéra fordítja, a ki a fájdalomtól elmásított vonásokkal állt ott.

— Kedves Nóra — folytatá — jobb lesz fölmennie, ha elég erősnek érzi magát.

Nóra engedelmesen kelt fölt; habozva állt még egy pillanatig, azután hirtelen a grófnéhez fordult.

— Grófné! — mondá s hangjában valami rendkívül megható volt — oh, nem gondoltam, hogy a viszontlátás ily keserű lesz! Ön oly kimondhatatlanul jó volt a haldokló anya iránt, ne legyen kemény a leány iránt, ki önnek egész életét fogja köszönni. Rettenetes, ily búbanatnak oka lenni!

A grófné sokkal elkeseredettebb és izgatottabb volt, hogysen egy szót is értett volna abból, a mit Nóra mondott.

— Ön annyira behálózta őt — mondá hidegen — hogy keveset fog azzal törődni, mit érez az anyja.

Nóra főlegyenesegett.

— Ő keresett föl engem s ma akaratom nélkül láttuk egymást viszont. Ő egészen szabad — mondá hideg nyugalommal s volt valami a hangjában, mire a grófné önkéntelenül föltekinteni volt kénytelen. A sugár termet, a mint komolyan és büszkén elfordult, hatott reá; ez volt az egyetlen pillanat, melyben fia elfogultságát érté.

— Anyám! — kiáltá ez magánkívül — ne vétkezzél boldogságunk ellen! Kérhetlek, de majd tudok cselekedni is. Nóra, csak még egy szót szólj nekem! — s hozzá akart rohanni.

A főnöknő elállta útját.

— Beszéljen a fiatal hölgy atyjával, vagy keresse őt fel nála; itt egy szót sem engedhetek meg többé — mondá határozottan. A mennyire tudom, Karsten úr a P. szállodában lakik.

Curt belenézett az apácza szelid arczába; úgy érzi, mintha benne szövetségest sejtene.

— Oh — esdekelt — ha ön az az anyai barátnő, kiről Nóra nekem oly sokat beszélt, akkor mondja meg anyámnak, hogy ő méltó leányának.

— A lélek és szív mindazon tulajdonaival föl van ruházva, melyek őt ily állásra képesítik — mondá a főnöknő. De, kedves gróf, vannak viszonyok, a melyekkel az ember ne bocsátkozzék harczba, mert előbb vagy utóbb, majdnem mindig megbánja. Jobb lett volna, ha őt nem találja föl ismét.

— De mintegy az Isten végzése, harmadizben vezérel össze bennünket oly csodálatos módon!

— A mi reánk nézve kellemes, örömeit nevezzük végzésnek, pedig igen gyakran csak megpróbáltatás — viszonzá az apácza szeliden.

— Nem időzhetem itt tovább, kocsit akarok, hogy visszatérjek — mondá a grófné hevesen.

A főnöknő csengetni akart, de Curt maga ajánlkozott kocsit hozni.

A grófné mintegy megtörve hanyatlott a pam-lagra, mihelyt ő távozott.

— Klotild — mondá a főnöknő, őt, miként gyermekeikben, bizalmasan szólítva — Klotild, érzem és értem fájdalmadat, keserű csalódásodat. De legyen legalább az a vigaszod: fiadat nem méltatlan bilincselte le. Hisz gyermeksege óta én neveltem őt s az Isten tudja, ha külső helyzete más volna, fiad nem tehetett volna jobb választást.

A grófné türelmetlen, elutasító mozdulatot tett.

— Tudom, mennyire elveidbe, elveimbe ütközik ez; idegen elemet szorítani be egy osztályba, ritkán tesz jót. De hát nem tudsz kivételes esetet gondolni? Két oly jellemnél, miként Nóra és fiad, nem hiszek mulékony szenvedélyben. Mély, tiszta vonzalom az, minő csak ifjú, romlatlan szivekből fakad. Épen a sajátos viszonyok erősítették meg azt; mert fiad is sokáig küzdött, míg szerelme legyőzte az örvényt, melyet ő épúgy érzett, mint te; ennyit értettem meg Nóra elbeszéléséből, mert bizalmasává tett kis történetének. Legfontosabb ok nélkül pedig igazi vonzalmat megsemmisíteni akarni, veszedelmes, tudod, fiatal szívek nem igen sokat törődnek a régi elvekkel.

— Én sohasem változtatom meg elveimet — mondá a grófné mogorván — legkevésbé pedig szerelmi ostobaságért, vagy közönséges ármányért. Kötelességem így cselekedni.

— A kötelességek, melyeket mi rovunk magunkra,

mindig a legfontosabbaknak tűnnek föl előttünk; mások boldogságát lehetetlen saját kívánságaink szerint megállapítani. Klotild, ne légy szigorú; elvesztheted fiadat, a helyett, hogy leányt nyernél.

— Ne beszélj többé erről — mondá a grófné türelmetlenül. Sohasem engedem magamat befolyásoltatni. Egyébiránt nem kívánom, hogy Lilly a dolgot megtudja. Még nagyon fiatal ahhoz. Ma délután el fogom érte küldeni káplánomat. Egészen el vagyok gyengülve: most ne szólj neki látogatásomról.

A főnöknő megigérte. Curt belépett, jelentvén a kocsi megérkezését. Az anyja nem fogadta el karját a kocsihoz menet közben; de ő is beült vele. Némán ültek egymással szemben az anyja és fia. Curt talán egy szelidebb szót várt, de szótlánul érkeztek a szállodába. Curt kisegíté anyját, de nem kísérté be a házba. Csak egy czímet kiáltott oda a kocsisnak s elhajtattott.

— Hová ment a gróf? — kérdé a grófné a mellette álló szolgálatkész pinczért.

— A P. szállodába — volt a válasz.

A grófné nagyot sóhajtott; a czímet megértette.

(Vége az I. kötetnek.)

A Szent-István-Társulat kiadványai.

Magyarországi szent Erzsébet. Irta *Horn Emil*. Kor.
A francia akadémia által jutalmazva. Fordította
dr. Rada István. Füzve 2.—
Kötve... .. 3.—

Az ember eredése, faji egysége és kora. Irta
dr. Platz Bonifác. Gazdagon illusztrálva. Füzve 5.—

Szent István király élete. Irta *dr. Karácsonyi*
János. 26 képpel. Füzve 3.—

A megszabadított Jeruzsálem. Irta *Torquato T.*
Olaszból fordította *Jánosi Gusztáv*. Két kötet.
Díszes vászonkötésben vörösmetszéssel kor. 6.80,
aranymetszéssel 7.60

Mindszenti Gedeon legújabb költeményei.
Füzve kor. —.60, kötve 1.—

A Csendes-Oceánon. Utazási élmények. Irta
May Károly. Német eredeti után ford. *Szekrényi*
Lajos. Kötve 6.—

A keresztény nő. Képekkel. Irta *Rusчек Antal*.
Díszes vászonkötésben 3.—

Művészettörténeti korrajzok. Bevezetésül a
képzőművészetek egyetemes történetébe. Irta
Dívald Kornél. I. kötet. 86 képpel. Ára füzve
kor. 2.—, kötve kor. 2.40. — II. kötet. 75 képpel.
Füzve kor. 2.40, kötve 2.80

Áhitat szárnyain. Himnuszok és vallásos költe-
mények. Akantisz V. rajzaival. Irta *Bán Aladár*.
Színes borítékba füzve 3.—

Az Úr Jézus szülőföldjén. Paur Géza 38 raj-
zával. Irta *Huber Lipót*. Színes borítékba füzve 3.—

Márta naplója. A női ifjúságnak ajánlja a Szent-
István-Társulat. Kötve 2.40

**Magyar drámai mesék a magyar ifjúság szá-
mára.** Irta *Pintér Kálmán*. Angol félvászonköt. ... 2.—

A Szent-István-Társulat kiadványai.

A MAGYAR NÉP KÖNYVTÁRA.

Eddig tizenegy kötet jelent meg.

Egy-egy kötet ára csinos félvászonkötésben,
színes borítékban 60 fillér.

Az I., II., III. és IV. kötet tartalma :

Elbeszélések a magyar nép számára.

Irta Vincze Alajos.

Az V. kötet tartalma :

A műhelyből. Elbeszélések magyar iparosok
életéből. *Irta Bodnár Gáspár.*

A VI. kötet tartalma :

Tanulságos történetek. *Irta Kincs István.*

A VII. és VIII. kötet tartalma :

A magyar nemzet története. Elbeszéli *Bodnár G.*

A IX. és X. kötet tartalma :

A magyar föld. *Irta dr. Sziklay János.*

A XI. kötet tartalma :

Mit ígér és mit ad a szociáldemokrácia.

Irta Nagy János.

Megrendelhetők

A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

könyvkiadóhivatalában

könyvkereskedésében

Bpest, VIII., Szentkirályi-u 28.

Bpest, IV., Kecskeméti-u. 2.

Részletes könyvjegyzékkel kívánatra ingyen és bér-
mentve szolgálunk.

